

На основу члана 172. став 2, члана 173. став 2, члана 176. став. 1, члана 177. став 1, члана 179. став 4, члана 180. став 3, члана 188. став 2, члана 189. став 2, члана 191, члана 239, члана 249. став 1. и члана 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15 и 66/15 - др. закон),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК

о дозволама контролора летења, центрима за обуку и ваздухопловно-медицинским центрима

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником се прописују услови под којима се издаје дозвола контролора летења и студента контролора летења и уписују овлашћења у те дозволе, време на које се издају те дозволе, време на које важе овлашћења која су уписана у те дозволе, услови под којима се мењају, суспендују или стављају ван снаге дозвола контролора летења и студента контролора летења, услови под којима се суспендују или стављају ван снаге овлашћења која су уписана у дозволу контролора летења и студента контролора летења и обрасци дозвола контролора летења и студента контролора летења.

Овим правилником се прописује поступак по коме се проверава стручна оспособљеност контролора летења и студента контролора летења, услови који морају да буду испуњени за издавање дозволе за коришћење симулатора за обуку контролора летења и студената контролора летења, услови под којима се издаје, мења, суспендује и ставља ван снаге потврда о праву на обучавање контролора летења и студента контролора летења, временски период на који се издаје потврда и образац те потврде.

Овим правилником се прописују и услови под којима се испитује здравствена способност контролора летења и студента контролора летења, поступак по коме се она испитује, време на које се она испитује, класа и образац лекарског уверења, услови под којима овлашћени лекари и овлашћене здравствене установе (ваздухопловно-медицински центри) обављају здравствене прегледе контролора летења и студената контролора летења, врше оцену здравствене способности и издају лекарска уверења, услови под којима се издаје, мења, суспендује или ставља ван снаге потврда о праву на испитивање здравствене способности контролора летења и студента контролора летења, време на које се потврда издаје и образац потврде.

Значење израза

Члан 2.

Поједини изрази који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) *Агенција (Agency)* је Европска агенција за безбедност ваздушног саобраћаја (*EASA*);

2) *власт за лиценцирање (licensing authority)* у Републици Србији је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије (у даљем тексту: Директорат);

3) *надлежна власт (competent authority)* у Републици Србији је Директорат;

4) *организација за обуку контролора летења (air traffic controller training organisation)* означава центар за обуку ваздухопловног особља у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;

5) *сертификат ваздухопловно-медицинског центра (aero-medical center certificate)* означава потврду о праву на испитивање здравствене способности која се издаје овлашћеној здравственој установи (ваздухопловно-медицинском центру), у

смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;

6) *сертификат овлашћеног лекара (aero-medical examiner certificate)* означава потврду о праву на испитивање здравствене способности која се издаје овлашћеном лекару у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;

7) *сертификат организације за обуку (training organization certificate)* означава потврду о праву на обучавање ваздухопловног особља у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији;

8) *стручност (competence)* означава стручну оспособљеност у смислу закона који уређује ваздушни саобраћај у Републици Србији.

Појам „држава чланица” који се користи у Прилогу 1. овог правилника тумачи се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999.) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја.

Остали изрази који се користе у овом правилнику имају значење које је наведено у члану 4. и Анексу IV (*ATCO.MED.A.010*) Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 од 20. фебруара 2015. године о утврђивању техничких захтева и управних поступака који се односе на дозволе контролора летења и сертификате у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета, о изменама и допунама Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 и престанку важења Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011.

Преузимање прописа Европске уније

Члан 3.

Овим правилником се преузима Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 од 20. фебруара 2015. године о утврђивању техничких захтева и управних поступака који се односе на дозволе контролора летења и сертификате у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета, о изменама и допунама Сprovedбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 и престанку важења Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011.

Уредба Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 је дата у Прилогу 1, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Анексом I Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 утврђују се захтеви на основу којих се издају, стављају ван снаге и суспендују дозволе студената контролора летења и контролора летења и уписују овлашћења, додатна и посебна овлашћења, као и услови њиховог важења и коришћења.

Анексом II Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 утврђују се захтеви управног поступка који се примењују на надлежне власти у погледу издавања, одржавања или стављања ван снаге дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и лекарских уверења за контролоре летења, сертификације и надзора организација за обуку контролора летења и ваздухопловно-медицинских центара.

Анексом III Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 утврђују се захтеви за издавање и одржавање сертификата организација за обуку контролора летења и ваздухопловно-медицинских центара.

Анексом IV Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 утврђују се здравствени захтеви за студенте контролоре летења и контролоре летења.

Допунски услови за примену Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 у Републици Србији дати су у Прилогу 2, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Прихватљиви начини усаглашавања (*Acceptable means of compliance (AMC)*) и Упутства (*Guidance Material (GM)*) на које упућују одредбе овог правилника и који су доступни путем Интернета, примењују се као препоручена пракса.

Примена Прихватљивих начина усаглашавања на која упућују одредбе овог правилника се сматра усаглашеношћу са захтевима који су прописани овим правилником.

Прелазне одредбе

Члан 4.

Дозволе контролора летења и студента контролора летења које су издате на основу Правилника о дозволама контролора летења и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 54/12) престају да важе даном истицања важења посебног овлашћења за локацију, а најкасније 31. марта 2016. године.

Дозволе из става 1. овог члана замениће се дозволама које се издају у складу са обрасцем који је утврђен у Додатку 1 Анекса II Прилога 1. овог правилника.

Ауторизације за обављање послова испитивача стручне оспособљености које су издате на основу Правилника о дозволама контролора летења и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 54/12) уписују се као посебно овлашћење процењивача у дозволу која се издаје у складу са одредбама овог правилника и важе до истека рока на који су издате.

Одобрења за спровођење обуке на симулатору која су издата на основу Правилника о дозволама контролора летења и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 54/12) уписују се као посебно овлашћење инструктора за спровођење обуке на синтетичком уређају за обуку у дозволу која се издаје у складу са одредбама овог правилника и важе до истека рока на који су издата.

Потврде о праву на обучавање контролора летења које су издате на основу Правилника о дозволама контролора летења и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 54/12) престају да важе даном истека рока на који су издате, а најкасније 31. децембра 2015. године.

Потврде из става 5. овог члана замениће се потврдама које се издају у складу са обрасцем који је утврђен у Додатку 2 Анекса II Прилога 1. овог правилника.

Потврде о праву на испитивање здравствене способности контролора летења које су издате овлашћеним лекарима и овлашћеним здравственим установама (ваздухопловно-медицинским центрима) на основу Правилника о здравственим условима за контролоре летења („Службени гласник РС”, бр. 16/09 и 20/09 - исправка) престају да важе 31. децембра 2015. године и замениће се потврдама које се издају у складу са обрасцем који је утврђен у Додацима 3 и 4 Анекса II Прилога 1. овог правилника.

Пружаоци услуга у ваздушној пловидби су дужни да, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог правилника, ускладе процедуре одржавања стручности у јединицама контроле летења са захтевима који су утврђени у Прилогу 1. овог правилника.

Центри за обуку који спроводе обуку контролора летења у јединицама контроле летења су дужни да, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог правилника, ускладе планове обуке са захтевима који су утврђени у Прилогу 1. овог правилника.

Обука започета пре ступања на снагу овог правилника признаје се за стицање дозвола, овлашћења и додатних овлашћења по одредбама овог правилника, под условом да су обука и процена завршени у року од годину дана од дана ступања на снагу овог правилника.

Престанак важења других прописа

Члан 5.

Даном ступања на снагу овог правилника престају да важе Правилник о здравственим условима за контролоре летења („Службени гласник РС”, бр. 16/09 и 20/09 - исправка) и Правилник о дозволама контролора летења и центрима за обуку („Службени гласник РС”, број 54/12).

Ступање Правилника на снагу

Члан 6.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Бр. 6/2-01-0021/2015-0003

У Београду, 8. септембра 2015. године

Директор,

Мирјана Чизмаров, с.р.

УРЕДБА КОМИСИЈЕ (ЕУ) БР. 2015/340

од 20. фебруара 2015. године

о утврђивању техничких захтева и управних поступака који се односе на дозволе контролора летења и сертификате у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 Европског парламента и Савета, о изменама и допунама Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 и престанку важења Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011

Предмет и обим

Члан 1.

1. Овом уредбом се утврђују детаљна правила за:

(а) услове за издавање, суспензију и стављање ван снаге дозвола контролора летења и студената контролора летења, припадајућих овлашћења, додатних и посебних овлашћења и права и одговорности њихових ималаца;

(б) услове за издавање, ограничење, суспензију и стављање ван снаге лекарских уверења за контролоре летења и студенте контролоре летења и права и одговорности њихових ималаца;

(ц) сертификацију овлашћених лекара и ваздухопловно-медицинских центара за контролоре летења и студенте контролоре летења;

(д) сертификацију организација за обуку контролора летења;

(е) услове за важење, продужење, обнову и коришћење ових дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и сертификата.

2. Ова уредба се примењује на:

(а) студенте контролоре летења и контролоре летења који обављају своје послове у оквиру предмета и обима Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008;

(б) лица и организације који су укључени у лиценцирање, обуку, тестирање, проверу и здравствени преглед и оцену здравствене способности кандидата у складу са овом уредбом.

Усаглашеност са захтевима и процедурама

Члан 2.

1. Студенти контролори летења, контролори летења и лица која су укључена у лиценцирање, обуку, тестирање, проверу и здравствени преглед и оцену здравствене способности кандидата који су наведени у члану 1. став 2. тач. (а) и (б) морају да буду квалификовани и лиценцирани у складу са одредбама Анекса I, III и IV од стране надлежне власти наведене у члану 6.

2. Организације наведене у члану 1. став 2. тачка (б) морају да буду квалификоване у складу са техничким захтевима и управним поступцима који су утврђени у Анексима I, III и IV и морају да буду сертификоване од стране надлежне власти наведене у члану 6.

3. Издавање лекарских уверења особљу наведеном у члану 1. став 2. тач. (а) и (б) мора да буде усаглашено са техничким захтевима и управним поступцима који су утврђени у Анексима III и IV.

4. Сматра се да су контролори летења које запошљавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби који пружају услуге у ваздушном саобраћају у ваздушном простору територије на коју се примењује Уговор и који имају своје пословно седиште и регистровано представништво, уколико постоји, изван територије која подлеже одредбама Уговора, лиценцирани у складу са ставом 1, уколико испуњавају оба следећа

услова:

(а) имају дозволу контролора летења коју је издала трећа земља у складу са Анексом 1 Чикашке конвенције;

(б) доказали су надлежној власти која је наведена у члану 6. да су завршили обуку и успешно положили испите и процене који одговарају онима који се захтевају у Делу АТСО, Поддео Д, Одељци 1-4, који су утврђени у Анексу 1.

Задаци и послови који се додељују контролорима летења који су наведени у подставу 1. не смеју да прекораче права из дозволе коју је издала трећа земља.

5. Сматра се да су инструктори практичне обуке и процењивачи које запошљава организација за обуку која се налази изван територије државе чланице квалификовани у складу са ставом 1, уколико испуњавају оба следећа услова:

(а) имају дозволу контролора летења коју је издала трећа земља у складу са Анексом 1 Чикашке конвенције са овлашћењем и, уколико је применљиво, додатним овлашћењем које одговара ономе за које су овлашћени да спроводе обуку или врше процену;

(б) докажу надлежној власти која је наведена у члану 6. да су завршили обуку и успешно положили испите и процене еквивалентне онима који се захтевају у Делу АТСО, Поддео Д, Одељак 5, који су прописани у Анексу 1.

Права наведена у подставу 1. морају да буду наведена у сертификату који издаје трећа земља и морају да буду ограничена на спровођење обуке и процену за организације за обуку које се налазе изван територије држава чланица.

Пружање услуга контроле летења

Члан 3.

1. Услуге контроле летења могу да пружају само контролори летења који су квалификовани и лиценцирани у складу са овом уредбом.

2. Сходно члану 1. став 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008, државе чланице морају да осигурају, колико је то изводљиво, да услуге које јавности пружа или ставља на располагање војно особље, наведене у члану 1. став 2. тачка (ц) те уредбе, пружају ниво безбедности који је барем једнак нивоу који се захтева основним захтевима, како је дефинисано у Анексу Vб те уредбе.

3. Државе чланице могу да примене ову уредбу на војно особље које пружа услуге јавности.

Дефиниције

Члан 4.

За потребе ове уредбе, користе се следеће дефиниције:

(1) „*неуобичајена ситуација*” означава околности које нису ни рутинске ни свакидашње и за које контролор летења није развио аутоматске вештине, укључујући ситуације деградације;

(2) „*прихватљиви начини усаглашавања (АМС)*” означавају стандарде који нису обавезујући које је усвојила Агенција да би илустровала начине за успостављање усаглашености са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и њеним спроведбеним правилима;

(3) „*услуга контроле летења (АТC service)*” означава услугу која се пружа у циљу:

(а) спречавања судара:

- између ваздухоплова, и

- на маневарској површини између ваздухоплова и препрека; и

(б) експедитивности и одржавања редовног протока ваздушног саобраћаја;

(4) „јединица контроле летења (ATC unit)” означава општи термин који значи различито, центар обласне контроле летења, јединицу прилазне контроле летења или аеродромску контролу летења;

(5) „алтернативни начини усаглашавања” означавају алтернативу у односу на постојећи АМС или нове начине за успостављање усаглашености са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и њеним спроведбеним правилима за које није усвојен пратећи АМС Агенције;

(6) „процена” означава евалуацију практичних вештина чији је резултат издавање дозволе, овлашћења и/или додатног и посебног овлашћења и њихово продужење и/или обнову, укључујући понашање и практичну примену знања и разумевање које покаже лице које је субјекат процене;

(7) „посебно овлашћење процењивача” означава одобрење које се уноси у дозволу и чини део дозволе, означавајући стручност имаоца дозволе да спроводи процену практичних вештина студента контролора летења и контролора летења;

(8) „стрес услед критичне незгоде” означава манифестацију неуобичајене и/или екстремне емотивне, физичке реакције и/или понашања код појединца након неочекиваног догађаја, удеса, незгоде или озбиљне незгоде;

(9) „ванредна ситуација” означава озбиљну и опасну ситуацију која захтева хитне мере;

(10) „испит” означава формалан тест на основу ког се спроводи процена знања и разумевања лица;

(11) „упутство (GM)” означава материјал који није обавезујући који је израдила Агенција, а који помаже у илустровању значења захтева или спецификације и који се користи као подршка у тумачењу Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и њених спроведбених правила и АМС;

(12) „ИКАО локацијски индикатор” означава четворословну ознаку која је формулисана у складу са правилима која је прописао ИКАО у приручнику „DOC 7910” у последњој ажурираној верзији, а која се додељује локацији фиксне ваздухопловне станице;

(13) „посебно језичко овлашћење” означава изјаву која се уноси у дозволу и чини њен део и која означава језичко знање имаоца дозволе;

(14) „дозвола” означава документ издат и са уписаним овлашћењима у складу са овом уредбом, који даје право његовом законитом имаоцу да користи права у складу са овлашћењима и додатним и посебним овлашћењима садржаним у њему;

(15) „обука на радном месту” означава фазу обуке у јединици у току које се претходно стечене рутине и вештине обједињују у пракси под надзором квалификованог инструктора за обуку на радном месту у живом саобраћају;

(16) „посебно овлашћење инструктора за обуку на радном месту (ОЈТИ)” означава одобрење унето у дозволу које чини њен део и означава стручност имаоца да спроводи обуку на радном месту и обуку на синтетичким уређајима за обуку;

(17) „тренажер за део задатка (РТТ)” означава синтетички уређај за обуку на ком се спроводи обука за посебне и одабране оперативне задатке, а да се не захтева од полазника обуке да вежба све задатке који су обично повезани са потпуно оперативним условима;

(18) „циљ учинка” означава јасну и недвосмислену изјаву о учинку који се очекује од полазника обуке, услове у којима се учинак одвија и стандарде који би полазник обуке требало да испуни;

(19) „привремена неспособност” означава привремено стање у ком се имаоцу дозволе не дозвољава коришћење права из дозволе када овлашћења, додатна и посебна овлашћења и/или његово/њено лекарско уверење важе;

(20) „психоактивна супстанца” означава алкохол, опијате, канабиониде,

седативе и хипнотичка средства, кокаин, остале психостимулансе, халуциногене и испариве растворе, при чему се кофеин и дуван искључују;

(21) „*додатно овлашћење*” означава одобрење унето у дозволу које чини њен део и означава посебне услове, права или ограничења која се односе на одговарајуће овлашћење;

(22) „*обнова*” означава управни поступак који се предузима након што овлашћење, додатно и посебно овлашћење или сертификат истекне, којим се обнављају права везана за овлашћење, додатно и посебно овлашћење или сертификат за следећи наведени временски период, сходно испуњењу посебних захтева;

(23) „*продужење*” означава управни поступак који се предузима у току рока важења овлашћења, додатног и посебног овлашћења или сертификата који омогућава имаоцу да настави да користи права везана за овлашћење, додатно и посебно овлашћење или сертификат у следећем наведеном временском периоду, сходно испуњењу посебних захтева;

(24) „*сектор*” означава део контролисаног ваздушног простора и/или део области информисања у лету/горње делове области информисања у лету;

(25) „*симулатор*” означава синтетички уређај за обуку који представља важне карактеристике реалних оперативних услова и репродукује оперативне услове у којима полазник обуке може директно да увежбава задатке у реалном времену;

(26) „*синтетички уређај за обуку*” означава сваки тип уређаја којим се симулирају оперативни услови, укључујући симулаторе и тренажере за део задатка;

(27) „*посебно овлашћење инструктора за рад на синтетичком уређају за обуку (STDI)*” означава одобрење које се уноси у дозволу и чини део дозволе, и означава стручност имаоца да спроводи обуку на синтетичким уређајима за обуку;

(28) „*програм обуке*” означава теоријску и/или практичну обуку која је развијена у структурно утврђеном оквиру и која се спроводи у дефинисаном временском периоду;

(29) „*организација за обуку*” означава организацију коју је надлежна власт сертификовала да спроводи једну или више врста обука;

(30) „*посебно овлашћење за локацију*” означава одобрење унето у дозволу које чини део дозволе и које означава *ICAO* локацијски индикатор и сектор, групу сектора или радна места за која је ималац дозволе стручан за рад;

(31) „*потврђивање важења*” означава процес на основу ког, кроз успешно завршен програм обуке за посебно овлашћење за локацију које је повезано са овлашћењем или додатним овлашћењем, ималац дозволе може да започне да користи права на основу овлашћења или додатног овлашћења.

Надлежна власт

Члан 5.

1. Државе чланице морају да именују или успоставе једну или више надлежних власти којој су додељене надлежности за сертификацију и надзор лица и организација сходно овој уредби.

2. У оквиру функционалног блока ваздушног простора или у случају прекограничног пружања услуга, надлежне власти морају да буду именоване на основу споразума дотичних држава чланица.

3. Уколико држава чланица именује или успостави више од једне надлежне власти, области надлежности сваке надлежне власти морају да буду јасно дефинисане у погледу одговорности и географских ограничења, према потреби. Координација мора да буде успостављена између ових власти, како би се обезбедио ефикасан надзор свих лица и организација који подлежу овој уредби у оквиру њихових појединачних

надлежности.

4. Надлежна власт мора да буде независна од пружалаца услуга у ваздушној пловидби и организација за обуку. Ова независност се постиже кроз одговарајуће раздвајање, најмање на функционалном нивоу, надлежних власти, с једне стране, и пружалаца услуга у ваздушној пловидби и организација за обуку, с друге стране. Надлежне власти морају да користе своја права непристрасно и транспарентно.

Подстав 1. се такође примењује на Агенцију, ако она делује као надлежна власт у складу са чланом 6. став 2. тачка (б) и став 3. тачка (а) подтачка (ii).

5. Државе чланице морају да обезбеде да надлежне власти имају неопходне способности да спроводе активности сертификације и надзора које обухватају њихови програми сертификације и надзора, укључујући довољне ресурсе да се испуне захтеви Анекса II (Део *ATCO.AR*). Конкретно, државе чланице морају да користе процене које су урадиле надлежне власти у складу са тачком *ATCO.AR.A.005(a)* Анекса II како би доказале своје способности.

6. Државе чланице морају да обезбеде да, у погледу особља надлежних власти које спроводи активности надзора и сертификације у складу с овом уредбом, не постоји непосредно или посредно сукоб интереса, посебно када се ради о породичним или финансијским интересима особља које је у питању.

7. Сматра се да надлежна власт коју је именovala или успоставила држава чланица за потребе Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011 остаје надлежна власт за потребе ове уредбе, осим ако држава чланица која је у питању није другачије одредила. У овом случају, државе чланице морају да обавесте Агенцију о имену и адреси надлежне власти коју именују или успостављају у примени овог члана, као и о свакој за то везаној промени.

Надлежна власт за потребе Анекса I, III и IV

Члан 6.

1. За потребе Анекса I, надлежна власт је власт које је именovala или успоставила држава чланица којој лице подноси захтев за издавање дозволе.

2. За потребе Анекса III и за надзор над захтевима из Анекса I у погледу пружалаца услуга у ваздушној пловидби, надлежна власт је:

(а) власт коју је именovala или успоставила држава чланица као њену надлежну власт за надзор где подносилац захтева има своје пословно седиште или регистровано представништво, уколико постоји, осим ако није другачије предвиђено у билатералним или мултилатералним споразумима између држава чланица или њихових надлежних власти;

(б) Агенција, уколико подносилац захтева има своје пословно седиште или регистровано представништво, уколико постоји, изван територије држава чланица.

3. За потребе Анекса IV, надлежна власт је:

(а) за ваздухопловно-медицинске центре:

(i) власт коју је именovala држава чланица у којој ваздухопловно-медицински центар има своје пословно седиште;

(ii) Агенција, када се ваздухопловно-медицински центар налази у трећој земљи;

(б) за овлашћене лекаре:

(i) власт коју је именovala држава чланица у којој овлашћени лекар има своје седиште рада;

(ii) уколико се седиште рада овлашћеног лекара налази у трећој земљи, власт коју је именovala држава чланица којој подносилац захтева за овлашћеног лекара подноси захтев за издавање овлашћења.

Прелазне одредбе

Члан 7.

1. Сматра се да су дозволе, овлашћења и додатна и посебна овлашћења који су издати у складу са важећим одредбама националног прописа засноване на Директиви 2006/23/ЕЗ, као и дозволе, овлашћења и додатна и посебна овлашћења који су издати у складу са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 805/2011, издати у складу са овом уредбом.

2. Сматра се да је овлашћење обласне контроле процедуралне (АСР) са додатним овлашћењем океанске контроле (ОСН) које је издато на основу националних правила која су заснована на члану 31. став 1. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011, издато у складу са овом уредбом.

3. Сматра се да су лекарска уверења и сертификати за организације за обуку, овлашћене лекаре и ваздухопловно-медицинске центре, као и одобрења процедура одржавања стручности у јединицама контроле летења и планова обуке, који су издати у складу са важећим одредбама националног прописа заснованог на Директиви 2006/23/ЕЗ или у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 805/2011, издати у складу са овом уредбом.

Замена дозвола, прилагођавање права, програма обуке и процедура одржавања стручности

Члан 8.

1. Државе чланице морају да замене дозволе наведене у члану 7. став 1. дозволама које су усаглашене са обрасцем који је утврђен у Додатку 1 Анекса II уз ову уредбу до 31. децембра 2015. године или најкасније до 31. децембра 2016. године, ако држава чланица користи одступање из члана 11. став 2.

2. Државе чланице морају да замене сертификате организација за обуку контролора летења наведене у члану 7. став 3. сертификатима који су усаглашени са обрасцем који је утврђен у Додатку 2 Анекса II уз ову уредбу до 31. децембра 2015. године или најкасније до 31. децембра 2016. године, ако држава чланица користи одступање из члана 11. став 2.

3. Државе чланице морају да замене сертификате овлашћених лекара и сертификате ваздухопловно-медицинских центара који су наведени у члану 7. став 3. сертификатима који су усаглашени са обрасцем који је утврђен у Додацима 3 и 4 Анекса II уз ову уредбу до 31. децембра 2015. године или најкасније до 31. децембра 2016. године, ако држава чланица користи одступање из члана 11. став 2.

4. Надлежне власти морају да изврше конверзију права испитивача и процењивача за почетну обуку у складу са чланом 20. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011 и испитивача стручности и процењивача стручности за обуку у јединицама контроле летења и континуирану обуку, који су одобрени од стране надлежне власти у складу са чланом 24. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011 у права овлашћења процењивача у складу са овом уредбом, ако је применљиво, до 31. децембра 2015. године или најкасније до 31. децембра 2016. године, ако држава чланица користи одступање из члана 11. став 2.

5. Надлежне власти могу да изврше конверзију права националних инструктора за обуку на симулатору или синтетичким уређајима за обуку у права овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају у складу са овом уредбом, ако је применљиво, до 31. децембра 2015. године или најкасније до 31. децембра 2016. године, ако држава чланица користи одступање из члана 11. став 2.

6. Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да прилагоде своје процедуре одржавања стручности у јединицама контроле летења како би биле усаглашене са захтевима ове уредбе до 31. децембра 2015. године или најкасније до 31. децембра

2016. године, ако држава чланица користи одступање из члана 11. став 2.

7. Организације за обуку контролора летења морају да прилагоде своје планове обуке како би били усаглашени са захтевима ове уредбе до 31. децембра 2015. године или најкасније до 31. децембра 2016. године, ако држава чланица користи одступање из члана 11. став 2.

8. Сертификати о завршетку програма обука које су, пре примене ове уредбе, започете у складу са Уредбом (ЕУ) бр. 805/2011, морају да буду прихваћени за потребе издавања релевантних дозвола, овлашћења и додатних овлашћења у складу са овом уредбом, под условом да су обука и процена завршени до 30. јуна 2016. године, или најкасније до 30. јуна 2017. године, ако држава чланица користи одступање из члана 11. став 2.

Измена и допуна Спроведбене уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2012

Члан 9.

У члану 2. Спроведбене Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 923/2011, тачка 104. се замењује следећим:

„104. „психоактивна супстанца” означава алкохол, опијате, канабиноиде, седативе и хипнотике, кокаин, остале психостимулансе, халуциногене и испариве раствараче, док се кафа и дуван искључују;”

Стављање ван снаге

Члан 10.

Уредба Комисије (ЕУ) бр. 805/2011 се ставља ван снаге.

Ступање на снагу и примена

Члан 11.

1. Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у *Службеном листу Европске уније*.

Примењује се од 30. јуна 2015. године.

2. Изузетно од става 1, државе чланице могу да донесу одлуку да не примене Анексе I до IV, у целости или делимично, пре 31. децембра 2016. године.

Ако држава чланица користи ову могућност, она мора да обавести Комисију и Агенцију најкасније до 1. јула 2015. године. У овом обавештењу она мора да опише обим оваквог одступања, као и програм за спровођење који садржи предвиђене активности и рок. У том случају, релевантне одредбе Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 805/2011 настављају да се примењују.

Ова уредба је обавезујућа у целости и непосредно применљива у свим државама чланицама.

АНЕКС I

ДЕО АТСО

ЗАХТЕВИ ЗА ЛИЦЕНЦИРАЊЕ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА

ПОДДЕО А

ОПШТИ ЗАХТЕВИ

АТСО.А.001 Предмет и обим

Овим делом, утврђеним у овом анексу, успостављају се захтеви за издавање, стављање ван снаге и суспензију дозвола студената контролора летења и дозвола контролора летења, припадајућих овлашћења и додатних и посебних овлашћења, као и услови њиховог важења и коришћења.

АТСО.А.005 Захтев за издавање дозвола, овлашћења и додатних и посебних овлашћења

- (а) Захтев за издавање дозвола, овлашћења и додатних и посебних овлашћења се доставља надлежној власти у складу са процедуром коју је успоставила та власт.
- (б) Захтев за издавање нових овлашћења или додатних и посебних овлашћења, за продужење или обнову додатних и посебних овлашћења и за поновно издавање дозволе се доставља надлежној власти која је издала ту дозволу.
- (ц) Дозвола остаје власништво лица којем је издата, осим у случају када је надлежна власт ставила дозволу ван снаге. Ималац дозволе мора да потпише дозволу.
- (д) Дозвола мора да садржи све релевантне информације које се односе на права која се дају дозволом и мора да буде усаглашена са захтевима Додатка 1 Анекса II.

АТСО.А.010 Замена дозвола

- (а) Ако ималац дозволе треба да користи права из дозволе у држави чланици у којој надлежна власт није власт која је издала дозволу, ималац дозволе мора да поднесе захтев за замену дозволе за дозволу коју издаје надлежна власт државе чланице у којој треба да се користе права из дозволе, у складу са процедуром коју је успоставила та власт, осим у случају када је предвиђено другачије у споразумима који су закључени између држава чланица. У ту сврху, дотичне власти морају да размењују све релевантне информације које су неопходне, да би се извршила замена дозвола у складу са процедурама које су наведене у *АТСО.АР.В.001*(ц).
- (б) У циљу замене дозволе и за коришћење права из дозволе у држави чланици која није држава која је издала дозволу, ималац дозволе мора да испуни језичке захтеве који су наведени у *АТСО.В.030*, које је успоставила та држава чланица.
- (ц) Нова дозвола мора да садржи овлашћења, додатна овлашћења, посебна овлашћења дозволе и сва важећа посебна овлашћења за локацију у дозволи, укључујући датум њиховог првог издавања и датум истека рока важења, уколико је применљиво.
- (д) Након пријема нове дозволе, ималац дозволе мора да поднесе захтев који је наведен у *АТСО.А.005* заједно са својом дозволом да би добио/ла нова овлашћења, додатна овлашћења, посебна овлашћења дозволе или посебна овлашћења за локацију.
- (е) Након замене, претходно издата дозвола мора да се врати власти која је издала

дозволу.

АТСО.А.015 Коришћење права из дозволе и привремена неспособност

- (а) Коришћење права која су дата дозволом зависи од важења овлашћења, додатних и посебних овлашћења и лекарског уверења.
- (б) Имаоци дозволе не смеју да користе права из дозволе уколико постоји сумња у способност безбедног коришћења права из дозволе и у таквим случајевима морају одмах да обавесте надлежног пружаоца услуга у ваздушној пловидби о привременој неспособности за коришћење права из дозволе.
- (ц) Пружаоци услуга у ваздушној пловидби могу да прогласе привремену неспособност имаоца дозволе, уколико сумњају у способност имаоца дозволе да безбедно користи права из дозволе.
- (д) Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да израде и спроводе објективне, транспарентне и недискриминаторне процедуре, како би омогућили имаоцима дозвола који су дали изјаву о привременој неспособности да користе права из дозволе у складу са тачком (б), да прогласе привремену неспособност имаоца дозволе у складу са тачком (ц), управљају оперативним утицајем случајева привремене неспособности и обавесте надлежну власт, како је дефинисано у тој процедури.
- (е) Процедуре наведене у тачки (д) морају да буду саставни део процедура одржавања стручности у складу са *АТСО.В.025(а)(13)*.

АТСО.А.020 Стављање ван снаге и суспензија дозвола, овлашћења и додатних и посебних овлашћења

- (а) Надлежна власт може да суспендује или стави ван снаге дозволе, овлашћења и додатна и посебна овлашћења у складу са *АТСО.АР.Д.005*, ако ималац дозволе не испуњава захтеве овог дела.
- (б) Ако је имаоцу дозволе стављена ван снаге дозвола, он/она мора одмах да врати дозволу надлежној власти, у складу са управним поступцима које је успоставила надлежна власт.
- (ц) Са издавањем дозволе контролора летења, дозвола студента контролора летења се ставља ван снаге и враћа надлежној власти која издаје дозволу контролора летења.

ПОДДЕО Б

ДОЗВОЛЕ, ОВЛАШЋЕЊА И ДОДАТНА И ПОСЕБНА ОВЛАШЋЕЊА

АТСО.В.001 Дозвола студента контролора летења

- (а) Имаоци дозволе студента контролора летења су овлашћени да пружају услуге контроле летења у складу са овлашћењем и додатним овлашћењем која су садржана у дозволи под надзором инструктора за обуку на радном месту и да се обучавају за додатно овлашћење.
- (б) Подносиоци захтева за издавање дозволе студента контролора летења морају да:
  - (1) имају најмање 18 година старости;
  - (2) успешно заврше почетну обуку у организацији за обуку која испуњава захтеве прописане у Анексу III (Део *АТСО.ОР*) која је релевантна за овлашћење, и уколико је применљиво, за додатно овлашћење, као што је утврђено у Делу *АТСО*, Поддео Д, Одељак 2;
  - (3) имају важеће лекарско уверење;

(4) докажу одговарајући ниво језичког знања у складу са захтевима који су прописани у *ATCO.B.030*.

(ц) Дозвола студента контролора летења мора да садржи посебно језичко овлашћење, односно овлашћења и најмање једно овлашћење и, уколико је применљиво, и једно додатно овлашћење.

(д) Ималац дозволе студента контролора летења који није започео да користи права из те дозволе у року од годину дана од датума њеног издавања или који је прекинуо коришћење права из дозволе у периоду дужем од годину дана, може једино да започне или настави обуку у јединици контроле летења за то овлашћење након процене његове/њене претходне стручности, како би се утврдило да ли он/она испуњава захтеве који су релевантни за то овлашћење, коју спроводи организација за обуку која испуњава услове прописане у Анексу III (Део *ATCO.OR*) и која је сертификована да спроводи почетну обуку која је релевантна за то овлашћење, и након што испуни захтеве за обуком који произађу из ове процене.

ATCO.B.005 Дозвола контролора летења

(а) Имаоци дозволе контролора летења су овлашћени да пружају услуге контроле летења у складу са овлашћењима и додатним овлашћењима у дозволи и да користе права на основу посебних овлашћења садржаних у њој.

(б) Права из дозволе контролора летења обухватају права из дозволе студента контролора летења, како је утврђено у *ATCO.B.001*(а).

(ц) Подносиоци захтева за прво издавање дозволе контролора летења морају да:

(1) имају дозволу студента контролора летења;

(2) имају завршен програм обуке за посебно овлашћење за локацију и успешно положене одговарајуће испите и процене у складу са захтевима прописаним у Делу *ATCO*, Поддео Д, Одељак 3;

(3) имају важеће лекарско уверење;

(4) докажу одговарајући ниво језичког знања у складу са захтевима који су прописани у *ATCO.B.030*.

(д) Потврђивање важења дозволе контролора летења се врши уписом једног или више овлашћења и релевантног додатног овлашћења, посебног овлашћења за локацију и посебног језичког овлашћења за које је обука била успешна.

(е) Ималац дозволе контролора летења који није започео да користи права неког од овлашћења у року од годину дана од датума издавања може једино да започне обуку у јединици контроле летења за то овлашћење након процене његове/њене претходне стручности, како би се утврдило да ли он/она испуњава захтеве релевантне за то овлашћење, коју спроводи организација за обуку која испуњава услове прописане у Анексу III (Део *ATCO.OR*) и која је сертификована да спроводи почетну обуку која је релевантна за то овлашћење, и након што испуни захтеве за обуком који произађу из ове процене.

ATCO.B.010 Овлашћења контролора летења

(а) Дозволе морају да садрже једно или више следећих овлашћења која показују врсту услуге коју је ималац дозволе овлашћен да пружа:

(1) овлашћење аеродромске контроле визуелне (*ADV*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу контроле летења аеродромском саобраћају на аеродрому који нема објављене навигационе поступке за инструменталне доласке и одласке;

(2) овлашћење аеродромске контроле инструменталне (*ADI*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу контроле летења аеродромском саобраћају на аеродрому који има објављене навигационе поступке за инструменталне доласке и одласке и мора да садржи најмање једно додатно овлашћење које је описано у *ATCO.B.015(a)*;

(3) овлашћење прилазне контроле процедуралне (*APP*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу контроле летења ваздухопловима у доласку, одласку или прелету без коришћења надзорних уређаја;

(4) овлашћење прилазне контроле надзорне (*APS*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу контроле летења ваздухопловима у доласку, одласку или прелету уз коришћење надзорног уређаја;

(5) овлашћење обласне контроле процедуралне (*ACP*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу контроле летења ваздухопловима без коришћења надзорног уређаја;

(6) овлашћење обласне контроле надзорне (*ACS*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу контроле летења ваздухопловима уз коришћење надзорног уређаја.

(б) Ималац овлашћења који је прекинуо коришћење права која су дата тим овлашћењем у периоду од четири или више узастопних година, може једино да започне обуку у јединици контроле летења за то овлашћење након процене претходне стручности, да би се утврдило да ли лице које је у питању и даље испуњава услове тог овлашћења, коју спроводи организација за обуку која испуњава захтеве који су прописани у Анексу III (Део *ATCO.OR*) и која је сертифицивана да спроводи обуку која је релевантна за то овлашћење, и након што испуни захтеве за обуком који произађу из ове процене.

ATCO.B.015 Додатна овлашћења

(а) Овлашћење аеродромске контроле инструменталне (*ADI*) мора да садржи најмање једно од следећих додатних овлашћења:

(1) додатно овлашћење контроле у ваздуху (*AIR*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу контроле летења саобраћају у близини аеродрома и на полетно-слетној стази;

(2) додатно овлашћење за контролу кретања на земљи (*GMC*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу контроле кретања на земљи;

(3) додатно овлашћење торањске контроле (*TWR*), које означава да је ималац стручан да пружа услугу контроле летења на аеродрому. Додатно овлашћење торањске контроле (*TWR*) обухвата права додатног овлашћења контроле у ваздуху (*AIR*) и додатног овлашћења за контролу кретања на земљи (*GMC*);

(4) додатно овлашћење контроле кретања на земљи са надзорном компонентом (*GMS*), које се даје уз додатно овлашћење за контролу кретања на земљи или додатно овлашћење торањске контроле, које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу контроле кретања на земљи уз помоћ система за вођење по аеродромским површинама;

(5) додатно овлашћење аеродромске радарске контроле (*RAD*), које се издаје уз додатно овлашћење контроле у ваздуху или додатно овлашћење торањске контроле, и које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу аеродромске контроле летења уз коришћење надзорног радара.

(б) Овлашћење прилазне контроле надзорне (*APS*) може да садржи најмање једно од следећих додатних овлашћења:

- (1) додатно овлашћење за прецизни прилазни радар (*PAR*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу прецизних прилаза са земље уз коришћење прецизног прилазног радара за ваздухоплове у завршном прилазу на полетно-слетну стазу;
  - (2) додатно овлашћење за прилаз по надзорном радару (*SRA*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услугу непрецизних прилаза вођених са земље уз коришћење надзорног уређаја за ваздухоплове у завршном прилазу на полетно-слетну стазу;
  - (3) додатно овлашћење за терминалну контролу (*TCL*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услуге контроле летења уз коришћење било ког надзорног уређаја за ваздухоплове који врше операције у завршној контролисаној области и/или суседним секторима.
- (ц) Овлашћење обласне контроле процедуралне (*ACP*) може да садржи додатно овлашћење за океанску контролу (*OCN*), које означава да је ималац стручан да пружа услуге контроле летења ваздухопловима који врше операције у области океанске контроле.
- (д) Овлашћење обласне контроле надзорне (*ACS*) може да садржи најмање једно од следећих додатних овлашћења:
- (1) додатно овлашћење за терминалну контролу (*TCL*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услуге контроле летења уз коришћење било ког надзорног уређаја за ваздухоплове који врше операције у завршној контролисаној области и/или суседним секторима;
  - (2) додатно овлашћење за океанску контролу (*OCN*), које означава да је ималац дозволе стручан да пружа услуге контроле летења ваздухопловима који врше операције у области океанске контроле.

АТСО.В.020 Посебна овлашћења за локацију

- (а) На основу посебног овлашћења за локацију ималац дозволе има право да пружа услуге контроле летења на одређеном сектору, групи сектора и/или радним местима за које је одговорна јединица контроле летења која пружа услуге у ваздушном саобраћају.
- (б) Подносиоци захтева за посебно овлашћење за локацију морају да имају успешно завршен програм обуке за посебно овлашћење за локацију, у складу са захтевима који су утврђени у Делу *АТСО*, Поддео Д, Одељак 3.
- (ц) Подносиоци захтева за посебно овлашћење за локацију након замене дозволе која је наведена у *АТСО.А.010* морају, у складу са захтевима који су утврђени у тачки (б), да испуне захтеве из *АТСО.Д.060*(ф).
- (д) За контролоре летења који пружају услуге контроле летења ваздухопловима на пробном лету, надлежна власт може, уз захтеве који су утврђени у тачки (б), да утврди додатне захтеве које треба испунити.
- (е) Посебна овлашћења за локацију важе у року који је дефинисан у процедурама одржавања стручности. Овај рок важења не сме да прекорачи три године.
- (ф) Рок важења посебних овлашћења за локацију код првог издавања и обнове мора да започне најкасније 30 дана од датума успешне процене стручности.
- (г) Посебна овлашћења за локацију се продужавају уколико је:
- (1) подносилац захтева користио права из дозволе у минималном броју часова који је дефинисан у процедурама одржавања стручности;
  - (2) подносилац захтева завршио обуку освежења знања у току важења посебног овлашћења за локацију, у складу са процедурама одржавања стручности у јединици контроле летења;

- (3) стручност подносиоца захтева процењена у складу са процедурама одржавања стручности у јединици контроле летења најраније три месеца пре датума истека посебног овлашћења за локацију.
- (х) Под условом да су испуњени захтеви утврђени у тачки (г), посебна овлашћења за локацију се продужавају у периоду од три месеца пре датума истека важења. У оваквим случајевима рок важења се рачуна од датума истека.
- (и) Уколико се посебно овлашћење за локацију продужи пре рока који је дат у тачки (х), његов рок важења започиње најкасније 30 дана од датума успешно извршене процене, под условом да су такође испуњени и захтеви у тач. (г)(1) и (г)(2).
- (ј) Уколико рок важења посебног овлашћења за локацију истекне, ималац дозволе мора да успешно заврши програм обуке за посебно овлашћење за локацију, у складу са захтевима који су утврђени у Делу *АТСО*, Поддео Д, Одељак 3, како би се обновило то посебно овлашћење.

АТСО.В.025 Процедуре одржавања стручности у јединицама контроле летења

- (а) Пружалац услуга у ваздушној пловидби мора да успостави процедуре одржавања стручности у јединицама контроле летења, које мора да одобри надлежна власт. Оне морају да обухвате најмање следеће елементе:
- (1) рок важења посебног овлашћења за локацију у складу са *АТСО.В.020(е)*;
  - (2) максималан континуиран период у ком права везана за посебно овлашћење за локацију нису коришћена у току његовог важења. Овај период не сме да прекорачи 90 календарских дана;
  - (3) минималан број часова рада за коришћење права везаних за посебно овлашћење за локацију у дефинисаном периоду, који не сме да прекорачи 12 месеци, за потребе *АТСО.В.020(г)(1)*. За инструкторе за обуку на радном месту који користе права посебног овлашћења *ОЈП* време спровођења обуке може да обухвати максимум 50 % часова који су потребни за продужење посебног овлашћења за локацију;
  - (4) процедуре за случајеве када ималац дозволе не испуњава захтеве прописане у тач. (а)(2) и (3);
  - (5) процесе за процену стручности, укључујући процену из предмета обуке за освежење знања у складу са *АТСО.Д.080(б)*;
  - (6) процесе за спровођење испита из теоријског знања и разумевања, које је неопходно за коришћење права на основу овлашћења, додатних и посебних овлашћења;
  - (7) процесе за утврђивање тема и подтема, циљева и метода континуиране обуке;
  - (8) минимално трајање и учесталост обуке освежења знања;
  - (9) процесе за спровођење испита из теоријског знања и/или процене практичних вештина, које се стичу у току дообуке, укључујући пролазне оцене за испите;
  - (10) процесе у случају неуспешног резултата на испиту или у току процене, укључујући процесе подношења жалбе;
  - (11) квалификације, улоге и одговорности особља за обуку;
  - (12) процедуре којима се обезбеђује да инструктори практичне обуке вежбају технике обуке из процедура из којих намеравају да спроводе обуку, у складу са *АТСО.С.010(б)(3)* и *АТСО.С.030(б)(3)*;
  - (13) процедуре за проглашавање и поступање у случајевима привремене неспособности за коришћење права из дозволе, као и за обавештавање надлежне власти у складу са *АТСО.А.015(д)*;

(14) утврђивање евиденција које треба да се воде за континуирану обуку и процене, у складу са *ATCO.AR.B.015*;

(15) процес и разлоге за преиспитивање и измену и допуну процедура одржавања стручности у јединицама контроле летења и њихово достављање надлежној власти. Преиспитивање процедура одржавања стручности мора да се спроводи најмање једном сваке три године.

(б) Да би били усаглашени са захтевима који су прописани у тачки (а)(3), пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да воде евиденцију о броју часова коришћења права сваког имаоца дозволе на основу његовог/њеног посебног овлашћења за локацију радећи на секторима, групи сектора и/или радним местима у АТС јединицама и морају да доставе податке надлежним властима и имаоцу дозволе на захтев.

(ц) Код успостављања процедура наведених у тач. (а)(4) и (13), пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде примену механизма који гарантују праведан третман ималаца дозвола у случајевима када се важење њихових додатних и посебних овлашћења не може продужити.

АТСО.В.030 Посебно језичко овлашћење

(а) Контролори летења и студенти контролори летења не смеју да користе права из дозвола ако немају важеће посебно језичко овлашћење из енглеског језика и, уколико је применљиво, из језика које захтева држава чланица из безбедносних разлога у АТС јединици, као што је објављено у Зборнику ваздухопловних информација. У посебном језичком овлашћењу морају да се наведу језик, ниво језичке стручности и рок важења.

(б) Ниво језичког знања се утврђује у складу са скалом за оцену која је прописана у Додатку 1 Анекса I.

(ц) Подносилац захтева за упис било ког посебног језичког овлашћења мора да докаже, у складу са скалом за оцену која је наведена у тачки (б), барем оперативни ниво (ниво четири) језичког знања.

Да би се ово урадило, подносилац захтева мора да:

(1) ефективно комуницира само у вербалном (телефонском/радиотелефонском) контакту и контакту лицем у лице;

(2) прецизно и јасно комуницира о уобичајеним, конкретним темама и темама везаним за посао;

(3) користи одговарајуће комуникацијске стратегије за размену порука и да препознаје и разрешава неспоразуме у општем контексту или контексту везаном за посао;

(4) успешно и са релативном лакоћом савладава језичке изазове настале појавом потешкоћа или неочекиваним обртом догађаја који се појављују у оквиру рутинских радних ситуација или комуникацијског задатка са којим је на други начин упознат; и

(5) користи дијалект или акценат који је разумљив за ваздухопловну заједницу.

(д) Изузетно од тачке (ц), пружалац услуга у ваздушној пловидби може да захтева напредни ниво (ниво пет) скале за процену језичког знања која је прописана у Додатку 1 Анекса I, у случају када оперативне околности појединачног овлашћења или додатног и посебног овлашћења захтевају виши ниво језичког знања из безбедносних разлога. Овакав захтев мора да буде недискриминаторан, пропорционалан, транспарентан и објективно оправдан од стране пружаоца услуга у ваздушној пловидби, који жели да примени виши ниво језичког знања и мора да га одобри надлежна власт.

(е) Језичко знање се доказује сертификатом који потврђује резултат процене.

АТСО.В.035 Рок важења посебног језичког овлашћења

(а) Рок важења посебног језичког овлашћења, у зависности од нивоа који је утврђен у складу са Додатком 1 Анекса II је:

(1) за оперативни ниво (ниво четири), три године од датума процене; или

(2) за напредни ниво (ниво пет), шест година од датума процене;

(3) за експертски ниво (ниво шест):

(i) девет година од датума процене, за енглески језик;

(ii) неограничено, за сваки други језик који је наведен у *АТСО.В.030(а)*.

(б) Рок важења посебних језичких овлашћења код првог издавања и обнове започиње најкасније 30 дана од датума када је спроведена успешна процена језичког знања.

(ц) Посебна језичка овлашћења се продужавају након успешне процене језичког знања, која мора да се спроведе у периоду од три месеца пре истека рока важења. У оваквим случајевима рок важења се рачуна од датума истека важења.

(д) Уколико се посебно језичко овлашћење продужи пре периода који је наведен у тачки (ц), рок важења почиње најкасније 30 дана од дана када је спроведена успешна процена језичког знања.

(е) Када рок важења посебног језичког овлашћења истекне, ималац дозволе мора да успешно заврши процену језичког знања како би обновио/ла то овлашћење.

АТСО.В.040 Процена језичког знања

(а) Доказивање језичког знања се врши кроз метод процене одобрен од надлежне власти, који мора да садржи:

(1) процес на основу ког се врши процена;

(2) квалификацију процењивача;

(3) процедуру подношења жалби.

(б) Тела за процену стручности морају да буду усаглашена са захтевима које су успоставиле надлежне власти у складу са *АТСО.А.А.010*.

АТСО.В.045 Обука из језика

(а) Пружаоци услуга у ваздушној пловидби морају да обезбеде обуку из језика за одржавање потребног нивоа језичког знања контролора летења за:

(1) имаоце посебног језичког овлашћења на оперативном нивоу (ниво четири);

(2) имаоце дозволе који немају могућност да редовно примењују своје вештине како би одржавали своје језичке вештине.

(б) Обука из језика такође може да се спроводи у облику континуиране обуке.

ПОДДЕО Ц

ЗАХТЕВИ ЗА ИНСТРУКТОРЕ И ПРОЦЕЊИВАЧЕ

ОДЕЉАК 1

Инструктори

АТСО.С.001 Инструктори теоријске обуке

(а) Теоријску обуку спроводе само одговарајуће квалификовани инструктори.

(б) Инструктор теоријске обуке је одговарајуће квалификован ако он/она:

- (1) има дозволу контролора летења и/или има професионалне квалификације које одговарају предмету који предаје и/или је доказао/ла одговарајуће знање и искуство организацији за обуку;
- (2) је доказао/ла способности за спровођење теоријске обуке организацији за обуку.

АТСО.С.005 Инструктори практичне обуке

Лице може да спроводи практичну обуку само ако има дозволу контролора летења са посебним овлашћењем инструктора за обуку на радном месту (*ОЈТИ*) или посебним овлашћењем инструктора за спровођење обуке на синтетичком уређају за обуку (*STDI*).

АТСО.С.010 Права инструктора за обуку на радном месту (*ОЈТИ*)

(а) Имаоци посебног овлашћења *ОЈТИ* имају право да спроводе практичну обуку и надзор над оперативним радним местима за које имају важеће посебно овлашћење за локацију и на синтетичком уређају за обуку у овлашћењима која имају.

(б) Имаоци посебног овлашћења *ОЈТИ* могу да користе права на основу посебног овлашћења само уколико су:

- (1) користили права на основу овлашћења у ком ће спроводити обуку најмање две године;
- (2) користили права важећег посебног овлашћења за локацију, на основу ког ће спроводити обуку, непосредно пре спровођења обуке најмање шест месеци;
- (3) вежбали вештине спровођења обуке из процедура из којих треба да спроводе обуку.

(ц) Надлежна власт може да смањи период од две године који је наведен у тачки (б)(1) на најмање једну годину када то захтева организација за обуку.

АТСО.С.015 Захтев за посебно овлашћење инструктора за обуку на радном месту

Подносиоци захтева за издавање посебног овлашћења *ОЈТИ* морају:

(а) да имају дозволу контролора летења са важећим посебним овлашћењем за локацију;

(б) да су користили права из дозволе контролора летења најмање две године непосредно пре подношења захтева. Надлежна власт може да скрати овај период на најмање једну годину када то захтева организација за обуку; и

(ц) да су, у току године која претходи подношењу захтева, успешно завршили програм обуке из техника практичне обуке, у току ког се предавало и одговарајуће процењивало потребно знање и педагошке вештине.

АТСО.С.020 Важење посебног овлашћења инструктора за обуку на радном месту

(а) Посебно овлашћење *ОЈТИ* важи три године.

(б) Посебно овлашћење *ОЈТИ* се може продужити након успешно завршене обуке освежења знања из практичних вештина у току важења посебног овлашћења *ОЈТИ*, под условом да су испуњени захтеви *АТСО.С.015*(а) и (б).

(ц) Ако је посебно овлашћење *ОЈТИ* истекло, оно може да се обнови након:

- (1) освежења знања из вештина практичне обуке; и
- (2) успешне процене стручности инструктора практичне обуке

у години која претходи подношењу захтева за обнову, под условом да су испуњени захтеви *ATCO.C.015*(a) и (б).

(д) У случају првог издавања и обнове, период важења посебног овлашћења *OJT* почиње најкасније 30 дана од датума успешне процене.

(е) Ако захтеви *ATCO.C.015*(a) и (б) нису испуњени, посебно овлашћење *OJT* се може заменити посебним овлашћењем *STDI*, под условом да је обезбеђена усаглашеност са захтевима *ATCO.C.040*(б) и (ц).

ATCO.C.025 Привремена *OJT* ауторизација

(a) Када усаглашеност са захтевима прописаним у *ATCO.C.010*(б)(2) није могућа, надлежна власт може да изда привремену *OJT* ауторизацију, на основу безбедносне анализе пружаоца услуга у ваздушној пловидби.

(б) Привремена *OJT* ауторизација из тачке (a) може да се изда имаоцу важећег посебног овлашћења *OJT*, које је издато у складу са *ATCO.C.015*.

(ц) Привремена *OJT* ауторизација из тачке (a) се ограничава на обуку која треба да обухвати посебне ситуације и њено важење не сме да прекорачи годину дана или рок важења посебног овлашћења *OJT* које је издато у складу са *ATCO.C.015*, у зависности од тога шта истиче раније.

ATCO.C.030 Права инструктора за обуку на синтетичком уређају (*STDI*)

(a) Имаоци посебног овлашћења *STDI* се овлашћују да спроводе практичну обуку на синтетичким уређајима за обуку:

- (1) за предмете практичне природе у току почетне обуке;
- (2) за обуку у јединици контроле летења која није *OJT*; и
- (3) за континуирану обуку.

Када *STDI* спроводи *pre-OJT*, мора да има или је имао/ла одговарајуће посебно овлашћење за локацију.

(б) Имаоци посебног *STDI* овлашћења могу да користе права тог овлашћења само уколико:

- (1) имају најмање две године искуства у овлашћењу за које ће спроводити обуку;
- (2) су доказали знање из важеће оперативне праксе;
- (3) су вежбали технике обуке из процедура из којих намеравају да спроводе обуку.

(ц) Изузетно од тачке (б)(1)

- (1) за потребу основне обуке свако овлашћење се сматра одговарајућим;
- (2) за потребу обуке за овлашћење, обуку за посебне и одабране оперативне задатке може да спроводи *STDI* који/а има овлашћење које је релевантно за тај посебан и одабран оперативни задатак.

ATCO.C.035 Захтев за посебно овлашћење инструктора за обуку на синтетичком уређају за обуку

Подносиоци захтева за издавање посебног овлашћења *STDI* су морали:

(a) да користе права из дозволе контролора летења у било ком овлашћењу најмање две године; и

(б) да, у току године која претходи подношењу захтева, успешно заврше програм обуке из техника практичне обуке, у току које су предавани потребно знање и педагошке

вештине, уз коришћење теоријских и практичних метода и да су одговарајуће процењени.

АТСО.С.040 Важење посебног овлашћења инструктора за обуку на синтетичком уређају за обуку

- (а) Посебно овлашћење *STDI* важи три године.
- (б) Посебно овлашћење *STDI* се може у току његовог важења продужити након успешно завршене обуке освежења знања из вештина практичне обуке и постојеће оперативне праксе у току његовог важења.
- (ц) Уколико посебно овлашћење *STDI* истекне, може да се обнови на основу:
  - (1) завршене обуке освежења знања из вештина практичне обуке и постојеће оперативне праксе; и
  - (2) успешно спроведене процене стручности инструктора практичне обуке, у току године која претходи подношењу захтева за обнову.
- (д) У случају првог издавања и обнове, период важења посебног овлашћења *STDI* започиње најкасније 30 дана од датума успешно спроведене процене.

ОДЕЉАК 2.

Процењивачи

АТСО.С.045 Права процењивача

- (а) Процене спроводи само лице које има посебно овлашћење процењивача.
- (б) Имаоци посебног овлашћења процењивача су овлашћени да спроводе процене:
  - (1) у току почетне обуке за издавање дозволе студента контролора летења или за издавање новог овлашћења и/или додатног овлашћења, према потреби;
  - (2) претходне стручности за потребе *АТСО.В.001*(д) и *АТСО.В.010*(б);
  - (3) студената контролора летења за издавање посебног овлашћења за локацију и додатних овлашћења, према потреби;
  - (4) контролора летења за издавање посебног овлашћења за локацију и додатних овлашћења, уколико је применљиво, као и за продужење и обнову посебног овлашћења за локацију;
  - (5) подносилаца захтева за инструктора практичне обуке или подносилаца захтева за процењиваче када је обезбеђена испуњеност захтева из тачака (д)(2) до (4).
- (ц) Имаоци посебног овлашћења процењивача користе права овлашћења, само уколико:
  - (1) имају најмање две године искуства у овлашћењу и додатном овлашћењу(има) за која ће вршити процене; и
  - (2) су доказали знање постојеће оперативне праксе.
- (д) Уз захтеве који су прописани у тачки (ц), имаоци посебног овлашћења процењивача користе права тог овлашћења само:
  - (1) за процене на основу којих се издаје, продужава и обнавља посебно овлашћење за локацију, уколико су такође имали посебно овлашћење за локацију које је повезано са проценом у периоду од најмање годину дана пре подношења пријаве.
  - (2) за процене стручности подносиоца захтева за издавање или обнову посебног овлашћења *STDI*, уколико имају посебно овлашћење *STDI* или *OJT* и уколико су користили права на основу тог овлашћења најмање три године.

(3) за процену стручности подносиоца захтева за издавање или обнову посебног овлашћења *ОЈТИ*, уколико имају посебно овлашћење *ОЈТИ* и уколико су користили права дата тим овлашћењем најмање три године.

(4) за процену стручности подносиоца захтева за издавање или обнову посебног овлашћења процењивача, уколико су користили права посебног овлашћења процењивача најмање три године.

(е) Када врши процену за потребу издавања и обнове посебног овлашћења за локацију, и за осигурање надзора на оперативном радном месту, процењивач мора такође да има посебно овлашћење *ОЈТИ*, или мора да буде присутан *ОЈТИ* који има важеће посебно овлашћење за локацију, које је повезано са проценом.

АТСО.С.050 Лични интереси

Процењивачи не смеју да врше процене кад год може да постоји утицај на њихову објективност.

АТСО.С.055 Захтев за посебно овлашћење процењивача

Подносиоци захтева за издавање посебног овлашћења процењивача су морали:

(а) да користе права из дозволе контролора летења најмање две године;

(б) да у току године која претходи подношењу захтева успешно заврше програм обуке за процењивача, у току ког се предавало и на одговарајући начин процењивало потребно знање и вештине, уз коришћење теоријских и практичних метода.

АТСО.С.060 Важење посебног овлашћења процењивача

(а) Посебно овлашћење процењивача важи три године.

(б) Посебно овлашћење процењивача се може продужити у току његовог важења након успешно завршене обуке освежења знања из вештина процене и постојеће оперативне праксе у току његовог важења.

(ц) Уколико посебно овлашћење процењивача истекне, може се обновити након:

(1) завршене обуке освежења знања из вештина процене и постојеће оперативне праксе; и

(2) успешне процене стручности процењивача,

у години која претходи подношењу захтеву за обнову.

(д) У случају првог издавања и обнове, рок важења посебног овлашћења процењивача започиње најкасније 30 дана од датума успешно спроведене процене.

АТСО.С.065 Привремена ауторизација процењивача

(а) Када усаглашеност са захтевима који су прописани у *АТСО.С.045*(д)(1) није могућа, надлежна власт може да овласти имаоце посебног овлашћења процењивача која су издата у складу са *АТСО.С.055* да изврше процене наведене у *АТСО.С.045*(б)(3) и (4), како би обухватили посебне ситуације или обезбедили независност процене, под условом да су испуњени захтеви утврђени у тач. (б) и (ц).

(б) У циљу обухватања посебних ситуација, ималац посебног овлашћења процењивача мора такође да има посебно овлашћење за локацију са пратећим овлашћењем и, уколико је применљиво, додатним овлашћењем, које је релевантно за процену, најмање годину дана пре подношења пријаве. Ауторизација се ограничава на процене које су неопходне да би се обухватиле посебне ситуације и не сме да прекорачи годину дана

или рок важења посебног овлашћења процењивача које је издато у складу са *ATCO.C.055*, у зависности од тога шта истиче раније.

(ц) У циљу обезбеђења независности процене због периодичности, ималац посебног овлашћења процењивача такође мора да има посебно овлашћење за локацију са пратећим овлашћењем и, уколико је применљиво, додатним овлашћењем, које је релевантно за процену, најмање годину дана пре подношења пријаве. Рок важења ауторизације утврђује надлежна власт, али не сме да прекорачи рок важења посебног овлашћења процењивача које је издато у складу са *ATCO.C.055*.

(д) За издавање привремене ауторизације процењивача из разлога који су наведени у тач. (б) и (ц), надлежна власт може да захтева да јој пружалац услуга у ваздушној пловидби достави безбедносну анализу.

ПОДДЕО Д

ОБУКА КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА

ОДЕЉАК 1.

Општи захтеви

ATCO.D.001 Циљеви обуке контролора летења

Обука контролора летења мора да обухвати целокупност програма теоријске обуке, практичне вежбе, укључујући симулацију и обуку на радном месту која је потребна да би се стекле и одржавале вештине за пружање безбедних, редовних и експедитивних услуга контроле летења.

ATCO.D.005 Врсте обуке контролора летења

(а) Обука контролора летења се састоји од следећих врста обуке:

(1) почетне обуке, чији је резултат издавање дозволе студента контролора летења или издавање новог овлашћења и, уколико је применљиво, додатног овлашћења, под условом да је:

(i) „основна обука”: теоријска и практична обука дизајнирана да пружи основно знање и практичне вештине које се односе на основне оперативне процедуре;

(ii) „обука за овлашћење”: теоријска и практична обука дизајнирана да пружи знање и практичне вештине које се односе на одређено овлашћење и, уколико је применљиво, додатно овлашћење;

(2) обуке у јединици контроле летења, чији је резултат издавање дозволе контролора летења, издавање додатног овлашћења, потврђивање важења овлашћења или додатног, односно додатних овлашћења и/или издавање или обнова посебног овлашћења за локацију. Обука обухвата следеће фазе:

(i) фазу прелазне обуке, дизајнирану примарно за пружање знања и разумевање оперативних процедура, које су карактеристичне за одређену локацију и аспеката који су карактеристични за задатке; и

(ii) фазу обуке на радном месту, која је завршна фаза обуке у јединици контроле летења у току које се претходно стечене рутине и вештине обједињавају у практичном раду, под надзором квалификованог инструктора за обуку на радном месту у живом саобраћају.

(iii) уз тач. (i) и (ii), за посебно овлашћење за локацију које захтева владање ситуацијама сложеног и густог саобраћаја, потребна је фаза припремне обуке како би се унапредиле претходно стечене рутине и вештине везане за овлашћење и како би се извршила припрема за ситуације у живом саобраћају, које се могу појавити у тој јединици.

(3) континуиране обуке, дизајниране за одржавање важења овлашћења у дозволи, која се састоји од:

(i) обуке освежења знања;

(ii) дообуке, када је релевантно.

(б) Уз врсте обука које су наведене у тачки (а), контролори летења могу да похађају следеће врсте обука:

(1) обуку за инструкторе практичне обуке, за издавање, продужење или обнову посебног овлашћења *OJT* или *STDI*;

(2) обуку процењивача, за издавање, продужење или обнову посебног овлашћења процењивача.

ОДЕЉАК 2.

Захтеви за почетну обуку

ATCO.D.010 Садржај почетне обуке

(а) Почетна обука, намењена за полазника обуке за дозволу студента контролора летења или за издавање новог овлашћења и/или, уколико је применљиво, додатног овлашћења, мора да се састоји од:

(1) основне обуке, која обухвата све предмете, теме и подтеме које су садржане у Додатку 2 Анекса I; и

(2) обуке за овлашћење, која обухвата предмете, теме и подтеме за најмање једно од следећег:

(i) овлашћење аеродромске контроле визуелне - *ADV*, које је дефинисано у Додатку 3 Анекса I;

(ii) овлашћење аеродромске контроле инструменталне за торањ - *ADI (TWR)*, које је дефинисано у Додатку 4 Анекса I;

(iii) овлашћење прилазне контроле процедуралне - *APP*, које је дефинисано у Додатку 5 Анекса I;

(iv) овлашћење обласне контроле процедуралне - *ACP*, које је дефинисано у Додатку 6 Анекса I;

(v) овлашћење прилазне контроле надзорне - *APS*, које је дефинисано у Додатку 7 Анекса I;

(vi) овлашћење обласне контроле надзорне - *ACS*, које је дефинисано у Додатку 8 Анекса I;

(б) Обука намењена за ново овлашћење мора да се састоји из предмета, тема и подтема које су применљиве на барем једно од овлашћења која су успостављена у тачки (а)(2).

(ц) Обука намењена за поновно активирање овлашћења после неуспешне процене претходне стручности у складу са *ATCO.B.010(б)*, мора да буде прилагођена резултату процене.

(д) Обука намењена за додатно овлашћење осим оних која су наведена у *ATCO.B.015(а)(3)*, мора да се састоји из предмета, тема и подтема које су дизајниране од стране организације за обуку и мора да буде одобрена као део програма обуке.

(е) Основна и/или обука за овлашћење се може допунити предметима, темама и

подтемама које су додатне или специфичне за функционални блок ваздушног простора (FAB) или националне услове.

ATCO.D.015 План почетне обуке

Организација за обуку мора да успостави план почетне обуке који мора да одобри надлежна власт. Мора да садржи најмање:

- (а) садржај програма почетне обуке која се спроводи у складу са *ATCO.D.010*;
- (б) структуру почетне обуке која се спроводи у складу са *ATCO.D.020(б)*;
- (ц) процес за спровођење програма почетне обуке;
- (д) методе обуке;
- (е) минимално и максимално време трајања програма почетне обуке;
- (ф) у погледу *ATCO.D.010(б)*, у процесу прилагођавања програма почетне обуке, мора да се узме у обзир успешно завршен програм основне обуке;
- (г) процес за спровођење испита и процена у складу са *ATCO.D.025* и *ATCO.D.035*, као и циљеве учинка у складу са *ATCO.D.030* и *ATCO.D.040*;
- (х) квалификације, улоге и одговорности особља за обуку;
- (и) процес за рани прекид обуке;
- (ј) процес подношења жалби;
- (к) утврђивање евиденција које треба да се воде за почетну обуку;
- (л) процес и разлоге за преиспитивање и измену и допуну плана почетне обуке и његово достављање надлежној власти. Преиспитивање плана почетне обуке мора да се врши најмање једном сваке три године.

ATCO.D.020 Програми основне обуке и обуке за овлашћење

- (а) Основна обука и обука за овлашћење морају да се спроводе као посебни или обједињени програми обуке.
- (б) Програме основне обуке и обуке за овлашћење или обједињен програм почетне обуке морају да израде и спроводе организације за обуку и мора да их одобри надлежна власт.
- (ц) Када се почетна обука спроводи као обједињен програм обуке, мора да постоји јасна разлика између испита и процена за:
  - (1) основну обуку; и
  - (2) обуку за свако овлашћење.
- (д) Успешан завршетак почетне обуке или обуке за овлашћење за издавање новог овлашћења се доказује помоћу сертификата који издаје организација за обуку.
- (е) Успешан завршетак основне обуке се доказује помоћу сертификата који издаје организација за обуку, на захтев полазника обуке.

ATCO.D.025 Испити и процене код основне обуке

- (а) Програми основне обуке морају да обухвате теоријски испит и процену.
- (б) Пролазна оцена код теоријског испита се даје полазнику обуке који оствари минимум 75 % од укупног броја бодова који се додељују за тај испит.
- (ц) Процена циљева учинка као што је наведено у *ATCO.D.030*, се мора спроводити на тренажеру за део задатка или симулатору.
- (д) Пролазна оцена код процене се додељује полазнику обуке који доследно докаже потребан учинак као што је наведено у *ATCO.D.030* и покаже понашање које је неопходно за безбедне операције у оквиру пружања услуге контроле летења.

АТСО.D.030 Циљеви учинка основне обуке

Процена мора да обухвати евалуацију следећих циљева учинка:

- (а) провера и коришћење уређаја и система на радном месту;
- (б) развијање и одржавање свести о ситуацији, праћењем саобраћаја и идентификовањем ваздухоплова, када је применљиво;
- (ц) праћење и ажурирање приказа података о лету;
- (д) одржавање континуираног слушања на одговарајућој фреквенцији;
- (е) издавање одговарајућих одобрења, инструкција и информација саобраћају;
- (ф) коришћење одобрене фразеологије;
- (г) ефикасна комуникација;
- (х) примена раздвајања;
- (и) примена координације према потреби;
- (ј) примена прописаних процедура за симулирани ваздушни простор;
- (к) откривање потенцијалних конфликта између ваздухоплова;
- (л) давање приоритета активностима;
- (м) одабир одговарајућих метода раздвајања.

АТСО.D.035 Испити и процене код обуке за овлашћење

- (а) Програми обуке за овлашћење морају да обухвате теоријски испит и процену.
- (б) Пролазна оцена код теоријског испита се додељује полазнику обуке који је остварио минимум 75 % од укупног броја бодова који се додељују за тај испит.
- (ц) Процена мора да се заснива на циљевима учинка обуке за овлашћење који су описани у *АТСО.D.040*.
- (д) Процена мора да се спроводи на симулатору.
- (е) Пролазна оцена се додељује полазнику обуке који доследно докаже потребан учинак који је описан у *АТСО.D.040* и који показује понашање, које је потребно за безбедне операције у оквиру пружања услуге контроле летења.

АТСО.D.040 Циљеви учинка обуке за овлашћење

- (а) Циљеви учинка обуке за овлашћење и задаци циљева учинка морају да се дефинишу за сваки програм обуке за овлашћење.
- (б) На основу циљева учинка обуке за овлашћење мора да се захтева од полазника обуке да:
  - (1) докаже способност управљања ваздушним саобраћајем на начин који осигурава безбедне, редовне и експедитивне услуге; и
  - (2) влада ситуацијама сложеног и густог саобраћаја.
- (ц) Уз тачку (б), циљеви учинка код обуке за овлашћење, за овлашћење аеродромске контроле визуелне (*ADV*) и аеродромске контроле инструменталне (*ADI*) морају да обезбеде да полазници обуке:
  - (1) управљају радним оптерећењем и пружају услуге контроле летења у оквиру дефинисаног простора надлежности; и
  - (2) примењују технике контроле на аеродрому и оперативне процедуре за аеродромски саобраћај.
- (д) Уз тачку (б), учинак код обуке за овлашћење, за овлашћење прилазне контроле процедуралне мора да обезбеди да полазници обуке:
  - (1) управљају радним оптерећењем и пружају услуге контроле летења у оквиру дефинисане надлежности прилазне контроле летења; и

- (2) примењују прилазну контролу процедуралну, технике планирања и оперативне процедуре ваздухопловима у доласку, на чекању, у одласку и у прелету.
- (е) Уз тачку (б), циљеви учинка код обуке за овлашћење, за овлашћење прилазне контроле процедуралне морају да обезбеде да полазници обуке:
- (1) управљају радним оптерећењем и пружају услуге контроле летења у оквиру дефинисане надлежности прилазне контроле летења; и
  - (2) примењују прилазну контролу надзорну, технике планирања и оперативне процедуре ваздухопловима у доласку, на чекању, у одласку и у прелету.
- (ф) Уз тачку (б), циљеви учинка код обуке за овлашћење, за овлашћење обласне контроле процедуралне морају да обезбеде да полазници обуке:
- (1) управљају радним оптерећењем и пружају услуге контроле летења у оквиру дефинисане надлежности обласне контроле летења; и
  - (2) примењују прилазну контролу процедуралну, технике планирања и оперативне процедуре саобраћају у зони обласне контроле летења.
- (г) Уз тачку (б), циљеви учинка код обуке за овлашћење, за овлашћење обласне контроле надзорне морају да обезбеде да полазници обуке:
- (1) управљају радним оптерећењем и пружају услуге контроле летења у оквиру дефинисане надлежности обласне контроле летења; и
  - (2) примењују обласну контролу надзорну, технике планирања и оперативне процедуре саобраћају у зони обласне контроле летења.

ОДЕЉАК 3.

Захтеви за обуку у јединицама контроле летења

АТСО.D.045 Садржај обуке у јединици контроле летења

- (а) Обука у јединици контроле летења мора да се састоји од програма обуке за свако посебно овлашћење за локацију које је успостављено у АТС јединици, као што је дефинисано у плану обуке јединице контроле летења.
- (б) Организације за обуку морају да израде и спроводе програм, односно програме обуке за посебно овлашћење за локацију у складу са АТСО.D.060 који мора да одобри надлежна власт.
- (ц) Обука у јединици контроле летења мора да обухвати:
- (1) оперативне процедуре;
  - (2) аспекте специфичне за задатке;
  - (3) неуобичајене и ванредне ситуације; и
  - (4) људске факторе.

АТСО.D.050 Предуслови за обуку у јединици контроле летења

Обуку у јединици контроле летења могу да започну само лица која су имаоци:

- (а) дозволе студента контролора летења са одговарајућим овлашћењем и, уколико је применљиво, додатним овлашћењем; или
  - (б) дозволе контролора летења са одговарајућим овлашћењем и, уколико је применљиво, додатним овлашћењем;
- под условом да су испуњени захтеви утврђени у АТСО.B.001(д) и АТСО.B.010(б).

ATCO.D.055 План обуке у јединици контроле летења

(а) Организација за обуку мора да успостави план обуке у јединици контроле летења за сваку АТС јединицу, који мора да одобри надлежна власт.

(б) План обуке у јединици контроле летења мора да садржи најмање:

- (1) овлашћења и додатна овлашћења за која се обука спроводи;
- (2) структуру обуке у јединици контроле летења;
- (3) списак програма обуке за посебно овлашћење за локацију, у складу са *ATCO.D.060*;
- (4) процес за спровођење програма обуке за посебно овлашћење за локацију;
- (5) методе обуке;
- (6) минимално трајање програма обуке за посебно овлашћење за локацију;
- (7) процес за прилагођавање програма обуке за посебно овлашћење за локацију, како би се узела у обзир стечена овлашћења и/или додатна овлашћења и искуство полазника обуке, када је релевантно;
- (8) процес за доказивање теоријског знања и разумевања у складу са *ATCO.D.065*, укључујући број, учесталост и тип, као и пролазне оцене за испите, које морају да износе минимум 75 % од укупног броја бодова који се додељују за ове испите;
- (9) процесе за процену у складу са *ATCO.D.070*, укључујући број и учесталост процена;
- (10) квалификације, улоге и одговорности особља за обуку;
- (11) процес за рани прекид обуке;
- (12) процес подношења жалби;
- (13) утврђивање евиденција које морају да се воде у складу са специфичностима обуке у јединици контроле летења;
- (14) списак утврђених неуобичајених и ванредних ситуација које су специфичне за свако посебно овлашћење за локацију;
- (15) процес и разлоге за преиспитивање и измену и допуну плана обуке у јединици контроле летења и његово достављање надлежној власти.

Преиспитивање плана обуке у јединици контроле летења мора да се врши најмање једном сваке три године.

ATCO.D.060 Програм обуке за посебно овлашћење за локацију

(а) Програм обуке за посебно овлашћење за локацију мора да представља комбинацију релевантних фаза обуке у јединици контроле летења за издавање или обнову посебног овлашћења за локацију у дозволи. Сваки програм обуке мора да садржи:

- (1) фазу прелазне обуке;
- (2) фазу обуке на радном месту.

Фаза припремне обуке мора да буде обухваћена, уколико је потребно, у складу са *ATCO.D.005(a)(2)*.

(б) Фазе обуке у јединици контроле летења које су наведене у тачки (а), морају да се спроводе посебно или на обједињен начин.

(ц) Програми обуке за посебно овлашћење за локацију морају да дефинишу програм и циљеве учинка у складу са *ATCO.D.045(ц)*, и морају да се спроводе у складу са планом обуке у јединици контроле летења.

(д) Програми обуке за посебно овлашћење за локацију који обухватају обуку за додатно овлашћење(а) у складу са *ATCO.B.015*, морају да се допуњавају додатном обуком која омогућава стицање одређених вештина за додатно овлашћење.

(е) Обука која је намењена за додатно овлашћење које се разликује од додатног овлашћења које је наведено у *АТСО.В.015*(а)(3), мора да се састоји од предмета, циљева предмета, тема и подтема које је развила организација за обуку и која је одобрена као део програма обуке.

(ф) Програми обуке за посебно овлашћење за локацију који се похађају након замене дозвола морају да се прилагоде, како би обухватили елементе почетне обуке који су специфични за функционални блок ваздушног простора или националне услове.

АТСО.Д.065 Доказивање теоријског знања и разумевања

Теоријско знање и разумевање се доказује полагањем испита.

АТСО.Д.070 Процене у току програма обуке за посебно овлашћење за локацију

(а) Процена полазника обуке мора да се спроводи у оперативном окружењу, у нормалним оперативним условима, најмање једном на крају обуке на радном месту.

(б) Када програм обуке за посебно овлашћење за локацију садржи припремну фазу обуке, вештине полазника обуке морају да се процењују на синтетичком уређају за обуку, најмање на крају ове фазе.

(ц) Изузетно од тачке (а), синтетички уређај за обуку може да се користи у току процене за посебно овлашћење за локацију, да би се у току процене доказала примена увежбаних процедура, које се не срећу у оперативним условима у току процене.

ОДЕЉАК 4.

Захтеви за континуирану обуку

АТСО.Д.075 Континуирана обука

Континуирана обука мора да се састоји од програма обуке освежења знања и програма дообуке и мора да се спроводи у складу са захтевима који су садржани у процедурама одржавања стручности у јединицама контроле летења, у складу са *АТСО.В.025*.

АТСО.Д.080 Обука освежења знања

(а) Организација за обуку мора да изради и спроводи програм обуке освежења знања, које мора да одобри надлежна власт.

(б) Обука освежења знања мора да буде дизајнирана да преиспита, ојача или унапреди постојеће знање и вештине контролора летења, како би се осигурао безбедан, редован и експедитивни проток ваздушног саобраћаја и мора да садржи најмање:

(1) обуку из стандардне праксе и процедура, уз коришћење одобрене фразеологије и ефикасне комуникације;

(2) обуку из неуобичајених и ванредних ситуација, уз коришћење одобрене фразеологије и ефикасне комуникације; и

(3) обуку из људских фактора.

(ц) Мора да се дефинише програм обуке освежења знања, а тамо где се предметом освежавају вештине контролора летења, морају такође да се израде циљеви учинка.

АТСО.D.085 Дообука

- (а) Организације за обуку морају да развију и спроводе програм дообуке, који мора да одобри надлежна власт.
- (б) Организације за обуку морају да израде дообуку која треба да обезбеди знања и вештине који одговарају промени у оперативним условима, када се на основу безбедносне процене промене закључи да постоји потреба за оваквом обуком.
- (ц) Програми дообуке морају да обухвате утврђене:
  - (1) одговарајуће методе обуке и трајање програма обуке, узимајући у обзир природу и обим промене; и
  - (2) методе испита и/или процена за дообуку.
- (д) Дообука мора да се спроведе пре коришћења права из дозволе контролора летења у промењеним оперативним условима.

ОДЕЉАК 5.

Обука инструктора и процењивача

АТСО.D.090 Обука инструктора практичне обуке

- (а) Организација за обуку мора да изради и спроводи обуку инструктора практичне обуке, која мора да се састоји од:
  - (1) програма обуке из техника практичне обуке за *OJT* и/или *STDI*, укључујући процену;
  - (2) програма обуке освежења знања из вештина практичне обуке;
  - (3) методе за процену стручности инструктора практичне обуке.
- (б) Програме обуке и методе процене наведене у тачки (а) мора да одобри надлежна власт.

АТСО.D.095 Обука процењивача

- (а) Организације за обуку морају да израде и спроводе обуку процењивача која мора да се састоји од:
  - (1) програма обуке процењивача, укључујући процену;
  - (2) програма обуке освежења знања из вештина процене;
  - (3) методе за процену стручности процењивача.
- (б) Програме обуке и метод процене који су наведени у тачки (а), мора да одобри надлежна власт.

Додатак 1 Анекса I
СКАЛА ОЦЕНЕ ЈЕЗИЧКОГ ЗНАЊА - ЗАХТЕВИ ЗА СТРУЧНОСТ ИЗ ЈЕЗИКА
Скала оцене језичког знања: експертски, оперативни и напредни ниво

Ниво	Изговор	Структура	Фонд речи	Тачност изговора	Разумевање	Комуникација
Експертски 6	Користи дијалект и/или акценат разумљив за ваздухопловне кориснике.	Релевантне граматичке структуре и модели реченица су одређени језичким функцијама које одговарају задатку.	Фонд речи и прецизност су довољни за успешну комуникацију код разних познатих и непознатих тема. Фонд речи је идиоматски, нијансиран и осетљив на избор речи.	Може да говори опширно, течно, без напора. Мења темпо говора ради стилских ефеката, нпр. да би истакао појединост. Користи спонтано одговарајуће реченичне маркере и везнике.	Разумевање је конзистентно прецизно у готово сваком контексту и обухвата разумевање лингвистичких и културолошких финеса.	Комуницира с лакоћом у готово свим ситуацијама. Осетљив је на вербалне и невербалне знакове, и реагује на њих одговарајуће.
Напредни 5	Изговор, акценат, ритам и интонација, иако су под утицајем првог језика или регионалне варијанте, ретко утичу на лакоћу разумевања.	Основне граматичке структуре и модели реченица су конзистентно добро контролисани. Постоји покушај употребе сложених структура али уз грешке које понекад утичу на значење.	Фонд речи и прецизност су довољни за успешну комуникацију код општих, конкретних и стручних тема. Парафразира конзистентно и успешно. Фонд речи је понекад идиоматски.	Може да говори опширно, с релативном лакоћом о познатим темама, али не може да мења темпо говора као стилско средство. Може да користи одговарајуће реченичне маркере или везнике.	Разумевање је прецизно код општих, конкретних и стручних тема и углавном прецизно када се говорник суочава са лингвистичким или ситуацијским проблемом или неочекиваним обртом догађаја. Може да разуме низ говорних варијанти (дијалект и/или акценат) или изборе речи.	Одговори су тренутни, одговарајући и информативни. Ефикасно контролише однос говорник/слушалац.
Оперативни 4	Изговор, акценат, ритам и интонација су под утицајем првог језика или регионалне варијанте, али само понекад утичу на лакоћу разумевања.	Основне граматичке структуре и модели реченица се користе креативно и обично су добро контролисани. Могу да се појаве грешке, посебно у ванредним или неочекиваним околностима, али ретко утичу на значење.	Фонд речи и прецизност су обично довољни за успешну комуникацију код општих, конкретних и стручних тема. Може често да парафразира успешно у недостатку фонда речи у ванредним или неочекиваним околностима.	Изговара дуже фразе одговарајућим темпом. Може постојати повремен прекид у тачном изговору при преласку са увежбаног или уско стручног говора на спонтану комуникацију, али ово не спречава ефикасну комуникацију. Може ограничено да користи реченичне маркере или везнике. Поштапалице не одвлаче пажњу.	Разумевање је углавном прецизно код општих, конкретних и стручних тема када је акценат или варијанта која се користи довољно разумљива за међународне ваздухопловне кориснике. Када се говорник суочи са лингвистичким или ситуацијским проблемом или неочекиваним обртом догађаја, разумевање може да буде спорије или да захтева стратегије разјашњења.	Одговори су обично тренутни, одговарајући и информативни. Иницира и одржава размену података чак и када се ради о неочекиваном обрту догађаја. Адекватно се носи са очигледним неспоразумима кроз проверу, потврду или разјашњење.

Додатак 1 Анекса I
СКАЛА ОЦЕНЕ ЈЕЗИЧКОГ ЗНАЊА - ЗАХТЕВИ ЗА СТРУЧНОСТ ИЗ ЈЕЗИКА
 Скала оцене језичког знања: експертски, оперативни и напредни ниво

Ниво	Изговор	Структура	Фонд речи	Тачност изговора	Разумевање	Комуникација
Пред-оперативни 3	Користи дијалект и/или акценат разумљив за ваздухопловне кориснике.	Релевантне граматичке структуре и модели реченица су одређени језичким функцијама које одговарају задатку.	Фонд речи и прецизност су често довољни за комуникацију код општих, конкретних или стручних тема, али опсег је ограничен и избор речи често није одговарајући. Често није у могућности да успешно парафразира у недостатку фонда речи.	Изговара дуге фразе али употреба фразе и пауза често није одговарајућа. Оклевање или успореност у језичкој обради могу да спрече ефикасну комуникацију. Поштапалице понекад одвлаче пажњу.	Разумевање је често прецизно код општих, конкретних и стручних тема када је акценат или варијанта која се користи довољно разумљива за међународне ваздухопловне кориснике. Може се десити да не разуме лингвистички или ситуацијски проблем или неочекивани обрт догађаја.	Одговори су понекад тренутни, одговарајући и информативни. Може да иницира и одржава размену података уз разумну лакоћу код познатих тема и у предвидљивим ситуацијама. Уопштено неадекватни када се ради о неочекиваном обрту догађаја.
Основни 2	Изговор, акценат, ритам и интонација су под великим утицајем првог језика или регионалне варијанте и обично утичу на лакоћу разумевања.	Показује само ограничену контролу неколицине једноставних меморисаних граматичких структура и модела реченица.	Ограничен опсег фонда речи који се састоји само од издвојених речи и меморисаних фразе.	Може да користи веома кратке, изоловане, меморисане исказе са честим паузама и ометајућом употребом поштапалица, да би нашао изразе и изговори мање познате речи.	Разумевање је ограничено на изоловане, меморисане фразе када су пажљиво и полако изговорене.	Време одговора је споро и често не одговарајуће. Комуникација је ограничена на једноставну рутинску размену података.
Пред-основни 1	Резултати су испод основног нивоа.	Резултати су испод основног нивоа.	Резултати су испод основног нивоа.	Резултати су испод основног нивоа.	Резултати су испод основног нивоа.	Резултати су испод основног нивоа.

Додатак 2 Анекса I

ОСНОВНА ОБУКА

(Веза: Анекс 1 - АТСО Поддео Д, Одељак 2, АТСО.D.010(a)(1))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ

ТЕМА <i>INTRB 1</i>	-	РУКОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМОМ ОБУКЕ
Подтема <i>INTRB 1.1</i>	-	Увод у програм обуке
Подтема <i>INTRB 1.2</i>	-	Вођење програма обуке
Подтема <i>INTRB 1.3</i>	-	Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTRB 2</i>	-	УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ ЗА АТС ОБУКЕ
Подтема <i>INTRB 2.1</i>	-	Садржај програма обуке и организација
Подтема <i>INTRB 2.2</i>	-	Начела обуке
Подтема <i>INTRB 2.3</i>	-	Процес процене
ТЕМА <i>INTRB 3</i>	-	УВОД У КАРИЈЕРУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
Подтема <i>INTRB 3.1</i>	-	Перспективе у послу

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ТЕМА <i>LAWB 1</i>	-	УВОД У ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
Подтема <i>LAWB 1.1</i>	-	Значај Ваздухопловног права
ТЕМА <i>LAWB 2</i>	-	МЕЂУНАРОДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ
Подтема <i>LAWB 2.1</i>	-	<i>ICAO</i>
Подтема <i>LAWB 2.2</i>	-	Европска и друге агенције
Подтема <i>LAWB 2.3</i>	-	Ваздухопловна удружења

ТЕМА <i>LAWB</i> 3	-	НАЦИОНАЛНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ
Подтема <i>LAWB</i> 3.1	-	Сврха и улога
Подтема <i>LAWB</i> 3.2	-	Националне законодавне процедуре
Подтема <i>LAWB</i> 3.3	-	Надлежна власт
Подтема <i>LAWB</i> 3.4	-	Национална ваздухопловна удружења
ТЕМА <i>LAWB</i> 4	-	УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У <i>ATS</i>
Подтема <i>LAWB</i> 4.1	-	Безбедносна регулатива
Подтема <i>LAWB</i> 4.2	-	Систем управљања безбедношћу
ТЕМА <i>LAWB</i> 5	-	ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
Подтема <i>LAWB</i> 5.1	-	Мерне јединице
Подтема <i>LAWB</i> 5.2	-	<i>ATCO</i> лицензирање/сертификација
Подтема <i>LAWB</i> 5.3	-	Преглед <i>ANS</i> и <i>ATS</i>
Подтема <i>LAWB</i> 5.4	-	Правила летења
Подтема <i>LAWB</i> 5.5	-	Ваздушни простор и <i>ATS</i> руте
Подтема <i>LAWB</i> 5.6	-	План лета
Подтема <i>LAWB</i> 5.7	-	Аеродроми
Подтема <i>LAWB</i> 5.8	-	Навигациони поступци чекања за <i>IFR</i> летове
Подтема <i>LAWB</i> 5.9	-	Навигациони поступци чекања за <i>VFR</i> летове

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

ТЕМА <i>ATMB</i> 1	-	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
Подтема <i>ATMB</i> 1.1	-	Примена мерних јединица
Подтема <i>ATMB</i> 1.2	-	Услуга контроле летења (<i>ATC</i>)
Подтема <i>ATMB</i> 1.3	-	Услуга информисања ваздухоплова у лету (<i>FIS</i>)
Подтема <i>ATMB</i> 1.4	-	Услуга узбуњивања
Подтема <i>ATMB</i> 1.5	-	Саветодавна услуга у ваздушном саобраћају
Подтема <i>ATMB</i> 1.6	-	Капацитет <i>ATS</i> система и управљање протоком ваздушног саобраћаја
Подтема <i>ATMB</i> 1.7	-	Управљање ваздушним простором (<i>ASM</i>)
ТЕМА <i>ATMB</i> 2	-	ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
Подтема <i>ATMB</i> 2.1	-	Подешавање висиномера
Подтема <i>ATMB</i> 2.2	-	Прелазни ниво
Подтема <i>ATMB</i> 2.3	-	Додела нивоа
ТЕМА <i>ATMB</i> 3	-	РАДИО-ТЕЛЕФОНИЈА (<i>RTF</i>)
Подтема <i>ATMB</i> 3.1	-	<i>RTF</i> опште оперативне процедуре
ТЕМА <i>ATMB</i> 4	-	<i>ATC</i> одобрења и <i>ATC</i> инструкције
Подтема <i>ATMB</i> 4.1	-	Тип и садржај <i>ATC</i> одобрења
Подтема <i>ATMB</i> 4.2	-	<i>ATC</i> инструкције
ТЕМА <i>ATMB</i> 5	-	КООРДИНАЦИЈА
Подтема <i>ATMB</i> 5.1	-	Принципи, типови и садржај координације
Подтема <i>ATMB</i> 5.2	-	Потреба за координацијом
Подтема <i>ATMB</i> 5.3	-	Начини координације

ТЕМА <i>АТМВ</i> 6	- ПРИКАЗ ПОДАТАКА
Подтема <i>АТМВ</i> 6.1	- Издавање података
Подтема <i>АТМВ</i> 6.2	- Управљање подацима
ТЕМА <i>АТМВ</i> 7	- РАЗДВАЈАЊА
Подтема <i>АТМВ</i> 7.1	- Вертикално раздвајање и процедуре
Подтема <i>АТМВ</i> 7.2	- Хоризонтално раздвајање и процедуре
Подтема <i>АТМВ</i> 7.3	- Визуелно раздвајање
Подтема <i>АТМВ</i> 7.4	- Аеродромско раздвајање и процедуре
Подтема <i>АТМВ</i> 7.5	- Раздвајање на основу <i>АТS</i> надзорних система
Подтема <i>АТМВ</i> 7.6	- Раздвајање узроковано вртложном турбуленцијом
ТЕМА <i>АТМВ</i> 8	- СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ СУДАРА У ВАЗДУХУ И БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ НА ЗЕМЉИ
Подтема <i>АТМВ</i> 8.1	- Системи за избегавање судара у ваздуху
Подтема <i>АТМВ</i> 8.2	- Безбедносне мреже на земљи
ТЕМА <i>АТМВ</i> 9	- ОСНОВНЕ ПРАКТИЧНЕ ВЕШТИНЕ
Подтема <i>АТМВ</i> 9.1	- Процес управљања саобраћајем
Подтема <i>АТМВ</i> 9.2	- Основне практичне вештине применљиве на сва овлашћења
Подтема <i>АТМВ</i> 9.3	- Основне практичне вештине применљиве на аеродроме
Подтема <i>АТМВ</i> 9.4	- Основне практичне вештине применљиве на надзор

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ТЕМА <i>МЕТВ</i> 1	- УВОД У МЕТЕОРОЛОГИЈУ
Подтема <i>МЕТВ</i> 1.1	- Примена мерних јединица
Подтема <i>МЕТВ</i> 1.2	- Ваздухопловство и метеорологија
Подтема <i>МЕТВ</i> 1.3	- Организација метеоролошке службе
ТЕМА <i>МЕТВ</i> 2	- АТМОСФЕРА
Подтема <i>МЕТВ</i> 2.1	- Састав и структура
Подтема <i>МЕТВ</i> 2.2	- Стандардна атмосфера
Подтема <i>МЕТВ</i> 2.3	- Топлота и температура
Подтема <i>МЕТВ</i> 2.4	- Вода у атмосфери
Подтема <i>МЕТВ</i> 2.5	- Ваздушни притисак
ТЕМА <i>МЕТВ</i> 3	- ЦИРКУЛАЦИЈА АТМОСФЕРЕ
Подтема <i>МЕТВ</i> 3.1	- Општа циркулација ваздуха
Подтема <i>МЕТВ</i> 3.2	- Ваздушне масе и фронтални системи
Подтема <i>МЕТВ</i> 3.3	- Системи мезо-размера
Подтема <i>МЕТВ</i> 3.4	- Ветар
ТЕМА <i>МЕТВ</i> 4	- МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
Подтема <i>МЕТВ</i> 4.1	- Облаци
Подтема <i>МЕТВ</i> 4.2	- Типови падавина
Подтема <i>МЕТВ</i> 4.3	- Видљивост
Подтема <i>МЕТВ</i> 4.4	- Опасне метеоролошке појаве

- ТЕМА *METB 5* - МЕТЕОРОЛОШКЕ ИНФОРМАЦИЈЕ ЗА
 ВАЗДУХОПЛОВСТВО
- Подтема *METB 5.1* - Поруке и извештаји

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

- ТЕМА *NAVB 1* - УВОД У НАВИГАЦИЈУ
- Подтема *NAVB 1.1* - Примена мерних јединица
- Подтема *NAVB 1.2* - Сврха и коришћење навигације
- ТЕМА *NAVB 2* - ЗЕМЉА
- Подтема *NAVB 2.1* - Место и кретање Земље
- Подтема *NAVB 2.2* - Координатни систем, правац и одстојање
- Подтема *NAVB 2.3* - Магнетизам
- ТЕМА *NAVB 3* - МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
- Подтема *NAVB 3.1* - Израда мапа и пројекције
- Подтема *NAVB 3.2* - Мапе и карте које се користе у ваздухопловству
- ТЕМА *NAVB 4* - ОСНОВЕ НАВИГАЦИЈЕ
- Подтема *NAVB 4.1* - Утицај ветра
- Подтема *NAVB 4.2* - Брзина
- Подтема *NAVB 4.3* - Визуелна навигација
- Подтема *NAVB 4.4* - Навигациони аспекти планирања лета
- ТЕМА *NAVB 5* - ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
- Подтема *NAVB 5.1* - Земаљска радио-навигациона средства
- Подтема *NAVB 5.2* - Инерциони навигациони системи
- Подтема *NAVB 5.3* - Сателитски системи
- Подтема *NAVB 5.4* - Навигациони поступци за инструменталне доласке
- ТЕМА *NAVB 6* - НАВИГАЦИЈА ЗАСНОВАНА НА
 МОГУЋНОСТИМА ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *NAVB 6.1* - Принципи и користи од просторне навигације
- Подтема *NAVB 6.2* - Увод у *PBN*
- Подтема *NAVB 6.3* - *PBN* апликације
- ТЕМА *NAVB 7* - РАЗВОЈИ У НАВИГАЦИЈИ
- Подтема *NAVB 7.1* - Будући развоји

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

- ТЕМА *ACFTB 1* - УВОД У ВАЗДУХОПЛОВЕ
- Подтема *ACFTB 1.1* - Примена мерних јединица
- Подтема *ACFTB 1.2* - Ваздухопловство и ваздухоплови
- ТЕМА *ACFTB 2* - ПРИНЦИПИ ЛЕТЕЊА
- Подтема *ACFTB 2.1* - Силе које делују на ваздухоплов
- Подтема *ACFTB 2.2* - Структуралне компоненте и управљање
 ваздухопловом

Подтема <i>ACFTB</i> 2.3	-	Енвелопа лета
ТЕМА <i>ACFTB</i> 3	-	КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFTB</i> 3.1	-	Категорије ваздухоплова
Подтема <i>ACFTB</i> 3.2	-	Категорије вртложних турбуленција
Подтема <i>ACFTB</i> 3.3	-	Примена <i>ICAO</i> категорија на основу брзине ваздухоплова у прилазу
Подтема <i>ACFTB</i> 3.4	-	Еколошке категорије
ТЕМА <i>ACFTB</i> 4	-	ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
Подтема <i>ACFTB</i> 4.1	-	Препознавање
Подтема <i>ACFTB</i> 4.2	-	Подаци о могућностима ваздухоплова
ТЕМА <i>ACFTB</i> 5	-	ВАЗДУХОПЛОВНИ МОТОРИ
Подтема <i>ACFTB</i> 5.1	-	Клипни мотори
Подтема <i>ACFTB</i> 5.2	-	Млазни мотори
Подтема <i>ACFTB</i> 5.3	-	Турбоелисни мотори
Подтема <i>ACFTB</i> 5.4	-	Ваздухопловна горива
ТЕМА <i>ACFTB</i> 6	-	СИСТЕМИ И ИНСТРУМЕНТИ У ВАЗДУХОПЛОВИМА
Подтема <i>ACFTB</i> 6.1	-	Инструменти за летење
Подтема <i>ACFTB</i> 6.2	-	Навигациони инструменти
Подтема <i>ACFTB</i> 6.3	-	Моторски инструменти
Подтема <i>ACFTB</i> 6.4	-	Системи ваздухоплова
ТЕМА <i>ACFTB</i> 7	-	ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МОГУЋНОСТИ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFTB</i> 7.1	-	Фактори при полетању
Подтема <i>ACFTB</i> 7.2	-	Фактори при пењању
Подтема <i>ACFTB</i> 7.3	-	Фактори при крстарењу
Подтема <i>ACFTB</i> 7.4	-	Фактори при понирању и почетном прилажењу
Подтема <i>ACFTB</i> 7.5	-	Фактори при завршном прилажењу и слетању
Подтема <i>ACFTB</i> 7.6	-	Економски фактори
Подтема <i>ACFTB</i> 7.7	-	Еколошки фактори

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

ТЕМА <i>HUMB</i> 1	-	УВОД У ЉУДСКЕ ФАКТОРЕ
Подтема <i>HUMB</i> 1.1	-	Технике учења
Подтема <i>HUMB</i> 1.2	-	Релевантност људских фактора за <i>АТС</i>
Подтема <i>HUMB</i> 1.3	-	Људски фактори и <i>АТС</i>
ТЕМА <i>HUMB</i> 2	-	ЉУДСКЕ ПЕРФОРМАНСЕ
Подтема <i>HUMB</i> 2.1	-	Понашање појединца
Подтема <i>HUMB</i> 2.2	-	Безбедносна култура и професионално Понашање
Подтема <i>HUMB</i> 2.3	-	Здравље и самозадовољство
Подтема <i>HUMB</i> 2.4	-	Тимски рад
Подтема <i>HUMB</i> 2.5	-	Основне потребе људи на радном месту

Подтема <i>HUMB</i> 2.6	-	Стрес
ТЕМА <i>HUMB</i> 3	-	ЉУДСКА ГРЕШКА
Подтема <i>HUMB</i> 3.1	-	Опасности од грешке
Подтема <i>HUMB</i> 3.2	-	Дефиниција људске грешке
Подтема <i>HUMB</i> 3.3	-	Класификација људске грешке
Подтема <i>HUMB</i> 3.4	-	Анализа ризика и управљање ризицима
ТЕМА <i>HUMB</i> 4	-	КОМУНИКАЦИЈА
Подтема <i>HUMB</i> 4.1	-	Значај добре комуникације у <i>АТС</i>
Подтема <i>HUMB</i> 4.2	-	Процес комуникације
Подтема <i>HUMB</i> 4.3	-	Начини комуникације
ТЕМА <i>HUMB</i> 5	-	РАДНО ОКРУЖЕЊЕ
Подтема <i>HUMB</i> 5.1	-	Ергономија и потреба за добрим дизајном
Подтема <i>HUMB</i> 5.2	-	Опрема и прибор за рад
Подтема <i>HUMB</i> 5.3	-	Аутоматизација

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

ТЕМА <i>EQPSB</i> 1	-	<i>АТС</i> УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPSB</i> 1.1	-	Основни типови <i>АТС</i> уређаја
ТЕМА <i>EQPSB</i> 2	-	РАДИО-УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPSB</i> 2.1	-	Радио-теорија
Подтема <i>EQPSB</i> 2.2	-	Радио-гониометрија
ТЕМА <i>EQPSB</i> 3	-	КОМУНИКАЦИЈСКА ОПРЕМА
Подтема <i>EQPSB</i> 3.1	-	Радио-комуникације
Подтема <i>EQPSB</i> 3.2	-	Вербална комуникација између <i>АТС</i> јединица/позиција
Подтема <i>EQPSB</i> 3.3	-	Комуникација путем дата линка
Подтема <i>EQPSB</i> 3.4	-	Комуникација између авио-превозилаца
ТЕМА <i>EQPSB</i> 4	-	УВОД У НАДЗОР
Подтема <i>EQPSB</i> 4.1	-	Концепт надзора у <i>АТС</i>
ТЕМА <i>EQPSB</i> 5	-	РАДАР
Подтема <i>EQPSB</i> 5.1	-	Принципи рада радара
Подтема <i>EQPSB</i> 5.2	-	Примарни радар
Подтема <i>EQPSB</i> 5.3	-	Секундарни радар
Подтема <i>EQPSB</i> 5.4	-	Употреба радара
Подтема <i>EQPSB</i> 5.5	-	Мод <i>S</i>
ТЕМА <i>EQPSB</i> 6	-	АУТОМАТСКИ ЗАВИСНИ НАДЗОР
Подтема <i>EQPSB</i> 6.1	-	Принципи аутоматског зависног надзора
Подтема <i>EQPSB</i> 6.2	-	Употреба аутоматског зависног надзора
ТЕМА <i>EQPSB</i> 7	-	МУЛТИЛАТЕРАЦИЈА

Подтема <i>EQPSB</i> 7.1	-	Принципи мултилатерације
Подтема <i>EQPSB</i> 7.2	-	Употреба мултилатерације
ТЕМА <i>EQPSB</i> 8	-	ОБРАДА ПОДАТАКА НАДЗОРА
Подтема <i>EQPSB</i> 8.1	-	Размена података надзора
Подтема <i>EQPSB</i> 8.2	-	Принципи рада размене података надзора
ТЕМА <i>EQPSB</i> 9	-	БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPSB</i> 9.1	-	Нови развоји
ТЕМА <i>EQPSB</i> 10	-	АУТОМАТИЗАЦИЈА У <i>ATS</i>
Подтема <i>EQPSB</i> 10.1	-	Принципи аутоматизације
Подтема <i>EQPSB</i> 10.2	-	Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (<i>AFTN</i>)
Подтема <i>EQPSB</i> 10.3	-	Размена података <i>on-line</i>
Подтема <i>EQPSB</i> 10.4	-	Системи који се користе за аутоматску дисеминацију информација
ТЕМА <i>EQPSB</i> 11	-	<i>РАДНА МЕСТА</i>
Подтема <i>EQPSB</i> 11.1	-	Опрема на радном месту
Подтема <i>EQPSB</i> 11.2	-	Аеродромска контрола летења
Подтема <i>EQPSB</i> 11.3	-	Прилазна контрола летења
Подтема <i>EQPSB</i> 11.4	-	Обласна контрола летења

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ТЕМА <i>PENB</i> 1	-	УПОЗНАВАЊЕ
Подтема <i>PENB</i> 1.1	-	<i>ATS</i> и уређаји на аеродрому
ТЕМА <i>PENB</i> 2	-	КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
Подтема <i>PENB</i> 2.1	-	Цивилно ваздухопловство
Подтема <i>PENB</i> 2.2	-	Војно ваздухопловство
Подтема <i>PENB</i> 2.3	-	Очекивања и захтеви пилота
ТЕМА <i>PENB</i> 3	-	ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
Подтема <i>PENB</i> 3.1	-	Односи са корисницима услуга
ТЕМА <i>PENB</i> 4	-	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Подтема <i>PENB</i> 4.1	-	Заштита животне средине

Додатак 3 Анекса I

ОВЛАШЋЕЊЕ АЕРОДРОМСКЕ КОНТРОЛЕ ВИЗУЕЛНЕ (ADV) (Веа: Анекс 1 - Део АТСО Поддео Д, Одељак 2, АТСО.D.010(a)(2)(i))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ
ПРЕДМЕТ 10:	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
ПРЕДМЕТ 11:	АЕРОДРОМИ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ

ТЕМА <i>INTR 1</i>	- РУКОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМОМ ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 1.1</i>	- Увод у програм обуке
Подтема <i>INTR 1.2</i>	- Вођење програма обуке
Подтема <i>INTR 1.3</i>	- Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTR 2</i>	- УВОД У ПРОГРАМ АТС ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 2.1</i>	- Садржај програма обуке и организација
Подтема <i>INTR 2.2</i>	- Начела обуке
Подтема <i>INTR 2.3</i>	- Процес процене

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ТЕМА <i>LAW 1</i>	- АТСО ЛИЦЕНЦИРАЊЕ/СЕРТИФИКАТ О СТРУЧНОСТИ
Подтема <i>LAW 1.1</i>	- Права и услови
ТЕМА <i>LAW 2</i>	- ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
Подтема <i>LAW 2.1</i>	- Извештаји
Подтема <i>LAW 2.2</i>	- Ваздушни простор

- ТЕМА LAW 3 - УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У АТС
- Подтема LAW 3.1 - Процес повратних информација
- Подтема LAW 3.2 - Безбедносна истрага

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

- ТЕМА АТМ 1 - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
- Подтема АТМ 1.1 - Услуга аеродромске контроле летења
- Подтема АТМ 1.2 - Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*)
- Подтема АТМ 1.3 - Услуга узбуњивања (*ALRS*)
- Подтема АТМ 1.4 - Капацитет АТС система и управљање протоком ваздушног саобраћаја

- ТЕМА АТМ 2 - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема АТМ 2.1 - Ефикасна комуникација

- ТЕМА АТМ 3 - АТС ОДОБРЕЊА И АТС ИНСТРУКЦИЈЕ
- Подтема АТМ 3.1 - АТС одобрења
- Подтема АТМ 3.2 - АТС инструкције

- ТЕМА АТМ 4 - КООРДИНАЦИЈА
- Подтема АТМ 4.1 - Потреба за координацијом
- Подтема АТМ 4.2 - Средства и методе комуникације
- Подтема АТМ 4.3 - Поступци координације

- ТЕМА АТМ 5 - ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
- Подтема АТМ 5.1 - Подешавање висиномера

- ТЕМА АТМ 6 - РАЗДВАЈАЊА
- Подтема АТМ 6.1 - Раздвајања ваздухоплова у полетању
- Подтема АТМ 6.2 - Раздвајања ваздухоплова у слетању од претходног ваздухоплова у слетању или од ваздухоплова у полетању
- Подтема АТМ 6.3 - Временско дужинско раздвајање узроковано вртложном турбуленцијом
- Подтема АТМ 6.4 - Смањени минимум раздвајања

- ТЕМА АТМ 7 - СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ СУДАРА У ВАЗДУХУ И БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ НА ЗЕМЉИ
- Подтема АТМ 7.1 - Системи за избегавање судара у ваздуху
- Подтема АТМ 7.2 - Безбедносне мреже на земљи

- ТЕМА АТМ 8 - ПРИКАЗ ПОДАТАКА
- Подтема АТМ 8.1 - Управљање подацима

- ТЕМА АТМ 9 - РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (СИМУЛИРАНО)
- Подтема АТМ 9.1 - Интегритет радног окружења
- Подтема АТМ 9.2 - Верификација актуелности оперативних процедура
- Подтема АТМ 9.3 - Пренос-преузимање информација

ТЕМА <i>ATM</i> 10	- ПРУЖАЊЕ УСЛУГА АЕРОДРОМСКЕ КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА
Подтема <i>ATM</i> 10.1	- Одговорност за пружање услуга
Подтема <i>ATM</i> 10.2	- Функције аеродромског контролног торња
Подтема <i>ATM</i> 10.3	- Процес управљања саобраћајем
Подтема <i>ATM</i> 10.4	- Ваздухопловна земаљска светла
Подтема <i>ATM</i> 10.5	- Информације ваздухоплову од стране аеродромског контролног торња
Подтема <i>ATM</i> 10.6	- Контрола аеродромског саобраћаја
Подтема <i>ATM</i> 10.7	- Контрола саобраћаја у аеродромском кругу
Подтема <i>ATM</i> 10.8	- Полетно-слетна стаза у употреби

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ТЕМА <i>MET</i> 1	- МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
Подтема <i>MET</i> 1.1	- Метеоролошке појаве
ТЕМА <i>MET</i> 2	- ИЗВОРИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПОДАТАКА
Подтема <i>METB</i> 2.1	- Метеоролошки инструменти
Подтема <i>METB</i> 2.2	- Остали извори метеоролошких података

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ТЕМА <i>NAV</i> 1	- МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
Подтема <i>NAV</i> 1.1	- Мапе и карте
ТЕМА <i>NAV</i> 2	- ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
Подтема <i>NAV</i> 2.1	- Навигациони системи
Подтема <i>NAV</i> 2.2	- Стабилизован прилаз

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

ТЕМА <i>ACFT</i> 1	- ИНСТРУМЕНТИ У ВАЗДУХОПЛОВУ
Подтема <i>ACFT</i> 1.1	- Инструменти у ваздухоплову
ТЕМА <i>ACFT</i> 2	- КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 2.1	- Вртложна турбуленција
ТЕМА <i>ACFT</i> 3	- ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МОГУЋНОСТИ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 3.1	- Фактори при полетању
Подтема <i>ACFT</i> 3.2	- Фактори при пењању
Подтема <i>ACFT</i> 3.3	- Фактори при завршном прилажењу и слетању
Подтема <i>ACFT</i> 3.4	- Економски фактори
Подтема <i>ACFT</i> 3.5	- Еколошки фактори
ТЕМА <i>ACFT</i> 4	- ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
Подтема <i>ACFT</i> 4.1	- Препознавање типова ваздухоплова
Подтема <i>ACFT</i> 4.2	- Подаци о могућностима ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

ТЕМА <i>HUM 1</i>	-	ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM 1.1</i>	-	Когнитивни
ТЕМА <i>HUM 2</i>	-	МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM 2.1</i>	-	Замор
Подтема <i>HUM 2.2</i>	-	Психофизичка кондиција
ТЕМА <i>HUM 3</i>	-	СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM 3.1</i>	-	Управљање тимским ресурсима (<i>TRM</i>)
Подтема <i>HUM 3.2</i>	-	Тимски рад и тимске улоге
Подтема <i>HUM 3.3</i>	-	Одговорно понашање
ТЕМА <i>HUM 4</i>	-	СТРЕС
Подтема <i>HUM 4.1</i>	-	Стрес
Подтема <i>HUM 4.1</i>	-	Управљање стресом
ТЕМА <i>HUM 5</i>	-	ЉУДСКА ГРЕШКА
Подтема <i>HUM 5.1</i>	-	Људска грешка
Подтема <i>HUM 5.2</i>	-	Кршење правила
ТЕМА <i>HUM 6</i>	-	САРАДЊА
Подтема <i>HUM 6.1</i>	-	Комуникација
Подтема <i>HUM 6.2</i>	-	Сарадња у оквиру исте области одговорности
Подтема <i>HUM 6.3</i>	-	Сарадња у оквиру различитих области одговорности
Подтема <i>HUM 6.4</i>	-	Сарадња између контролора летења/пилота

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

ТЕМА <i>EQPS 1</i>	-	ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
Подтема <i>EQPS 1.1</i>	-	Радио-комуникације
Подтема <i>EQPS 1.2</i>	-	Остале вербалне комуникације
ТЕМА <i>EQPS 2</i>	-	АУТОМАТИЗАЦИЈА У <i>ATS</i>
Подтема <i>EQPS 2.1</i>	-	Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (<i>AFTN</i>)
Подтема <i>EQPS 2.2</i>	-	Аутоматска размена података
ТЕМА <i>EQPS 3</i>	-	РАДНО МЕСТО КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
Подтема <i>EQPS 3.1</i>	-	Рад и праћење уређаја
Подтема <i>EQPS 3.2</i>	-	Прикази ситуација и информациони системи
Подтема <i>EQPS 3.3</i>	-	Системи података о лету ваздухоплова
ТЕМА <i>EQPS 4</i>	-	БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPS 4.1</i>	-	Нови развоји
ТЕМА <i>EQPS 5</i>	-	ОГРАНИЧЕЊА И ДЕГРАДАЦИЈА УРЕЂАЈА И СИСТЕМА
Подтема <i>EQPS 5.1</i>	-	Реакција на ограничења

- Подтема *EQPS 5.2* - Деградација уређаја за комуникацију
- Подтема *EQPS 5.3* - Деградација уређаја за навигацију

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

- ТЕМА *PEN 1* - УПОЗНАВАЊЕ
- Подтема *PEN 1.1* - Студијска посета аеродрому

- ТЕМА *PEN 2* - КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
- Подтема *PEN 2.1* - Учесници у цивилним *ATS* операцијама
- Подтема *PEN 2.2* - Учесници у војним *ATS* операцијама

- ТЕМА *PEN 3* - ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
- Подтема *PEN 3.1* - Пружање услуга и захтеви корисника

- ТЕМА *PEN 4* - ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- Подтема *PEN 4.1* - Заштита животне средине

ПРЕДМЕТ 10: НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

- ТЕМА *ABES 1* - НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (*ABES*)
- Подтема *ABES 1.1* - Преглед *ABES*

- ТЕМА *ABES 2* - УСАВРШАВАЊЕ ВЕШТИНА
- Подтема *ABES 2.1* - Ефикасност комуникације
- Подтема *ABES 2.2* - Избегавање менталног преоптерећења
- Подтема *ABES 2.3* - Сарадња ваздух/земља

- ТЕМА *ABES 3* - ПРОЦЕДУРЕ У НЕУОБИЧАЈЕНИМ И ВАНРЕДНИМ СИТУАЦИЈАМА
- Подтема *ABES 3.1* - Примена процедура за *ABES*
- Подтема *ABES 3.2* - Прекид радио-везе
- Подтема *ABES 3.3* - Незаконито ометање и претња бомбом у ваздухоплову
- Подтема *ABES 3.4* - Залутали или неидентификовани ваздухоплов
- Подтема *ABES 3.5* - Неовлашћени излазак на писту

ПРЕДМЕТ 11: АЕРОДРОМИ

- ТЕМА *AGA 1* - ПОДАЦИ О АЕРОДРОМУ, ИЗГЛЕД И КООРДИНАЦИЈА
- Подтема *AGA 1.1* - Дефиниције
- Подтема *AGA 1.2* - Координација

- ТЕМА *AGA 2* - ПОВРШИНЕ ЗА КРЕТАЊЕ
- Подтема *AGA 2.1* - Површине за кретање
- Подтема *AGA 2.2* - Маневарске површине
- Подтема *AGA 2.3* - Полетно-слетне стазе

ТЕМА АГА 3
Подтема АГА 3.1

- ПРЕПРЕКЕ
- Ваздушни простор за надвишавање препрека око аеродрома

ТЕМА АГА 4
Подтема АГА 4.1

- РАЗНОВРСНИ УРЕЂАЈИ
- Локација

Додатак 4 Анекса I

ОВЛАШЋЕЊЕ АЕРОДРОМСКЕ КОНТРОЛЕ ИНСТРУМЕНТАЛНЕ ЗА ТОРАЊ - *ADI (TWR)*

(Веза: Анекс 1 - Део *ATCO* Поддео Д, Одељак 2, *ATCO.D.010(a)(2)(ii)*)

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ
ПРЕДМЕТ 10:	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
ПРЕДМЕТ 11:	АЕРОДРОМИ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ

ТЕМА <i>INTR 1</i>	- РУКОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМОМ ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 1.1</i>	- Увод у програм обуке
Подтема <i>INTR 1.2</i>	- Вођење програма обуке
Подтема <i>INTR 1.3</i>	- Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTR 2</i>	- УВОД У ПРОГРАМ <i>ATC</i> ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 2.1</i>	- Садржај програма обуке и организација
Подтема <i>INTR 2.2</i>	- Начела обуке
Подтема <i>INTR 2.3</i>	- Процес процене

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ТЕМА <i>LAW 1</i>	- <i>ATCO</i> ЛИЦЕНЦИРАЊЕ/СЕРТИФИКАТ О СТРУЧНОСТИ
Подтема <i>LAW 1.1</i>	- Права и услови
ТЕМА <i>LAW 2</i>	- ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
Подтема <i>LAW 2.1</i>	- Извештаји

- Подтема *LAW* 2.2 - Ваздушни простор
- ТЕМА *LAW* 3 - УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У АТС
- Подтема *LAW* 3.1 - Процес повратних информација
- Подтема *LAW* 3.2 - Безбедносна истрага

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

- ТЕМА *АТМ* 1 - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
- Подтема *АТМ* 1.1 - Услуга аеродромске контроле летења
- Подтема *АТМ* 1.2 - Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*)
- Подтема *АТМ* 1.3 - Услуга узбуњивања (*ALRS*)
- Подтема *АТМ* 1.4 - Капацитет *АТС* система и управљање протоком ваздушног саобраћаја

- ТЕМА *АТМ* 2 - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема *АТМ* 2.1 - Ефикасна комуникација

- ТЕМА *АТМ* 3 - АТС ОДОБРЕЊА И АТС ИНСТРУКЦИЈЕ
- Подтема *АТМ* 3.1 - АТС одобрења
- Подтема *АТМ* 3.2 - АТС инструкције

- ТЕМА *АТМ* 4 - КООРДИНАЦИЈА
- Подтема *АТМ* 4.1 - Потреба за координацијом
- Подтема *АТМ* 4.2 - Средства и методе комуникације
- Подтема *АТМ* 4.3 - Процедуре координације

- ТЕМА *АТМ* 5 - ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
- Подтема *АТМ* 5.1 - Подешавање висиномера
- Подтема *АТМ* 5.2 - Надвишавање терена

- ТЕМА *АТМ* 6 - РАЗДВАЈАЊА
- Подтема *АТМ* 6.1 - Раздвајање ваздухоплова у полетању
- Подтема *АТМ* 6.2 - Раздвајање ваздухоплова у полетању од ваздухоплова у слетању
- Подтема *АТМ* 6.3 - Раздвајање ваздухоплова у слетању од претходног ваздухоплова у слетању или од ваздухоплова у полетању
- Подтема *АТМ* 6.4 - Временско дужинско раздвајање узроковано вртложном турбуленцијом
- Подтема *АТМ* 6.5 - Смањени минимум раздвајања

- ТЕМА *АТМ* 7 - СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ СУДАРА У ВАЗДУХУ И БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ НА ЗЕМЉИ
- Подтема *АТМ* 7.1 - Системи за избегавање судара у ваздуху
- Подтема *АТМ* 7.2 - Безбедносне мреже на земљи

- ТЕМА *АТМ* 8 - ПРИКАЗ ПОДАТАКА
- Подтема *АТМ* 8.1 - Управљање подацима

ТЕМА <i>ATM</i> 9	- РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (СИМУЛИРАНО)
Подтема <i>ATM</i> 9.1	- Интегритет радног окружења
Подтема <i>ATM</i> 9.2	- Верификација актуелности оперативних процедура
Подтема <i>ATM</i> 9.3	- Пренос-преузимање информација
ТЕМА <i>ATM</i> 10	- ПРУЖАЊЕ УСЛУГА АЕРОДРОМСКЕ КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА
Подтема <i>ATM</i> 10.1	- Одговорност за пружање услуга
Подтема <i>ATM</i> 10.2	- Функције аеродромског контролног торња
Подтема <i>ATM</i> 10.3	- Процес управљања саобраћајем
Подтема <i>ATM</i> 10.4	- Ваздухопловна земаљска светла
Подтема <i>ATM</i> 10.5	- Информације ваздухоплову од стране аеродромског контролног торња
Подтема <i>ATM</i> 10.6	- Контрола аеродромског саобраћаја
Подтема <i>ATM</i> 10.7	- Контрола саобраћаја у аеродромском кругу
Подтема <i>ATM</i> 10.8	- Полетно-слетна стаза у употреби
ТЕМА <i>ATM</i> 11	- ПРУЖАЊЕ УСЛУГА АЕРОДРОМСКЕ КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА ИНСТРУМЕНТАЛНЕ
Подтема <i>ATM</i> 11.1	- Операције у условима смањене видљивости и специјалног <i>VFR</i>
Подтема <i>ATM</i> 11.2	- Одлазећи саобраћај
Подтема <i>ATM</i> 11.3	- Долазећи саобраћај
Подтема <i>ATM</i> 11.4	- Услуга аеродромске контроле летења уз подршку унапређеног система

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ТЕМА <i>MET</i> 1	- МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
Подтема <i>MET</i> 1.1	- Метеоролошке појаве
ТЕМА <i>MET</i> 2	- ИЗВОРИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПОДАТАКА
Подтема <i>METB</i> 2.1	- Метеоролошки инструменти
Подтема <i>METB</i> 2.2	- Остали извори метеоролошких података

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ТЕМА <i>NAV</i> 1	- МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
Подтема <i>NAV</i> 1.1	- Мапе и карте
ТЕМА <i>NAV</i> 2	- ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
Подтема <i>NAV</i> 2.1	- Навигациони системи
Подтема <i>NAV</i> 2.2	- Стабилизован прилаз
Подтема <i>NAV</i> 2.3	- Инструментални одласци и доласци
Подтема <i>NAV</i> 2.4	- Сателитски системи
Подтема <i>NAV</i> 2.5	- <i>PBN</i> апликације

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

ТЕМА <i>ACFT</i> 1	- ИНСТРУМЕНТИ У ВАЗДУХОПЛОВУ
--------------------	------------------------------

Подтема <i>ACFT</i> 1.1	-	Инструменти у ваздухоплову
ТЕМА <i>ACFT</i> 2	-	КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 2.1	-	Вртложна турбуленција
Подтема <i>ACFT</i> 2.2	-	Примена <i>ICAO</i> категорија на основу брзине ваздухоплова у прилазу
ТЕМА <i>ACFT</i> 3	-	ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МОГУЋНОСТИ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 3.1	-	Фактори при полетању
Подтема <i>ACFT</i> 3.2	-	Фактори при пењању
Подтема <i>ACFT</i> 3.3	-	Фактори при завршном прилажењу и слетању
Подтема <i>ACFT</i> 3.4	-	Економски фактори
Подтема <i>ACFT</i> 3.5	-	Еколошки фактори
ТЕМА <i>ACFT</i> 4	-	ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
Подтема <i>ACFT</i> 4.1	-	Препознавање типова ваздухоплова
Подтема <i>ACFT</i> 4.2	-	Подаци о могућностима ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

ТЕМА <i>HUM</i> 1	-	ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM</i> 1.1	-	Когнитивни
ТЕМА <i>HUM</i> 2	-	МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM</i> 2.1	-	Замор
Подтема <i>HUM</i> 2.2	-	Психофизичка кондиција
ТЕМА <i>HUM</i> 3	-	СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM</i> 3.1	-	Управљање тимским ресурсима (<i>TRM</i>)
Подтема <i>HUM</i> 3.2	-	Тимски рад и тимске улоге
Подтема <i>HUM</i> 3.3	-	Одговорно понашање
ТЕМА <i>HUM</i> 4	-	СТРЕС
Подтема <i>HUM</i> 4.1	-	Стрес
Подтема <i>HUM</i> 4.2	-	Управљање стресом
ТЕМА <i>HUM</i> 5	-	ЉУДСКА ГРЕШКА
Подтема <i>HUM</i> 5.1	-	Људска грешка
Подтема <i>HUM</i> 5.2	-	Кршење правила
ТЕМА <i>HUM</i> 6	-	САРАДЊА
Подтема <i>HUM</i> 6.1	-	Комуникација
Подтема <i>HUM</i> 6.2	-	Сарадња у оквиру исте области одговорности
Подтема <i>HUM</i> 6.3	-	Сарадња у оквиру различитих области одговорности
Подтема <i>HUM</i> 6.4	-	Сарадња између контролора летења/пилота

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

ТЕМА <i>EQPS</i> 1	-	ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
--------------------	---	-----------------------

Подтема <i>EQPS</i> 1.1	-	Радио-комуникације
Подтема <i>EQPS</i> 1.2	-	Остале вербалне комуникације
ТЕМА <i>EQPS</i> 2	-	АУТОМАТИЗАЦИЈА У <i>ATS</i>
Подтема <i>EQPS</i> 2.1	-	Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (<i>AFTN</i>)
Подтема <i>EQPS</i> 2.2	-	Аутоматска размена података
ТЕМА <i>EQPS</i> 3	-	РАДНО МЕСТО КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
Подтема <i>EQPS</i> 3.1	-	Рад и праћење уређаја
Подтема <i>EQPS</i> 3.2	-	Прикази ситуација и информациони системи
Подтема <i>EQPS</i> 3.3	-	Системи података о лету ваздухоплова
ТЕМА <i>EQPS</i> 4	-	БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPS</i> 4.1	-	Нови развоји
ТЕМА <i>EQPS</i> 5	-	ОГРАНИЧЕЊА И ДЕГРАДАЦИЈА УРЕЂАЈА И СИСТЕМА
Подтема <i>EQPS</i> 5.1	-	Реакција на ограничења
Подтема <i>EQPS</i> 5.2	-	Деградација уређаја за комуникацију
Подтема <i>EQPS</i> 5.3	-	Деградација уређаја за навигацију

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ТЕМА <i>PEN</i> 1	-	УПОЗНАВАЊЕ
Подтема <i>PEN</i> 1.1	-	Студијска посета аеродрому
ТЕМА <i>PEN</i> 2	-	КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
Подтема <i>PEN</i> 2.1	-	Учесници у цивилним <i>ATS</i> операцијама
Подтема <i>PEN</i> 2.2	-	Учесници у војним <i>ATS</i> операцијама
ТЕМА <i>PEN</i> 3	-	ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
Подтема <i>PEN</i> 3.1	-	Пружање услуга и захтеви корисника
ТЕМА <i>PEN</i> 4	-	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Подтема <i>PEN</i> 4.1	-	Заштита животне средине

ПРЕДМЕТ 10: НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ТЕМА <i>ABES</i> 1	-	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (<i>ABES</i>)
Подтема <i>ABES</i> 1.1	-	Преглед <i>ABES</i>
ТЕМА <i>ABES</i> 2	-	УСАВРШАВАЊЕ ВЕШТИНА
Подтема <i>ABES</i> 2.1	-	Ефикасност комуникације
Подтема <i>ABES</i> 2.2	-	Избегавање менталног преоптерећења
Подтема <i>ABES</i> 2.3	-	Сарадња ваздух-земља
ТЕМА <i>ABES</i> 3	-	ПРОЦЕДУРЕ ЗА НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
Подтема <i>ABES</i> 3.1	-	Примена процедура за <i>ABES</i>

- Подтема *ABES* 3.2 - Прекид радио-везе
- Подтема *ABES* 3.3 - Незаконито ометање и претња бомбом у ваздухоплову
- Подтема *ABES* 3.4 - Залутали или неидентификовани ваздухоплов
- Подтема *ABES* 3.5 - Неовлашћен излазак на полетно-слетну стазу

ПРЕДМЕТ 11: АЕРОДРОМИ

- ТЕМА *AGA* 1 - ПОДАЦИ О АЕРОДРОМУ, ИЗГЛЕД И КООРДИНАЦИЈА
- Подтема *AGA* 1.1 - Дефиниције
- Подтема *AGA* 1.2 - Координација

- ТЕМА *AGA* 2 - ПОВРШИНЕ ЗА КРЕТАЊЕ
- Подтема *AGA* 2.1 - Површине за кретање
- Подтема *AGA* 2.2 - Маневарске површине
- Подтема *AGA* 2.3 - Полетно-слетне стазе

- ТЕМА *AGA* 3 - ПРЕПРЕКЕ
- Подтема *AGA* 3.1 - Ваздушни простор за надвишавање препрека око аеродрома

- ТЕМА *AGA* 4 - РАЗНОВРСНИ УРЕЂАЈИ
- Подтема *AGA* 4.1 - Локација

Додатак 5 Анекса I

ОВЛАШЋЕЊЕ ПРИЛАЗНЕ КОНТРОЛЕ ПРОЦЕДУРАЛНЕ (APP) (Веза: Анекс 1 - Део АТСО Поддео Д, Одељак 2, АТСО.D.010(a)(2)(iii))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ
ПРЕДМЕТ 10:	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
ПРЕДМЕТ 11:	АЕРОДРОМИ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ

ТЕМА <i>INTR</i> 1	-	РУКОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМОМ ОБУКЕ
Подтема <i>INTR</i> 1.1	-	Увод у програм обуке
Подтема <i>INTR</i> 1.2	-	Вођење програма обуке
Подтема <i>INTR</i> 1.3	-	Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTR</i> 2	-	УВОД У ПРОГРАМ АТС ОБУКЕ
Подтема <i>INTR</i> 2.1	-	Садржај програма обуке и организација
Подтема <i>INTR</i> 2.2	-	Начела обуке
Подтема <i>INTR</i> 2.3	-	Процес процене

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ТЕМА <i>LAW</i> 1	-	АТСО ЛИЦЕНЦИРАЊЕ/СЕРТИФИКАТ О СТРУЧНОСТИ
Подтема <i>LAW</i> 1.1	-	Права и услови
ТЕМА <i>LAW</i> 2	-	ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
Подтема <i>LAW</i> 2.1	-	Извештаји

- Подтема *LAW 2.2* - Ваздушни простор
- ТЕМА *LAW 3* - УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У АТС
- Подтема *LAW 3.1* - Процес повратних информација
- Подтема *LAW 3.2* - Безбедносна истрага

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

- ТЕМА *АТМ 1* - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
- Подтема *АТМ 1.1* - Услуга контроле летења (*АТС*)
- Подтема *АТМ 1.2* - Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*)
- Подтема *АТМ 1.3* - Услуга узбуњивања (*ALRS*)
- Подтема *АТМ 1.4* - Капацитет *АТС* система и управљање протоком ваздушног саобраћаја
- Подтема *АТМ 1.5* - Управљање ваздушним простором (*ASM*)

- ТЕМА *АТМ 2* - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема *АТМ 2.1* - Ефикасна комуникација

- ТЕМА *АТМ 3* - АТС ОДОБРЕЊА И АТС ИНСТРУКЦИЈЕ
- Подтема *АТМ 3.1* - АТС одобрења
- Подтема *АТМ 3.2* - АТС инструкције

- ТЕМА *АТМ 4* - КООРДИНАЦИЈА
- Подтема *АТМ 4.1* - Потреба за координацијом
- Подтема *АТМ 4.2* - Средства и методе комуникације
- Подтема *АТМ 4.3* - Процедуре координације

- ТЕМА *АТМ 5* - ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
- Подтема *АТМ 5.1* - Подешавање висиномера
- Подтема *АТМ 5.2* - Надвишавање терена

- ТЕМА *АТМ 6* - РАЗДВАЈАЊА
- Подтема *АТМ 6.1* - Вертикално раздвајање
- Подтема *АТМ 6.2* - Хоризонтално раздвајање
- Подтема *АТМ 6.3* - Делегирање раздвајања

- ТЕМА *АТМ 7* - СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ СУДАРА У ВАЗДУХУ И БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ НА ЗЕМЉИ
- Подтема *АТМ 7.1* - Системи за избегавање судара у ваздуху

- ТЕМА *АТМ 8* - ПРИКАЗ ПОДАТАКА
- Подтема *АТМ 8.1* - Управљање подацима

- ТЕМА *АТМ 9* - РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (СИМУЛИРАНО)
- Подтема *АТМ 9.1* - Интегритет радног окружења
- Подтема *АТМ 9.2* - Верификација актуелности оперативних поступака
- Подтема *АТМ 9.3* - Пренос-преузимање информација

ТЕМА <i>ATM</i> 10	-	ПРУЖАЊЕ УСЛУГЕ КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА
Подтема <i>ATM</i> 10.1	-	Одговорност и обрада информација
Подтема <i>ATM</i> 10.2	-	Прилазна контрола летења
Подтема <i>ATM</i> 10.3	-	Процес управљања саобраћајем
Подтема <i>ATM</i> 10.4	-	Вођење саобраћаја
ТЕМА <i>ATM</i> 11	-	ПОСТУПАК ЧЕКАЊА
Подтема <i>ATM</i> 11.1	-	Опште процедуре у поступку чекања
Подтема <i>ATM</i> 11.2	-	Ваздухоплов у прилазу

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ТЕМА <i>MET</i> 1	-	МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
Подтема <i>MET</i> 1.1	-	Метеоролошке појаве
ТЕМА <i>MET</i> 2	-	ИЗВОРИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПОДАТАКА
Подтема <i>METB</i> 2.1	-	Извори метеоролошких информација

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ТЕМА <i>NAV</i> 1	-	МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
Подтема <i>NAV</i> 1.1	-	Мапе и карте
ТЕМА <i>NAV</i> 2	-	ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
Подтема <i>NAV</i> 2.1	-	Навигациони системи
Подтема <i>NAV</i> 2.2	-	Стабилизован прилаз
Подтема <i>NAV</i> 2.3	-	Инструментални одласци и доласци
Подтема <i>NAV</i> 2.4	-	Навигациона помоћ
Подтема <i>NAV</i> 2.5	-	Сателитски системи
Подтема <i>NAV</i> 2.6	-	<i>PBN</i> апликације

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

ТЕМА <i>ACFT</i> 1	-	ИНСТРУМЕНТИ У ВАЗДУХОПЛОВУ
Подтема <i>ACFT</i> 1.1	-	Инструменти у ваздухоплову
ТЕМА <i>ACFT</i> 2	-	КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 2.1	-	Вртложна турбуленција
Подтема <i>ACFT</i> 2.2	-	Примена <i>ICAO</i> категорија на основу брзине ваздухоплова у прилазу
ТЕМА <i>ACFT</i> 3	-	ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МОГУЋНОСТИ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 3.1	-	Фактори при пењању
Подтема <i>ACFT</i> 3.2	-	Фактори при крстарењу
Подтема <i>ACFT</i> 3.3	-	Фактори при понирању и почетном прилазу
Подтема <i>ACFT</i> 3.4	-	Фактори при завршном прилазу и слетању
Подтема <i>ACFT</i> 3.5	-	Економски фактори
Подтема <i>ACFT</i> 3.6	-	Еколошки фактори

- ТЕМА *ACFT* 4 - ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
 Подтема *ACFT* 4.1 - Подаци о могућностима ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

- ТЕМА *HUM* 1 - ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ
 Подтема *HUM* 1.1 - Когнитивни
- ТЕМА *HUM* 2 - МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ
 Подтема *HUM* 2.1 - Замор
 Подтема *HUM* 2.2 - Психофизичка кондиција
- ТЕМА *HUM* 3 - СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ
 Подтема *HUM* 3.1 - Управљање тимским ресурсима (*TRM*)
 Подтема *HUM* 3.2 - Тимски рад и тимске улоге
 Подтема *HUM* 3.3 - Одговорно понашање
- ТЕМА *HUM* 4 - СТРЕС
 Подтема *HUM* 4.1 - Стрес
 Подтема *HUM* 4.2 - Управљање стресом
- ТЕМА *HUM* 5 - ЉУДСКА ГРЕШКА
 Подтема *HUM* 5.1 - Људска грешка
 Подтема *HUM* 5.2 - Кршење правила
- ТЕМА *HUM* 6 - САРАДЊА
 Подтема *HUM* 6.1 - Комуникација
 Подтема *HUM* 6.2 - Сарадња у оквиру исте области одговорности
 Подтема *HUM* 6.3 - Сарадња у оквиру различитих области одговорности
 Подтема *HUM* 6.4 - Сарадња између контролора летења/пилота

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

- ТЕМА *EQPS* 1 - ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
 Подтема *EQPS* 1.1 - Радио-комуникације
 Подтема *EQPS* 1.2 - Остале вербалне комуникације
- ТЕМА *EQPS* 2 - АУТОМАТИЗАЦИЈА У *ATS*
 Подтема *EQPS* 2.1 - Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (*AFTN*)
 Подтема *EQPS* 2.2 - Аутоматска размена података
- ТЕМА *EQPS* 3 - РАДНО МЕСТО КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
 Подтема *EQPS* 3.1 - Рад и праћење уређаја
 Подтема *EQPS* 3.2 - Прикази ситуација и информациони системи
 Подтема *EQPS* 3.3 - Системи података о лету ваздухоплова
- ТЕМА *EQPS* 4 - БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
 Подтема *EQPS* 4.1 - Нови развоји

ТЕМА <i>EQPS 5</i>	-	ОГРАНИЧЕЊА И ДЕГРАДАЦИЈА УРЕЂАЈА И СИСТЕМА
Подтема <i>EQPS 5.1</i>	-	Реакција на ограничења
Подтема <i>EQPS 5.2</i>	-	Деградација уређаја за комуникацију
Подтема <i>EQPS 5.3</i>	-	Деградација уређаја за навигацију

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ТЕМА <i>PEN 1</i>	-	УПОЗНАВАЊЕ
Подтема <i>PEN 1.1</i>	-	Студијска посета јединици прилазне контроле летења
ТЕМА <i>PEN 2</i>	-	КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
Подтема <i>PEN 2.1</i>	-	Учесници у цивилним <i>ATS</i> операцијама
Подтема <i>PEN 2.2</i>	-	Учесници у војним <i>ATS</i> операцијама
ТЕМА <i>PEN 3</i>	-	ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
Подтема <i>PEN 3.1</i>	-	Пружање услуга и захтеви корисника
ТЕМА <i>PEN 4</i>	-	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Подтема <i>PEN 4.1</i>	-	Заштита животне средине

ПРЕДМЕТ 10: НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ТЕМА <i>ABES 1</i>	-	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (<i>ABES</i>)
Подтема <i>ABES 1.1</i>	-	Преглед <i>ABES</i>
ТЕМА <i>ABES 2</i>	-	УСАВРШАВАЊЕ ВЕШТИНА
Подтема <i>ABES 2.1</i>	-	Ефективност комуникације
Подтема <i>ABES 2.2</i>	-	Избегавање менталног преоптерећења
Подтема <i>ABES 2.3</i>	-	Сарадња ваздух/земља
ТЕМА <i>ABES 3</i>	-	ПРОЦЕДУРЕ ЗА НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
Подтема <i>ABES 3.1</i>	-	Примена поступака за <i>ABES</i>
Подтема <i>ABES 3.2</i>	-	Прекид радио-везе
Подтема <i>ABES 3.3</i>	-	Незаконито ометање и претња бомбом у ваздухоплову
Подтема <i>ABES 3.4</i>	-	Залутали или неидентификовани ваздухоплов
Подтема <i>ABES 3.5</i>	-	Одступања

ПРЕДМЕТ 11: АЕРОДРОМИ

ТЕМА <i>AGA 1</i>	-	ПОДАЦИ О АЕРОДРОМУ, ИЗГЛЕД И КООРДИНАЦИЈА
Подтема <i>AGA 1.1</i>	-	Дефиниције
Подтема <i>AGA 1.2</i>	-	Координација

ТЕМА AGA 2	-	ПОВРШИНЕ ЗА КРЕТАЊЕ
Подтема AGA 2.1	-	Површине за кретање
Подтема AGA 2.2	-	Маневарске површине
Подтема AGA 2.3	-	Полетно-слетне стазе
ТЕМА AGA 3	-	ПРЕПРЕКЕ
Подтема AGA 3.1	-	Ваздушни простор за надвишавање препрека око аеродрома
ТЕМА AGA 4	-	РАЗНОВРСНИ УРЕЂАЈИ
Подтема AGA 4.1	-	Локација

Додатак 6 Анекса I

ОВЛАШЋЕЊЕ ОБЛАСНЕ КОНТРОЛЕ ПРОЦЕДУРАЛНЕ (АСР) (Веза: Анекс 1 - Део АТСО Поддео Д, Одељак 2, АТСО.D.010(a)(2)(iv))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ
ПРЕДМЕТ 10:	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ

ТЕМА <i>INTR 1</i>	- РУКОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМОМ ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 1.1</i>	- Увод у програм обуке
Подтема <i>INTR 1.2</i>	- Вођење програма обуке
Подтема <i>INTR 1.3</i>	- Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTR 2</i>	- УВОД У ПРОГРАМ АТС ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 2.1</i>	- Садржај програма обуке и организација
Подтема <i>INTR 2.2</i>	- Начела обуке
Подтема <i>INTR 2.3</i>	- Процес процене

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ТЕМА <i>LAW 1</i>	- АТСО ЛИЦЕНЦИРАЊЕ/СЕРТИФИКАТ О СТРУЧНОСТИ
Подтема <i>LAW 1.1</i>	- Права и услови
ТЕМА <i>LAW 2</i>	- ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
Подтема <i>LAW 2.1</i>	- Извештаји
Подтема <i>LAW 2.2</i>	- Ваздушни простор

- ТЕМА LAW 3 - УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У АТС
- Подтема LAW 3.1 - Процес повратних информација
- Подтема LAW 3.2 - Безбедносна истрага

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

- ТЕМА АТМ 1 - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
- Подтема АТМ 1.1 - Услуга контроле летења (АТС)
- Подтема АТМ 1.2 - Услуга информисања ваздухоплова у лету (FIS)
- Подтема АТМ 1.3 - Услуга узбуњивања (ALRS)
- Подтема АТМ 1.4 - Капацитет АТС система и управљање протоком ваздушног саобраћаја
- Подтема АТМ 1.5 - Управљање ваздушним простором (ASM)

- ТЕМА АТМ 2 - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема АТМ 2.1 - Ефикасна комуникација

- ТЕМА АТМ 3 - АТС ОДОБРЕЊА И АТС ИНСТРУКЦИЈЕ
- Подтема АТМ 3.1 - АТС одобрења
- Подтема АТМ 3.2 - АТС инструкције

- ТЕМА АТМ 4 - КООРДИНАЦИЈА
- Подтема АТМ 4.1 - Потреба за координацијом
- Подтема АТМ 4.2 - Средства и методе комуникације
- Подтема АТМ 4.3 - Поступци координације

- ТЕМА АТМ 5 - ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
- Подтема АТМ 5.1 - Подешавање висиномера
- Подтема АТМ 5.2 - Надвишавање терена

- ТЕМА АТМ 6 - РАЗДВАЈАЊА
- Подтема АТМ 6.1 - Вертикално раздвајање
- Подтема АТМ 6.2 - Хоризонтално раздвајање

- ТЕМА АТМ 7 - СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ СУДАРА У ВАЗДУХУ И БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ НА ЗЕМЉИ
- Подтема АТМ 7.1 - Системи за избегавање судара у ваздуху

- ТЕМА АТМ 8 - ПРИКАЗ ПОДАТАКА
- Подтема АТМ 8.1 - Управљање подацима

- ТЕМА АТМ 9 - РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (СИМУЛИРАНО)
- Подтема АТМ 9.1 - Интегритет радног окружења
- Подтема АТМ 9.2 - Верификација актуелности оперативних процедура
- Подтема АТМ 9.3 - Пренос-преузимање информација

- ТЕМА АТМ 10 - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА
- Подтема АТМ 10.1 - Одговорност и обрада информација
- Подтема АТМ 10.2 - Обласна контрола летења

- Подтема *ATM* 10.3 - Процес управљања саобраћајем
- Подтема *ATM* 10.4 - Вођење саобраћаја

- ТЕМА *ATM* 11 - ПОСТУПАК ЧЕКАЊА
- Подтема *ATM* 11.1 - Опште процедуре у поступку чекања
- Подтема *ATM* 11.2 - Ваздухоплов у поступку чекања

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

- ТЕМА *MET* 1 - МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
- Подтема *MET* 1.1 - Метеоролошке појаве

- ТЕМА *MET* 2 - ИЗВОРИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПОДАТАКА
- Подтема *METB* 2.1 - Извори метеоролошких информација

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

- ТЕМА *NAV* 1 - МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
- Подтема *NAV* 1.1 - Мапе и карте

- ТЕМА *NAV* 2 - ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
- Подтема *NAV* 2.1 - Навигациони системи
- Подтема *NAV* 2.2 - Навигациона помоћ
- Подтема *NAV* 2.3 - *PBN* апликације

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

- ТЕМА *ACFT* 1 - ИНСТРУМЕНТИ У ВАЗДУХОПЛОВУ
- Подтема *ACFT* 1.1 - Инструменти у ваздухоплову

- ТЕМА *ACFT* 2 - КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *ACFT* 2.1 - Вртложна турбуленција

- ТЕМА *ACFT* 3 - ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МОГУЋНОСТИ ВАЗДУХОПЛОВА
- Подтема *ACFT* 3.1 - Фактори при пењању
- Подтема *ACFT* 3.2 - Фактори при крстарењу
- Подтема *ACFT* 3.3 - Фактори при понирању
- Подтема *ACFT* 3.4 - Економски фактори
- Подтема *ACFT* 3.5 - Еколошки фактори

- ТЕМА *ACFT* 4 - ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
- Подтема *ACFT* 4.1 - Подаци о могућностима вљздухоплова

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

- ТЕМА *HUM* 1 - ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ
- Подтема *HUM* 1.1 - Когнитивни

- ТЕМА *HUM* 2 - МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ

Подтема <i>HUM</i> 2.1	-	Замор
Подтема <i>HUM</i> 2.2	-	Психофизичка кондиција
ТЕМА <i>HUM</i> 3	-	СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM</i> 3.1	-	Управљање тимским ресурсима (<i>TRM</i>)
Подтема <i>HUM</i> 3.2	-	Тимски рад и тимске улоге
Подтема <i>HUM</i> 3.3	-	Одговорно понашање
ТЕМА <i>HUM</i> 4	-	СТРЕС
Подтема <i>HUM</i> 4.1	-	Стрес
Подтема <i>HUM</i> 4.2	-	Управљање стресом
ТЕМА <i>HUM</i> 5	-	ЉУДСКА ГРЕШКА
Подтема <i>HUM</i> 5.1	-	Људска грешка
Подтема <i>HUM</i> 5.2	-	Кршење правила
ТЕМА <i>HUM</i> 6	-	САРАДЊА
Подтема <i>HUM</i> 6.1	-	Комуникација
Подтема <i>HUM</i> 6.2	-	Сарадња у оквиру исте области одговорности
Подтема <i>HUM</i> 6.3	-	Сарадња у оквиру различитих области одговорности
Подтема <i>HUM</i> 6.4	-	Сарадња између контролора летења/пилота

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

ТЕМА <i>EQPS</i> 1	-	ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
Подтема <i>EQPS</i> 1.1	-	Радио-комуникације
Подтема <i>EQPS</i> 1.2	-	Остале вербалне комуникације
ТЕМА <i>EQPS</i> 2	-	АУТОМАТИЗАЦИЈА У <i>ATS</i>
Подтема <i>EQPS</i> 2.1	-	Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (<i>AFTN</i>)
Подтема <i>EQPS</i> 2.2	-	Аутоматска размена података
ТЕМА <i>EQPS</i> 3	-	РАДНО МЕСТО КОНТРОЛORA ЛЕТЕЊА
Подтема <i>EQPS</i> 3.1	-	Рад и праћење уређаја
Подтема <i>EQPS</i> 3.2	-	Прикази ситуација и информациона системи
Подтема <i>EQPS</i> 3.3	-	Системи података о лету ваздухоплова
ТЕМА <i>EQPS</i> 4	-	БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPS</i> 4.1	-	Нови развоји
ТЕМА <i>EQPS</i> 5	-	ОГРАНИЧЕЊА И ДЕГРАДАЦИЈА УРЕЂАЈА И СИСТЕМА
Подтема <i>EQPS</i> 5.1	-	Реакција на ограничења
Подтема <i>EQPS</i> 5.2	-	Деградација уређаја за комуникацију
Подтема <i>EQPS</i> 5.3	-	Деградација уређаја за навигацију

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ТЕМА <i>PEN</i> 1	-	УПОЗНАВАЊЕ
Подтема <i>PEN</i> 1.1	-	Студијска посета обласној контроли летења
ТЕМА <i>PEN</i> 2	-	КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
Подтема <i>PEN</i> 2.1	-	Учесници у цивилним <i>ATS</i> операцијама
Подтема <i>PEN</i> 2.2	-	Учесници у војним <i>ATS</i> операцијама
ТЕМА <i>PEN</i> 3	-	ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
Подтема <i>PEN</i> 3.1	-	Пружање услуга и захтеви корисника
ТЕМА <i>PEN</i> 4	-	ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Подтема <i>PEN</i> 4.1	-	Заштита животне средине

ПРЕДМЕТ 10: НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ТЕМА <i>ABES</i> 1	-	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (<i>ABES</i>)
Подтема <i>ABES</i> 1.1	-	Преглед <i>ABES</i>
ТЕМА <i>ABES</i> 2	-	УСАВРШАВАЊЕ ВЕШТИНА
Подтема <i>ABES</i> 2.1	-	Ефикасност комуникације
Подтема <i>ABES</i> 2.2	-	Избегавање менталног преоптерећења
Подтема <i>ABES</i> 2.3	-	Сарадња ваздух/земља
ТЕМА <i>ABES</i> 3	-	ПРОЦЕДУРЕ ЗА НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
Подтема <i>ABES</i> 3.1	-	Примена процедура за <i>ABES</i>
Подтема <i>ABES</i> 3.2	-	Прекид радио-везе
Подтема <i>ABES</i> 3.3	-	Незаконито ометање и претња бомбом у ваздухоплову
Подтема <i>ABES</i> 3.4	-	Залутали или неидентификовани ваздухоплов
Подтема <i>ABES</i> 3.5	-	Одступања

Додатак 7 Анекса I

ОВЛАШЋЕЊЕ ПРИЛАЗНЕ КОНТРОЛЕ НАДЗОРНЕ (APS) (Веза: Анекс 1 - АТСО Поддео Д, Одељак 2, АТСО.D.010(a)(2)(v))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ
ПРЕДМЕТ 10:	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
ПРЕДМЕТ 11:	АЕРОДРОМИ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ

ТЕМА <i>INTR 1</i>	- РУКОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМОМ ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 1.1</i>	- Увод у програм обуке
Подтема <i>INTR 1.2</i>	- Вођење програма обуке
Подтема <i>INTR 1.3</i>	- Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTR 2</i>	- УВОД У ПРОГРАМ АТС ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 2.1</i>	- Садржај програма обуке и организација
Подтема <i>INTR 2.2</i>	- Начела обуке
Подтема <i>INTR 2.3</i>	- Процес процене

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ТЕМА <i>LAW 1</i>	- АТСО ЛИЦЕНЦИРАЊЕ/СЕРТИФИКАТ О СТРУЧНОСТИ
Подтема <i>LAW 1.1</i>	- Права и услови
ТЕМА <i>LAW 2</i>	- ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
Подтема <i>LAW 2.1</i>	- Извештаји
Подтема <i>LAW 2.2</i>	- Ваздушни простор

- ТЕМА LAW 3 - УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У АТС
- Подтема LAW 3.1 - Процес повратних информација
- Подтема LAW 3.2 - Безбедносна истрага

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

- ТЕМА АТМ 1 - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
- Подтема АТМ 1.1 - Услуга контроле летења (АТС)
- Подтема АТМ 1.2 - Услуга информисања ваздухоплова у лету (FIS)
- Подтема АТМ 1.3 - Услуга узбуњивања (ALRS)
- Подтема АТМ 1.4 - Капацитет АТС система и управљање протоком ваздушног саобраћаја
- Подтема АТМ 1.5 - Управљање ваздушним простором (ASM)

- ТЕМА АТМ 2 - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема АТМ 2.1 - Ефикасна комуникација

- ТЕМА АТМ 3 - АТС ОДОБРЕЊА И АТС ИНСТРУКЦИЈЕ
- Подтема АТМ 3.1 - АТС одобрења
- Подтема АТМ 3.2 - АТС инструкције

- ТЕМА АТМ 4 - КООРДИНАЦИЈА
- Подтема АТМ 4.1 - Потреба за координацијом
- Подтема АТМ 4.2 - Средства и методе комуникације
- Подтема АТМ 4.3 - Процедуре координације

- ТЕМА АТМ 5 - ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
- Подтема АТМ 5.1 - Подешавање висиномера
- Подтема АТМ 5.2 - Надвишавање терена

- ТЕМА АТМ 6 - РАЗДВАЈАЊА
- Подтема АТМ 6.1 - Вертикално раздвајање
- Подтема АТМ 6.2 - Дужинско раздвајање у надзорном окружењу
- Подтема АТМ 6.3 - Делегирање раздвајања
- Подтема АТМ 6.4 - Раздвајање узроковано вртложном турбуленцијом
- Подтема АТМ 6.5 - Раздвајање на основу АТС надзорних система

- ТЕМА АТМ 7 - СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ СУДАРА У ВАЗДУХУ И БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ НА ЗЕМЉИ
- Подтема АТМ 7.1 - Системи за избегавање судара у ваздуху
- Подтема АТМ 7.2 - Безбедносне мреже на земљи

- ТЕМА АТМ 8 - ПРИКАЗ ПОДАТАКА
- Подтема АТМ 8.1 - Управљање подацима
- ТЕМА АТМ 9 - РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (СИМУЛИРАНО)
- Подтема АТМ 9.1 - Интегритет радног окружења
- Подтема АТМ 9.2 - Верификација актуелности оперативних процедура
- Подтема АТМ 9.3 - Пренос-преузимање информација

ТЕМА <i>ATM</i> 10	- ПРУЖАЊЕ УСЛУГА КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА
Подтема <i>ATM</i> 10.1	- Одговорност и обрада информација
Подтема <i>ATM</i> 10.2	- <i>ATS</i> надзорна услуга
Подтема <i>ATM</i> 10.3	- Процес управљања саобраћајем
Подтема <i>ATM</i> 10.4	- Вођење саобраћаја
Подтема <i>ATM</i> 10.5	- Услуга контроле летења уз подршку унапређеног система
ТЕМА <i>ATM</i> 11	- ПОСТУПАК ЧЕКАЊА
Подтема <i>ATM</i> 11.1	- Опште процедуре у поступку чекања
Подтема <i>ATM</i> 11.2	- Ваздухоплов у прилазу
Подтема <i>ATM</i> 11.3	- Ваздухоплов у поступку чекања у надзорном окружењу
ТЕМА <i>ATM</i> 12	- ИДЕНТИФИКАЦИЈА
Подтема <i>ATM</i> 12.1	- Успостављање идентификације
Подтема <i>ATM</i> 12.2	- Одржавање идентификације
Подтема <i>ATM</i> 12.3	- Губитак идентитета
Подтема <i>ATM</i> 12.4	- Информације о позицији
Подтема <i>ATM</i> 12.5	- Трансфер идентитета

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ТЕМА <i>MET</i> 1	- МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
Подтема <i>MET</i> 1.1	- Метеоролошке појаве
ТЕМА <i>MET</i> 2	- ИЗВОРИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПОДАТАКА
Подтема <i>METB</i> 2.1	- Извори метеоролошких информација

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ТЕМА <i>NAV</i> 1	- МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
Подтема <i>NAV</i> 1.1	- Мапе и карте
ТЕМА <i>NAV</i> 2	- ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
Подтема <i>NAV</i> 2.1	- Навигациони системи
Подтема <i>NAV</i> 2.2	- Стабилизован прилаз
Подтема <i>NAV</i> 2.3	- Инструментални одласци и доласци
Подтема <i>NAV</i> 2.4	- Навигациона помоћ
Подтема <i>NAV</i> 2.5	- Сателитски системи
Подтема <i>NAV</i> 2.6	- <i>PBN</i> апликације

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

ТЕМА <i>ACFT</i> 1	- ИНСТРУМЕНТИ У ВАЗДУХОПЛОВУ
Подтема <i>ACFT</i> 1.1	- Инструменти у ваздухоплову
ТЕМА <i>ACFT</i> 2	- КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 2.1	- Вртложна турбуленција
Подтема <i>ACFT</i> 2.2	- Примена <i>ICAO</i> категорија на основу брзине

ваздухоплова у прилазу

ТЕМА <i>ACFT</i> 3	-	ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МОГУЋНОСТИ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 3.1	-	Фактори при пењању
Подтема <i>ACFT</i> 3.2	-	Фактори при крстарењу
Подтема <i>ACFT</i> 3.3	-	Фактори при понирању и почетном прилазу
Подтема <i>ACFT</i> 3.4	-	Фактори при завршном прилазу и слетању
Подтема <i>ACFT</i> 3.5	-	Економски фактори
Подтема <i>ACFT</i> 3.6	-	Еколошки фактори
ТЕМА <i>ACFT</i> 4	-	ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
Подтема <i>ACFT</i> 4.1	-	Подаци о могућностима ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

ТЕМА <i>HUM</i> 1	-	ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM</i> 1.1	-	Когнитивни
ТЕМА <i>HUM</i> 2	-	МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM</i> 2.1	-	Замор
Подтема <i>HUM</i> 2.2	-	Психофизичка кондиција
ТЕМА <i>HUM</i> 3	-	СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM</i> 3.1	-	Управљање тимским ресурсима (<i>TRM</i>)
Подтема <i>HUM</i> 3.2	-	Тимски рад и тимске улоге
Подтема <i>HUM</i> 3.3	-	Одговорно понашање
ТЕМА <i>HUM</i> 4	-	СТРЕС
Подтема <i>HUM</i> 4.1	-	Стрес
Подтема <i>HUM</i> 4.2	-	Управљање стресом
ТЕМА <i>HUM</i> 5	-	ЉУДСКА ГРЕШКА
Подтема <i>HUM</i> 5.1	-	Људска грешка
Подтема <i>HUM</i> 5.2	-	Кршење правила
ТЕМА <i>HUM</i> 6	-	САРАДЊА
Подтема <i>HUM</i> 6.1	-	Комуникација
Подтема <i>HUM</i> 6.2	-	Сарадња у оквиру исте области одговорности
Подтема <i>HUM</i> 6.3	-	Сарадња у оквиру различитих области одговорности
Подтема <i>HUM</i> 6.4	-	Сарадња између контролора летења/пилота

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

ТЕМА <i>EQPS</i> 1	-	ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
Подтема <i>EQPS</i> 1.1	-	Радио-комуникације
Подтема <i>EQPS</i> 1.2	-	Остале вербалне комуникације
ТЕМА <i>EQPS</i> 2	-	АУТОМАТИЗАЦИЈА У <i>ATS</i>
Подтема <i>EQPS</i> 2.1	-	Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа

- Подтема *EQPS 2.2* - (AFTN)
Аутоматска размена података
- ТЕМА *EQPS 3* - РАДНО МЕСТО КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
- Подтема *EQPS 3.1* - Рад и праћење уређаја
- Подтема *EQPS 3.2* - Прикази ситуација и информациони системи
- Подтема *EQPS 3.3* - Системи података о лету ваздухоплова
- Подтема *EQPS 3.4* - Коришћење *ATS* надзорних система
- Подтема *EQPS 3.5* - Унапређени системи
- ТЕМА *EQPS 4* - БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
- Подтема *EQPS 4.1* - Нови развоји
- ТЕМА *EQPS 5* - ОГРАНИЧЕЊА И ДЕГРАДАЦИЈА УРЕЂАЈА И СИСТЕМА
- Подтема *EQPS 5.1* - Реакција на ограничења
- Подтема *EQPS 5.2* - Деградација уређаја за комуникацију
- Подтема *EQPS 5.3* - Деградација уређаја за навигацију
- Подтема *EQPS 5.4* - Деградација уређаја за надзор
- Подтема *EQPS 5.5* - Деградација *ATC* система за обраду

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

- ТЕМА *PEN 1* - УПОЗНАВАЊЕ
- Подтема *PEN 1.1* - Студијска посета јединици прилазне контроле летења
- ТЕМА *PEN 2* - КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
- Подтема *PEN 2.1* - Учесници у цивилним *ATS* операцијама
- Подтема *PEN 2.2* - Учесници у војним *ATS* операцијама
- ТЕМА *PEN 3* - ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
- Подтема *PEN 3.1* - Пружање услуга и захтеви корисника
- ТЕМА *PEN 4* - ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
- Подтема *PEN 4.1* - Заштита животне средине

ПРЕДМЕТ 10: НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

- ТЕМА *ABES 1* - НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (*ABES*)
- Подтема *ABES 1.1* - Преглед *ABES*
- ТЕМА *ABES 2* - УСАВРШАВАЊЕ ВЕШТИНА
- Подтема *ABES 2.1* - Ефикасност комуникације
- Подтема *ABES 2.2* - Избегавање менталног преоптерећења
- Подтема *ABES 2.3* - Сарадња ваздух-земља
- ТЕМА *ABES 3* - ПРОЦЕДУРЕ ЗА НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

- Подтема *ABES* 3.1 - Примена процедура за *ABES*
- Подтема *ABES* 3.2 - Прекид радио-везе
- Подтема *ABES* 3.3 - Незаконито ометање и претња бомбом у ваздухоплову
- Подтема *ABES* 3.4 - Залутали или неидентификовани ваздухоплов
- Подтема *ABES* 3.5 - Одступања
- Подтема *ABES* 3.6 - Отказ транспондера

ПРЕДМЕТ 11: АЕРОДРОМИ

- ТЕМА *AGA* 1 - ПОДАЦИ О АЕРОДРОМУ, ИЗГЛЕД И КООРДИНАЦИЈА
- Подтема *AGA* 1.1 - Дефиниције
- Подтема *AGA* 1.2 - Координација

- ТЕМА *AGA* 2 - ПОВРШИНЕ ЗА КРЕТАЊЕ
- Подтема *AGA* 2.1 - Површине за кретање
- Подтема *AGA* 2.2 - Маневарске површине
- Подтема *AGA* 2.3 - Полетно-слетне стазе

- ТЕМА *AGA* 3 - ПРЕПРЕКЕ
- Подтема *AGA* 3.1 - Ваздушни простор за надвишавање препрека око аеродрома

- ТЕМА *AGA* 4 - РАЗНОВРСНИ УРЕЂАЈИ
- Подтема *AGA* 4.1 - Локација

Додатак 8 Анекса I

ОВЛАШЋЕЊЕ ОБЛАСНЕ КОНТРОЛЕ НАДЗОРНЕ (ACS) (Веза: Анекс 1 - Део АТСО Поддео Д, Одељак 2, АТСО.D.010(a)(2)(vi))

САДРЖАЈ

ПРЕДМЕТ 1:	УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ
ПРЕДМЕТ 2:	ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО
ПРЕДМЕТ 3:	УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ
ПРЕДМЕТ 4:	МЕТЕОРОЛОГИЈА
ПРЕДМЕТ 5:	НАВИГАЦИЈА
ПРЕДМЕТ 6:	ВАЗДУХОПЛОВИ
ПРЕДМЕТ 7:	ЉУДСКИ ФАКТОРИ
ПРЕДМЕТ 8:	УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ
ПРЕДМЕТ 9:	ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ
ПРЕДМЕТ 10:	НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ПРЕДМЕТ 1: УВОД У ПРОГРАМ ОБУКЕ

ТЕМА <i>INTR 1</i>	-	РУКОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМОМ ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 1.1</i>	-	Увод у програм обуке
Подтема <i>INTR 1.2</i>	-	Вођење програма обуке
Подтема <i>INTR 1.3</i>	-	Материјал и документација за обуку
ТЕМА <i>INTR 2</i>	-	УВОД У ПРОГРАМ АТС ОБУКЕ
Подтема <i>INTR 2.1</i>	-	Садржај програма обуке и организација
Подтема <i>INTR 2.2</i>	-	Начела обуке
Подтема <i>INTR 2.3</i>	-	Процес процене

ПРЕДМЕТ 2: ВАЗДУХОПЛОВНО ПРАВО

ТЕМА <i>LAW 1</i>	-	АТСО ЛИЦЕНЦИРАЊЕ/СЕРТИФИКАТ О СТРУЧНОСТИ
Подтема <i>LAW 1.1</i>	-	Права и услови
ТЕМА <i>LAW 2</i>	-	ПРАВИЛА И ПРОПИСИ
Подтема <i>LAW 2.1</i>	-	Извештаји
Подтема <i>LAW 2.2</i>	-	Ваздушни простор
ТЕМА <i>LAW 3</i>	-	УПРАВЉАЊЕ БЕЗБЕДНОШЋУ У АТС

- Подтема LAW 3.1 - Процес повратних информација
- Подтема LAW 3.2 - Безбедносна истрага

ПРЕДМЕТ 3: УПРАВЉАЊЕ ВАЗДУШНИМ САОБРАЋАЈЕМ

- ТЕМА *ATM* 1 - ПРУЖАЊЕ УСЛУГА
- Подтема *ATM* 1.1 - Услуга контроле летења (*ATC*)
- Подтема *ATM* 1.2 - Услуга информисања ваздухоплова у лету (*FIS*)
- Подтема *ATM* 1.3 - Услуга узбуњивања (*ALRS*)
- Подтема *ATM* 1.4 - Капацитет *ATS* система и управљање протоком ваздушног саобраћаја
- Подтема *ATM* 1.5 - Управљање ваздушним простором (*ASM*)

- ТЕМА *ATM* 2 - КОМУНИКАЦИЈА
- Подтема *ATM* 2.1 - Ефикасна комуникација

- ТЕМА *ATM* 3 - *ATC* ОДОБРЕЊА И *ATC* ИНСТРУКЦИЈЕ
- Подтема *ATM* 3.1 - *ATC* одобрења
- Подтема *ATM* 3.2 - *ATC* инструкције

- ТЕМА *ATM* 4 - КООРДИНАЦИЈА
- Подтема *ATM* 4.1 - Потреба за координацијом
- Подтема *ATM* 4.2 - Средства и методе комуникације
- Подтема *ATM* 4.3 - Поступци координације

- ТЕМА *ATM* 5 - ПОДЕШАВАЊЕ ВИСИНОМЕРА И ДОДЕЛА НИВОА
- Подтема *ATM* 5.1 - Подешавање висиномера
- Подтема *ATM* 5.2 - Надвишавање терена

- ТЕМА *ATM* 6 - РАЗДВАЈАЊА
- Подтема *ATM* 6.1 - Вертикално раздвајање
- Подтема *ATM* 6.2 - Уздужно раздвајање у условима надзорног окружења
- Подтема *ATM* 6.3 - Раздвајање узроковано вртложном турбуленцијом
- Подтема *ATM* 6.4 - Раздвајање на основу *ATS* надзорних система

- ТЕМА *ATM* 7 - СИСТЕМИ ЗА ИЗБЕГАВАЊЕ СУДАРА У ВАЗДУХУ И БЕЗБЕДНОСНЕ МРЕЖЕ НА ЗЕМЉИ
- Подтема *ATM* 7.1 - Системи за избегавање судара у ваздуху
- Подтема *ATM* 7.2 - Безбедносне мреже на земљи

- ТЕМА *ATM* 8 - ПРИКАЗ ПОДАТАКА
- Подтема *ATM* 8.1 - Управљање подацима

- ТЕМА *ATM* 9 - РАДНО ОКРУЖЕЊЕ (СИМУЛИРАНО)
- Подтема *ATM* 9.1 - Интегритет радног окружења
- Подтема *ATM* 9.2 - Верификација актуелности оперативних процедура
- Подтема *ATM* 9.3 - Пренос-преузимање информација

ТЕМА <i>ATM</i> 10	- ПРУЖАЊЕ УСЛУГА КОНТРОЛЕ ЛЕТЕЊА
Подтема <i>ATM</i> 10.1	- Одговорност и обрада информација
Подтема <i>ATM</i> 10.2	- <i>ATS</i> надзорна услуга
Подтема <i>ATM</i> 10.3	- Процес управљања саобраћајем
Подтема <i>ATM</i> 10.4	- Вођење саобраћаја
Подтема <i>ATM</i> 10.5	- Услуга контроле летења уз подршку унапређеног система
ТЕМА <i>ATM</i> 11	- ПОСТУПАК ЧЕКАЊА
Подтема <i>ATM</i> 11.1	- Опште процедуре у поступку чекања
Подтема <i>ATM</i> 11.2	- Ваздухоплов у поступку чекања
Подтема <i>ATM</i> 11.3	- Ваздухоплов у поступку чекања у надзорном окружењу
ТЕМА <i>ATM</i> 12	- ИДЕНТИФИКАЦИЈА
Подтема <i>ATM</i> 12.1	- Успостављање идентификације
Подтема <i>ATM</i> 12.2	- Одржавање идентификације
Подтема <i>ATM</i> 12.3	- Губитак идентитета
Подтема <i>ATM</i> 12.4	- Информације о позицији
Подтема <i>ATM</i> 12.5	- Трансфер идентитета

ПРЕДМЕТ 4: МЕТЕОРОЛОГИЈА

ТЕМА <i>MET</i> 1	- МЕТЕОРОЛОШКЕ ПОЈАВЕ
Подтема <i>MET</i> 1.1	- Метеоролошке појаве
ТЕМА <i>MET</i> 2	- ИЗВОРИ МЕТЕОРОЛОШКИХ ПОДАТАКА
Подтема <i>METB</i> 2.1	- Извори метеоролошких информација

ПРЕДМЕТ 5: НАВИГАЦИЈА

ТЕМА <i>NAV</i> 1	- МАПЕ И ВАЗДУХОПЛОВНЕ КАРТЕ
Подтема <i>NAV</i> 1.1	- Мапе и карте
ТЕМА <i>NAV</i> 2	- ИНСТРУМЕНТАЛНА НАВИГАЦИЈА
Подтема <i>NAV</i> 2.1	- Навигациони системи
Подтема <i>NAV</i> 2.2	- Навигациона помоћ
Подтема <i>NAV</i> 2.3	- <i>PBN</i> апликације

ПРЕДМЕТ 6: ВАЗДУХОПЛОВИ

ТЕМА <i>ACFT</i> 1	- ИНСТРУМЕНТИ У ВАЗДУХОПЛОВУ
Подтема <i>ACFT</i> 1.1	- Инструменти у ваздухоплову
ТЕМА <i>ACFT</i> 2	- КАТЕГОРИЈЕ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 2.1	- Вртложна турбуленција
ТЕМА <i>ACFT</i> 3	- ФАКТОРИ КОЈИ УТИЧУ НА МОГУЋНОСТИ ВАЗДУХОПЛОВА
Подтема <i>ACFT</i> 3.1	- Фактори при пењању

Подтема <i>ACFT</i> 3.2	-	Фактори при крстарењу
Подтема <i>ACFT</i> 3.3	-	Фактори при понирању
Подтема <i>ACFT</i> 3.4	-	Економски фактори
Подтема <i>ACFT</i> 3.5	-	Еколошки фактори
ТЕМА <i>ACFT</i> 4	-	ПОДАЦИ О ВАЗДУХОПЛОВИМА
Подтема <i>ACFT</i> 4.1	-	Подаци о могућностима ваздухоплова

ПРЕДМЕТ 7: ЉУДСКИ ФАКТОРИ

ТЕМА <i>HUM</i> 1	-	ПСИХОЛОШКИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM</i> 1.1	-	Когнитивни
ТЕМА <i>HUM</i> 2	-	МЕДИЦИНСКИ И ФИЗИОЛОШКИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM</i> 2.1	-	Замор
Подтема <i>HUM</i> 2.2	-	Психофизичка кондиција
ТЕМА <i>HUM</i> 3	-	СОЦИЈАЛНИ И ОРГАНИЗАЦИОНИ ФАКТОРИ
Подтема <i>HUM</i> 3.1	-	Управљање тимским ресурсима (<i>TRM</i>)
Подтема <i>HUM</i> 3.2	-	Тимски рад и тимске улоге
Подтема <i>HUM</i> 3.3	-	Одговорно понашање
ТЕМА <i>HUM</i> 4	-	СТРЕС
Подтема <i>HUM</i> 4.1	-	Стрес
Подтема <i>HUM</i> 4.2	-	Управљање стресом
ТЕМА <i>HUM</i> 5	-	ЉУДСКА ГРЕШКА
Подтема <i>HUM</i> 5.1	-	Људска грешка
Подтема <i>HUM</i> 5.2	-	Кршење правила
ТЕМА <i>HUM</i> 6	-	САРАДЊА
Подтема <i>HUM</i> 6.1	-	Комуникација
Подтема <i>HUM</i> 6.2	-	Сарадња у оквиру исте области одговорности
Подтема <i>HUM</i> 6.3	-	Сарадња у оквиру различитих области одговорности
Подтема <i>HUM</i> 6.4	-	Сарадња између контролора летења/пилота

ПРЕДМЕТ 8: УРЕЂАЈИ И СИСТЕМИ

ТЕМА <i>EQPS</i> 1	-	ВЕРБАЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ
Подтема <i>EQPS</i> 1.1	-	Радио-комуникације
Подтема <i>EQPS</i> 1.2	-	Остале вербалне комуникације
ТЕМА <i>EQPS</i> 2	-	АУТОМАТИЗАЦИЈА У <i>ATS</i>
Подтема <i>EQPS</i> 2.1	-	Ваздухопловна фиксна телекомуникациона мрежа (<i>AFTN</i>)
Подтема <i>EQPS</i> 2.2	-	Аутоматска размена података
ТЕМА <i>EQPS</i> 3	-	РАДНО МЕСТО КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
Подтема <i>EQPS</i> 3.1	-	Рад и праћење уређаја
Подтема <i>EQPS</i> 3.2	-	Прикази ситуација и информациони системи

Подтема <i>EQPS</i> 3.3	- Системи података о лету ваздухоплова
Подтема <i>EQPS</i> 3.4	- Коришћење <i>ATS</i> надзорног система
Подтема <i>EQPS</i> 3.5	- Унапређени системи
ТЕМА <i>EQPS</i> 4	- БУДУЋИ УРЕЂАЈИ
Подтема <i>EQPS</i> 4.1	- Нови развоји
ТЕМА <i>EQPS</i> 5	- ОГРАНИЧЕЊА И ДЕГРАДАЦИЈА УРЕЂАЈА И СИСТЕМА
Подтема <i>EQPS</i> 5.1	- Реакција на ограничења
Подтема <i>EQPS</i> 5.2	- Деградација уређаја за комуникацију
Подтема <i>EQPS</i> 5.3	- Деградација уређаја за навигацију
Подтема <i>EQPS</i> 5.4	- Деградација уређаја за надзор
Подтема <i>EQPS</i> 5.5	- Деградација <i>ATC</i> система за обраду

ПРЕДМЕТ 9: ПРОФЕСИОНАЛНО ОКРУЖЕЊЕ

ТЕМА <i>PEN</i> 1	- УПОЗНАВАЊЕ
Подтема <i>PEN</i> 1.1	- Студијска посета обласној контроли летења
ТЕМА <i>PEN</i> 2	- КОРИСНИЦИ ВАЗДУШНОГ ПРОСТОРА
Подтема <i>PEN</i> 2.1	- Учесници у цивилним <i>ATS</i> операцијама
Подтема <i>PEN</i> 2.2	- Учесници у војним <i>ATS</i> операцијама
ТЕМА <i>PEN</i> 3	- ОДНОСИ СА КОРИСНИЦИМА УСЛУГА
Подтема <i>PEN</i> 3.1	- Пружање услуга и захтеви корисника
ТЕМА <i>PEN</i> 4	- ЗАШТИТА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Подтема <i>PEN</i> 4.1	- Заштита животне средине

ПРЕДМЕТ 10: НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ

ТЕМА <i>ABES</i> 1	- НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ (<i>ABES</i>)
Подтема <i>ABES</i> 1.1	- Преглед <i>ABES</i>
ТЕМА <i>ABES</i> 2	- УСАВРШАВАЊЕ ВЕШТИНА
Подтема <i>ABES</i> 2.1	- Ефикасност комуникације
Подтема <i>ABES</i> 2.2	- Избегавање менталног преоптерећења
Подтема <i>ABES</i> 2.3	- Сарадња ваздух/земља
ТЕМА <i>ABES</i> 3	- ПРОЦЕДУРЕ ЗА НЕУОБИЧАЈЕНЕ И ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ
Подтема <i>ABES</i> 3.1	- Примена процедура за <i>ABES</i>
Подтема <i>ABES</i> 3.2	- Прекид радио-везе
Подтема <i>ABES</i> 3.3	- Незаконито ометање и претња бомбом у ваздухоплову
Подтема <i>ABES</i> 3.4	- Залутали или неидентификовани ваздухоплов
Подтема <i>ABES</i> 3.5	- Одступања
Подтема <i>ABES</i> 3.6	- Отказ транспондера

АНЕКС II

ДЕО *ATCO.AR*

ЗАХТЕВИ ЗА НАДЛЕЖНЕ ВЛАСТИ

ПОДДЕО А

ОПШТИ ЗАХТЕВИ

ATCO.AR.A.001 Предмет и обим

Овај део, утврђен у овом анексу, успоставља захтеве управног поступка, који се примењују на надлежне власти које су одговорне за издавање, одржавање, суспензију или стављање ван снаге дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и лекарских уверења за контролоре летења и сертификацију и надзор организација за обуку и ваздухопловно-медицинских центара.

ATCO.AR.A.005 Особље

(а) Надлежне власти морају да израде и ажурирају сваке две године процену људских ресурса који су неопходни за спровођење функција надзора, на основу анализе процеса који се захтевају овом уредбом и њихове примене.

(б) Особље које је надлежна власт овластила да спроводи сертификацију и/или задатке везане за надзор мора да буде овлашћено да обавља минимум следеће задатке:

(1) прегледа докумената, укључујући дозволе, сертификате, евиденције, податке, процедуре и сваки други материјал који је релевантан за извршење захтеваног задатка;

(2) узима копије или изводе из евиденција, података, процедура и осталог материјала;

(3) захтева објашњења;

(4) улази у релевантне просторије и на оперативне локације;

(5) спроводи одите и инспекције, укључујући ненајављене инспекције;

(6) предузима или иницира мере принуде, према потреби.

(ц) Надлежна власт може да овласти своје особље да врши процене за издавање, продужење и обнову посебног овлашћења за локацију под условом да испуњава захтеве који су прописани у *ATCO.C.045*, са изузетком тачке (д)(1). Међутим, неопходно је обезбедити познавање важећих оперативних поступака и процедура јединице у којој се врши процена.

ATCO.AR.A.010 Задаци надлежних власти

(а) Задаци надлежних власти морају да обухвате:

(1) издавање, суспензију и стављање ван снаге дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и лекарских уверења;

(2) издавање привремених *ОЛП* ауторизација у складу са *ATCO.C.025*;

(3) издавање привремених ауторизација процењивача у складу са *ATCO.C.065*;

(4) продужење и обнову додатних и посебних овлашћења;

(5) продужење, обнову и ограничење лекарских уверења након комуникације са *АМЕ* или *АеМС*;

- (6) издавање, продужење, обнову, суспензију, стављање ван снаге, ограничавање и измену сертификата овлашћених лекара;
- (7) издавање, суспензију, стављање ван снаге и ограничавање сертификата организација за обуку и сертификата ваздухопловно-медицинских центара;
- (8) одобравање програма обуке, планова обуке и процедура одржавања стручности у јединицама контроле летења, као и метода процене;
- (9) одобравање метода процене за доказивање језичког знања и успостављање захтева који се примењују на тела за процену језичког знања у складу са *ATCO.B.040*;
- (10) одобравање потребе за напредни ниво (ниво пет) језичког знања у складу са *ATCO.B.030*(д);
- (11) праћење организација за обуку, укључујући њихове програме обуке и планове обука;
- (12) одобравање и праћење процедура одржавања стручности у јединицама контроле летења;
- (13) успостављање одговарајућих процедура подношења жалби и механизма за обавештавање;
- (14) поједностављење признавања и замене дозвола, укључујући пренос евиденција контролора летења и враћање старих дозвола надлежној власти која их је издала у складу са *ATCO.A.010*;
- (15) поједностављење признавања сертификата организација за обуку и одобравања програма обуке.

ATCO.AR.A.015 Начини усаглашавања

(а) Агенција израђује прихватљиве начине усаглашавања (*АМС*) који могу да се користе за успостављање усаглашености са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и њеним спроведбеним правилима. Када постоји усаглашеност са *АМС*, пратећи захтеви спроведбених правила су испуњени.

(б) Алтернативни начини усаглашавања се могу користити за успостављање усаглашености са спроведбеним правилима.

(ц) Надлежна власт мора да успостави систем за доследну евалуацију свих алтернативних начина усаглашавања које користи власт или организације и лица која су предмет надзора, који омогућавају успостављање усаглашености са Уредбом 216/2008 и њеним спроведбеним правилима.

(д) Надлежна власт мора да процени све алтернативне начине усаглашавања које предлаже организација у складу са *ATCO.OR.B.005*, анализирањем достављене документације и, уколико сматра неопходним, спровођењем инспекције организације.

Када надлежна власт утврди да су алтернативни начини усаглашавања у складу са спроведбеним правилима, одмах мора да:

- (1) обавести подносиоца захтева да алтернативни начини усаглашавања могу да се спроведу и, по потреби, измени и допуни одобрење или сертификат подносиоца захтева у складу с тим;
- (2) обавести Агенцију о њиховом садржају, укључујући копије целокупне релевантне документације; и
- (3) обавести остале државе чланице о алтернативним начинима усаглашавања који су прихваћени.

(е) Када надлежна власт користи алтернативне начине усаглашавања како би постигла усаглашеност са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и њеним спроведбеним правилима, она мора да:

- (1) их стави на располагање свим организацијама и лицима која су предмет њеног надзора; и
- (2) одмах обавести Агенцију.

Надлежна власт мора да достави Агенцији комплетан опис алтернативних начина усаглашавања, укључујући сваку ревизију процедура која може да буде релевантна, као и процену којом се доказује да су испуњена спроведбена правила.

ATCO.AR.A.020 Обавештавање Агенције

- (а) Надлежна власт мора одмах да обавести Агенцију у случају сваког значајног проблема са спровођењем Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и ове уредбе.
- (б) Надлежна власт мора да достави Агенцији информације од значаја за безбедност, које произилазе из пријава догађаја које је власт примила.

ATCO.AR.A.025 Неодложна реакција на безбедносни проблем

- (а) Не доводећи у питање Уредбу (ЕУ) бр. 376/2014 Европског парламента и Савета, надлежна власт мора да спроведе систем одговарајућег прикупљања, анализе и ширења безбедносних информација.
- (б) Агенција спроводи систем за одговарајућу анализу сваке релевантне безбедносне информације која је примљена и одмах доставља државама чланицама и Комисији сваку информацију, укључујући препоруке или корективне мере које треба предузети, које су неопходне за благовремено реаговање на безбедносни проблем који обухвата производе, делове, уређаје, лица или организације сходно Уредби (ЕЗ) бр. 216/2008 и њеним спроведбеним правилима.
- (ц) Након пријема информација које су наведене у тач. (а) и (б), надлежна власт мора да предузме одговарајуће мере како би решила безбедносни проблем.
- (д) О мерама које су предузете у складу са тачком (ц) морају да буду обавештена сва лица или организације који треба да буду усаглашени са њима, сходно Уредби (ЕЗ) бр. 216/2008 и њеним спроведбеним правилима. Надлежна власт мора такође да обавести Агенцију о овим мерама и, када је потребна удружена активност, остале државе чланице које су у питању.

ПОДДЕО Б

РУКОВОЂЕЊЕ

ATCO.AR.B.001 Систем руковођења

- (а) Надлежна власт мора да успостави и одржава систем руковођења, који обухвата минимум:
  - (1) документовану политику и процедуре како би описала своју организацију, начине и методе за постизање усаглашености са Уредбом бр. 216/2008 и овом уредбом. Процедуре морају да буду ажурне и да служе као основна радна документа у оквиру надлежне власти за све припадајуће задатке;
  - (2) довољан број особља, укључујући инспекторе за лиценцирање и сертификацију, који ће извршавати своје задатке и одговорности. Ово особље мора да буде квалификовано да извршава додељене задатке и да има потребно знање, искуство, почетну, практичну и обуку освежења знања како би се обезбедила стална стручност. Мора да буде успостављен систем за планирање

располагања особљем, како би се обезбедило одговарајуће извршење свих припадајућих задатака;

(3) одговарајуће просторије и смештај за извршење додељених задатака;

(4) процес за праћење усаглашености система руковођења са релевантним захтевима и адекватности процедура, укључујући успостављање процеса интерних одита и процеса управљања безбедносним ризицима. Праћење усаглашености мора да обухвати систем повратних информација вишем руководству надлежне власти о налазима утврђеним током одита, како би се обезбедило спровођење корективних мера према потреби; и

(5) лице или групу лица који су крајње одговорни вишем руководству надлежне власти за процес праћења усаглашености.

(б) Надлежна власт мора, за сваку област активности која је део система руковођења, да именује једно или више лица са свеобухватном одговорношћу за руковођење релевантним задацима.

(ц) Надлежна власт мора да успостави процедуре за учествовање у размени свих неопходних информација и помоћ осталим надлежним властима које су у питању, укључујући размену информација о свим утврђеним налазима и активностима накнадне провере које се предузимају као резултат надзора лица и организација које обављају активности на територији државе чланице, али су сертифицирани од стране надлежне власти друге државе чланице или Агенције.

(д) Копије процедура које се односе на систем руковођења и њихове измене и допуне морају да буду на располагању Агенцији за потребе стандардизације.

ATCO.AR.V.005 Додела задатака квалификованим субјектима

(а) Уколико надлежна власт додели задатке који се односе на иницијалну сертификацију или сталан надзор над лицима или организацијама, сходно Уредби (ЕЗ) бр. 216/2008 и њеним спроведбеним правилима, они се додељују само квалификованим субјектима. Када додељује задатке, надлежна власт мора да обезбеди да има:

(1) успостављен систем за иницијалну и сталну процену да је квалификован субјект усаглашен са Анексом V Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008.

Овај систем и резултати процене морају да буду документовани;

(2) успостављен документован споразум са квалификованим субјектом, одобрен обострано од стране одговарајућег нивоа руководства, који јасно дефинише:

(i) задатке које треба извршити;

(ii) изјаве, извештаје и евиденције које треба обезбедити;

(iii) техничке услове који требају да буду испуњени у извршавању оваквих задатака;

(iv) одговарајуће покриће од одговорности за штету; и

(v) заштиту информација које су добијене при извршавању оваквих задатака.

(б) Надлежна власт мора да обезбеди да процес интерних одита и процес управљања безбедносним ризицима, који се захтевају у *ATCO.AR.V.001(a)(4)* обухвате све задатке сертификације или надзора, који се спроводе у њено име.

ATCO.AR.V.010 Промене у систему руковођења

(а) Надлежна власт мора да има успостављен систем за утврђивање промена које имају утицаја на њене могућности за извршавање задатака и одговорности, као што је дефинисано у Уредби (ЕЗ) бр. 216/2008 и овој уредби. Систем мора да јој омогући да

предузима активности, према потреби, како би обезбедила да систем руковођења остане одговарајући и ефикасан.

(б) Надлежна власт мора да ажурира свој систем руковођења како би благовремено рефлектовао сваку промену у вези Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и ове уредбе, како би се обезбедило ефикасно спровођење.

(ц) Надлежна власт мора да обавести Агенцију о променама које утичу на њену могућност за спровођење задатака и извршавање одговорности, као што је дефинисано у Уредби (ЕЗ) бр. 216/2008 и овој уредби.

ATCO.AR.V.015 Вођење евиденције

(а) Надлежне власти морају да воде списак сертификата свих организација и дозвола и сертификата особља које су издали.

(б) Надлежна власт мора да успостави систем вођења евиденције који омогућава одговарајуће чување, могућност приступа и поуздано праћење:

- (1) документоване политике и процедура система руковођења;
- (2) обуке, квалификације и овлашћења свог особља;
- (3) доделе задатака, који обухватају елементе који се захтевају у *ATCO.AR.V.005* као и детаља додељених задатака;
- (4) процеса сертификације и сталног надзора сертифицираних организација;
- (5) детаља о програмима обуке које спроводе организације за обуку;
- (6) процеса за издавање дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и сертификата, и процеса за сталан надзор ималаца ових дозвола, овлашћења, додатних и посебних овлашћења и сертификата;
- (7) сталног надзора лица и организација који обављају активности у оквиру територије државе чланице, али су сертифицирани од стране надлежне власти друге државе чланице, као што је договорено између ових власти;
- (8) налаза, корективних мера и датума затварања мера;
- (9) предузетих мера принуде;
- (10) безбедносних информација и накнадних мера;
- (11) коришћења одредаба о флексибилности у складу са чланом 14. Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008; и
- (12) евалуације и обавештавања Агенције о алтернативним начинима усаглашавања које су предложиле организације и процене алтернативних начина усаглашености, које користи надлежна власт.

(ц) Евиденције морају да се чувају најмање пет година, а евиденције о дозволама особља најмање 10 година након истека последњег овлашћења у дозволи, сходно закону о заштити података који се примењује.

ПОДДЕО Ц

НАДЗОР И МЕРЕ ПРИНУДЕ

ATCO.AR.C.001 Надзор

(а) Надлежна власт мора да верификује:

- (1) усаглашеност са захтевима који се примењују на организације или лица пре издавања сертификата организацији или дозволе особљу, сертификата, овлашћења или додатног и посебног овлашћења, уколико је применљиво;

(2) сталну усаглашеност са захтевима који се примењују и условима који се прилажу уз сертификат организације за обуку, као и захтеве који се примењују на програме обуке, планове обуке и процедуре одржавања стручности које је одобрила и захтеве који се примењују на особље;

(3) спровођење одговарајућих безбедносних мера које је наложила надлежна власт, као што је дефинисано у *ATCO.AR.A.025*(ц) и (д).

(б) Ова верификација мора да:

(1) буде заснована на документацији чија је посебна намена да обезбеди упутство особљу које је одговорно за безбедносни надзор, како би обављало своје функције;

(2) обезбеди дотичним лицима и организацијама резултате активности везане за безбедносни надзор;

(3) се заснива на одитима и инспекцијама укључујући, према потреби, ненајављене инспекције; и

(4) обезбеди надлежној власти доказе који су потребни у случају да су неопходне даље активности, укључујући мере које су предвиђене у *ATCO.AR.C.010* и *ATCO.AR.E.015*.

(ц) Предмет и обим надзора мора да се утврди на основу предмета и обима и резултата ранијих активности везаних за надзор и приоритета везаних за безбедност.

(д) Не доводећи у питање надлежности држава чланица, предмет и обим и резултат надзора активности које на територији државе чланице спроводе лица или организације које су успостављене или се налазе у другој држави чланице морају да се утврде на основу приоритета везаних за безбедност, као и ранијих активности везаних за надзор.

(е) Када активност лица или организације укључује више држава чланица, надлежна власт која је одговорна за надзор у складу са тач. (а)-(ц) може да договори са другом надлежном влашћу посебне алтернативне аранжмане који се тичу надзора. Свако лице или организација, сходно оваквом споразуму, мора да буду обавештено о њиховом постојању и њиховом предмету и обиму.

ATCO.AR.C.005 Програм надзора

(а) Надлежна власт мора да успостави и одржава програм надзора који обухвата активности надзора, које се захтевају у *ATCO.AR.C.001*.

(б) За организације које је сертифицивала надлежна власт, програм надзора мора да се уради тако да се узме у обзир специфична природа организације, сложеност њених активности и раније активности сертификације и/или надзора. Програм надзора мора да обухвати у току сваког циклуса планирања надзора:

(1) одите и инспекције, уколико је потребно, укључујући ненајављене инспекције према потреби; и

(2) састанке који се сазивају између руководства организације за обуку и надлежне власти, како би се обезбедило да обе стране буду обавештене о значајним питањима.

(ц) За организације које је сертифицивала надлежна власт, мора да се примени циклус планирања надзора који не сме да прекорачи 24 месеца.

Циклус планирања надзора може да се смањи, уколико постоји доказ да је безбедносни учинак организације смањен.

Циклус планирања надзора може да се продужи на максимум 36 месеци, уколико је надлежна власт установила у току претходна 24 месеца да:

(1) је организација доказала ефективно утврђивање опасности везаних за безбедност у ваздухопловству и управљање пратећим ризицима; и

(2) је организација стално доказивала да сходно *ATCO.OR.B.015* има потпуну контролу над свим променама; и

(3) нису били отворени налази нивоа 1; и

(4) су све корективне мере биле спроведене у року који је прихваћен или продужен од стране надлежне власти, као што је дефинисано у *ATCO.AR.E.015*.

Циклус планирања надзора може даље да се продужи на максимум 48 месеци уколико је, уз горе наведено, организација успоставила, а надлежна власт одобрила, ефикасан систем сталног извештавања надлежне власти о безбедносном учинку и регулаторној усаглашености организације.

(д) Програм надзора за организације за обуку мора да обухвати праћење стандарда обуке, укључујући узорковање спровођења обуке ако је потребно.

(е) За лица која имају дозволе, овлашћења или додатна и посебна овлашћења која је издала надлежна власт, програм надзора мора да обухвати инспекције, укључујући ненајављене инспекције, ако је потребно.

ATCO.AR.C.010 Налази и мере принуде за особље

(а) Уколико у току надзора или на било који други начин надлежна власт, која је одговорна за надзор у складу са *ATCO.AR.C.001*, нађе доказ који показује неусаглашеност са важећим захтевима од стране лица које има дозволу која је издата у складу са овом уредбом, надлежна власт мора да отвори налаз, евидентира га и достави у писаној форми имаоцу дозволе, као и да достави налаз послодавцу, уколико је применљиво.

(б) Када је надлежна власт која је отворила налаз надлежна власт која је одговорна за издавање дозвола, она:

(1) може да суспендује или стави ван снаге дозволу, овлашћење или додатно и посебно овлашћење, уколико је применљиво, када се утврди безбедносни проблем; и

(2) мора да предузме сваку даљу меру принуде која је неопходна, како би се спречио наставак неусаглашености.

(ц) Када надлежна власт која је отворила налаз није надлежна власт која је одговорна за издавање дозвола, она мора да обавести надлежну власт која је издала ту дозволу. У овом случају, надлежна власт која је издала дозволу мора да предузме мере у складу са тачком (б) и мора да обавести надлежну власт која је отворила налаз.

ПОДДЕО Д

ИЗДАВАЊЕ, ПРОДУЖЕЊЕ, ОБНОВА, СУСПЕНЗИЈА И СТАВЉАЊЕ ВАН СНАГЕ ДОЗВОЛА, ОВЛАШЋЕЊА И ДОДАТНИХ И ПОСЕБНИХ ОВЛАШЋЕЊА

ATCO.AR.D.001 Процедура за издавање, продужење и обнову дозвола, овлашћења и додатних и посебних овлашћења и ауторизација

(а) Надлежна власт мора да успостави процедуре за подношење захтева, издавање и замену дозвола, издавање овлашћења и додатних и посебних овлашћења, као и продужење и обнову додатних и посебних овлашћења. Ове процедуре могу да обухвате:

(1) издавање привремене *OJT* ауторизације и привремене ауторизације процењивача; и

(2) уколико је применљиво, одобрење за процењиваче за продужење и обнову посебног овлашћења за локацију, при чему процењивачи морају да доставе све евиденције, извештаје и сваку другу информацију надлежној власти како је дефинисано у процедурама.

(б) Након пријема захтева и, уколико је релевантно, остале пратеће документације, надлежна власт мора да утврди да ли је захтев потпун и да ли подносилац захтева испуњава важеће захтеве који су прописани у Анексу I.

(ц) Када сматра да подносилац захтева испуњава важеће захтеве, надлежна власт издаје, продужава или обнавља, када је то потребно, релевантну дозволу, овлашћење и додатно и посебно овлашћење, користећи образац дозвола из Додатка I Анекса II. Привремена *ОЈП* ауторизација која је наведена у *АТСО.С.025* и привремена ауторизација процењивача која је наведена у *АТСО.С.065* се издају као посебан документ, при чему се наводе права имаоца као и рок важења ауторизације.

(д) За потребе смањења непотребног административног терета, надлежна власт може да успостави процедуре које дају могућност успостављања јединственог датума важења за неколико додатних и посебних овлашћења. У сваком случају, не смеју да се прекораче периоди важења додатних и посебних овлашћења која су у питању.

(е) Надлежна власт мења дозволу контролора летења уколико је потребно из административних разлога и када је тачка (ХIIа) у дозволи попуњена и нема више простора. Датум првог издавања овлашћења и додатних овлашћења се преноси у нову дозволу.

АТСО.АR.Д.005 Стављање ван снаге и суспензија дозвола, овлашћења и додатних и посебних овлашћења

(а) За потребе *АТСО.А.020* надлежна власт мора да успостави управни поступак за суспензију и стављање ван снаге дозвола, овлашћења и додатних и посебних овлашћења.

(б) Надлежна власт може да суспендује дозволу у случају привремене неспособности која није престала у складу са процедурама које су наведене у *АТСО.А.015(е)*.

(ц) Надлежна власт суспендује или ставља ван снаге дозволу, овлашћење или додатно и посебно овлашћење у складу са *АТСО.АR.С.010* у следећим околностима:

(1) коришћење права из дозволе када ималац дозволе више не испуњава важеће захтеве ове уредбе;

(2) добијање дозволе студента контролора летења или контролора летења, овлашћења, додатног и посебног овлашћења или сертификата на основу достављене фалсификоване документације;

(3) фалсификовање евиденција о дозволи или сертификату;

(4) коришћење права из дозволе, права датих овлашћењем или додатним и посебним овлашћењем под утицајем психоактивних супстанци;

(д) У случају суспензије или стављања ван снаге дозвола, овлашћења и додатних и посебних овлашћења, надлежна власт мора да обавести имаоца дозволе писаним путем о овој одлуци и његовим правима подношења жалбе, у складу са процедурама које су успостављене у *АТСО.АR.А.010(а)(14)*. Такође би требало да о суспензији или стављању ван снаге посебног овлашћења процењивача буде обавештен и релевантан пружалац услуга у ваздушној пловидби.

(е) Надлежна власт такође суспендује или ставља ван снаге дозволу, овлашћење или додатно и посебно овлашћење на основу писаног захтева имаоца дозволе.

ПОДДЕО Е

ПРОЦЕДУРА СЕРТИФИКАЦИЈЕ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА И ОДОБРАВАЊЕ ПРОГРАМА ОБУКЕ

ATCO.AR.E.001 Подношење захтева и процедура сертификације организација за обуку

(а) Након пријема захтева за издавање сертификата организацији за обуку, надлежна власт мора да верификује усаглашеност организације за обуку са важећим захтевима који су прописани у Анексу III.

(б) Надлежна власт издаје сертификат користећи образац који је прописан у Додатку 2 Анекса II, када организација за обуку која је поднела захтев испуњава важеће захтеве.

(ц) Да би омогућила организацији да спроведе промене без претходног одобрења од стране надлежне власти у складу са *ATCO.OR.B.015* и *ATCO.AR.E.010(ц)*, надлежна власт мора да одобри процедуру коју је доставила организација за обуку која дефинише предмет и обим оваквих промена и описује како ће се поступати у случају оваквих промена и начин обавештавања.

ATCO.AR.E.005 Одобравање програма обуке и планова обуке

(а) Надлежна власт мора да одобри програме обуке и планове обуке који су израђени у складу са захтевима који су прописани у *ATCO.OR.D.001*.

(б) Након замене дозволе у складу са *ATCO.A.010*, надлежна власт мора да одобри или одбије програм обуке за посебно овлашћење за локацију који је успостављен у складу са *ATCO.B.020* (б) и (ц), најкасније шест недеља након достављања захтева за одобрење програма обуке, и мора да обезбеди да се поштују принципи недискриминације и сразмерности.

ATCO.AR.E.010 Промене у организацијама за обуку

(а) Након пријема захтева за промену која захтева претходно одобрење у складу са *ATCO.OR.B.015*, надлежна власт верификује усаглашеност организације за обуку са важећим захтевима који су прописани у Анексу III, пре издавања одобрења.

Надлежна власт одобрава услове под којима организација може да ради у току промене, осим ако надлежна власт не утврди да промена не може да се спроведе. Након што верификује да је организација за обуку усаглашена са важећим захтевима, надлежна власт одобрава промену.

(б) Не доводећи у питање додатне мере принуде у складу са *ATCO.AR.E.015*, када организација спроведе промене које захтевају претходно одобрење без добијања одобрења од стране надлежне власти како је дефинисано у тачки (а), надлежна власт одмах предузима одговарајућу меру.

(ц) За промене које не захтевају претходно одобрење, надлежна власт одобрава процедуру коју је израдила организација за обуку у складу са *ATCO.OR.B.015*, која дефинише предмет и обим оваквих промена и њихово спровођење и механизам обавештавања. У процесу сталног надзора, надлежна власт врши процену информација које су достављене у обавештењу, како би верификовала да ли су предузете мере усаглашене са одобреним процедурама и важећим захтевима.

ATCO.AR.E.015 Налази и корективне мере

(а) Надлежна власт мора да има систем за анализу налаза са становишта њиховог значаја за безбедност.

(б) Надлежна власт отвара налаз нивоа 1 када се открије свака значајна неусаглашеност са важећим захтевима Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и овом уредбом, у процедурама и приручницима организација за обуку, у врсти обуке и/или услугама које се пружају или сертификатима, која умањује или озбиљно угрожава безбедност и/или резултира значајним погоршањем обуке која се спроводи.

Налаз нивоа 1 мора да обухвати, али не сме да буде ограничен на:

(1) забрану приступа надлежној власти просторијама организације за обуку како је дефинисано у *ATCO.OR.B.025* у току нормалног радног времена и након два писана захтева;

(2) добијање или одржавање важења сертификата организације за обуку на основу достављене фалсификоване документације;

(3) доказ злоупотребе или лажног коришћења сертификата организације за обуку; и

(4) непостојање одговорног руководиоца.

(ц) Надлежна власт отвара налаз нивоа 2 када се открије неусаглашеност са важећим захтевима Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и ове уредбе, у процедурама и приручницима организације за обуку, у врсти обуке и/или услугама које се пружају или сертификатима, која би могла да умањи или угрози безбедност и/или која би могла да резултира погоршањем обуке која се спроводи.

(д) Када се открије налаз у току надзора или на било који други начин, надлежна власт мора, не доводећи у питање ни једну додатну меру која се захтева Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и овом уредбом, да обавести о налазу организацију за обуку у писаној форми и да захтева корективну меру за утврђену неусаглашеност.

(1) У случају налаза нивоа 1, надлежна власт мора одмах да предузме одговарајућу меру како би забранила или ограничила активности, и уколико је одговарајуће, мора да предузме меру да стави ван снаге сертификат или да ограничи или суспендује сертификат у целости или делимично, у зависности од обима налаза, док организација за обуку не спроведе успешну корективну меру.

(2) У случају налаза нивоа 2, надлежна власт мора да:

(i) дозволи организацији за обуку период за спровођење корективне мере који је обухваћен акционим планом који одговара природи налаза; и

(ii) процени корективну меру и план спровођења који је предложила организација за обуку и да их, уколико се на основу процене закључи да су довољни да отклоне неусаглашеност, прихвати.

(3) Када организација за обуку не достави прихватљив акциони план корективне мере, или не спроведе корективну меру у прихваћеном или продуженом року од стране надлежне власти, налаз се отвара као налаз нивоа 1, и морају да се предузму мере које су прописане у тачки (д)(1).

(е) Надлежна власт мора да води евиденцију свих налаза које је отворила и, где је могуће, мера принуде које је применила, као и свих корективних мера и датума затварања мера.

ПОДДЕО Ф

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКУ СЕРТИФИКАЦИЈУ

ОДЕЉАК I

Општи захтеви

АТСО.АР.Ф.001 Ваздухопловно-медицински центри и ваздухопловно-медицинска сертификација

Не доводећи у питање Подделове А, Б и Ц, у погледу ваздухопловно-медицинских центара (*AeMCs*) и ваздухопловно-медицинске сертификације, надлежна власт мора да примени следеће одредбе Анекса VI Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 1178/2011 (Уредба о летачкој посади), без позивања на референце које се односе на лекаре специјалисте опште медицине (*GMPs*):

- Поддео *ARA.GEN*;
- Поддео *ARA.AeMC*;
- *ARA.MED.120* Медицински оцењивачи;
- *ARA.MED.125* Упућивање на власт за издавање дозвола;
- *ARA.MED.150* Вођење евиденције;
- *ARA.MED.200* Процедура за издавање, продужење, обнову или измену *AME* сертификата;
- *ARA.MED.245* Сталан надзор;
- *ARA.MED.250* Ограничење, суспензија или стављање ван снаге *AME* сертификата;
- *ARA.MED.255* Мере принуде;
- *ARA.MED.315* Разматрање лекарских извештаја; и
- *ARA.MED.325* Процедура другостепеног прегледа.

ОДЕЉАК II

Документација

АТСО.АР.Ф.005 Лекарско уверење

Лекарско уверење мора да одговара следећим спецификацијама:

(а) Садржај

- (1) Држава у којој је *АТСО* дозвола издата или у којој је поднет захтев за дозволу (I)
- (2) Класа лекарског уверења (II);
- (3) Број уверења које почиње ознаком државе УН у којој је *АТСО* дозвола издата или у којој је поднет захтев за издавање, иза ког следи ознака састављена од арапских бројева и/или слова на латиничном писму (III);
- (4) Име имаоца (IV);
- (5) Држављанство имаоца (VI);
- (6) Датум рођења имаоца (XIV);
- (7) Потпис имаоца (VII);
- (8) Ограничење(а) (XIII);
- (9) Датум истека лекарског уверења класе 3 (IX);

- (10) Датум прегледа;
- (11) Датум последњег електрокардиограма;
- (12) Датум последњег аудиограма;
- (13) Датум издавања и потпис *АМЕ* или медицинског оцењивача који је издао лекарско уверење (X);
- (14) Печат или жиг;

(б) Материјал: Папир или други материјал који се користи мора да спречи или јасно прикаже сваку измену или брисање. Надлежна власт мора да јасно одобри сваки унос или брисања у обрасцу.

(ц) Језик: Лекарска уверења морају да буду написана на националном језику и на енглеском и језицима за које надлежна власт сматра да су одговарајући.

(д) Сви датуми у лекарском уверењу морају да буду написани у формату дд/мм/гггг.

АТСО.АР.Ф.010 АМЕ сертификат

Када утврди да је *АМЕ* усаглашен са важећим захтевима, надлежна власт издаје, продужава, обнавља или мења *АМЕ* сертификат користећи образац који је утврђен у Додатку 3 Анекса II.

АТСО.АР.Ф.015 AeMC сертификат

Када утврди да је *AeMC* усаглашен са важећим захтевима, надлежна власт издаје, продужава, обнавља или мења *AeMC* сертификат користећи образац који је утврђен у Додатку 4 Анекса II.

АТСО.АР.Ф.020 Ваздухопловно-медицински обрасци

Надлежна власт мора да обезбеди обрасце за *АМЕs* и *AeMCs* који ће се користити за:

- (а) подношење захтева за лекарска уверења; и
- (б) лекарски извештај за подносиоце захтева класе 3.

Додатак 1 Анекса II

Образац дозволе ДОЗВОЛА КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА

Дозвола контролора летења издата у складу са овом уредбом мора да буде усаглашена са следећим спецификацијама:

(а) Садржај. Број рубрике мора увек да буде одштампан у складу са називом рубрике. Рубрике од I до XI су „сталне” рубрике, а рубрике од XII до XIV су „променљиве” рубрике које могу да се појаве на посебном или одвојеном делу главног обрасца као што је прописано у тексту који следи. Сваки посебан или одвојен део мора да буде јасно препознатљив као део дозволе.

1. Сталне рубрике:

- (I) држава издавања;
- (II) назив дозволе;
- (III) серијски број дозволе са ознаком државе Уједињених нација (УН) у којој је дозвола издата иза ког следи „дозвола (студента) контролора летења” и ознака састављена од арапских бројева и/или слова на латиничном писму;
- (IV) пуно име имаоца (латиничним писмом, чак и ако писмо националног језика није латинично);
- (IVa) датум рођења;
- (V) адреса имаоца, уколико захтева надлежна власт;
- (VI) држављанство имаоца;
- (VII) потпис имаоца;
- (VIII) надлежна власт;
- (IX) потврда рока важења и одобрена права из дозволе, укључујући датуме првог издавања;
- (X) потпис службеног лица које издаје дозволу и датум издавања;
- (XI) печат или жиг надлежне власти.

2. Променљиве рубрике:

- (XII) овлашћења, додатна и посебна овлашћења са датумом истека;
- (XIII) примедбе: посебна језичка овлашћења; и
- (XIV) сваки други детаљ који захтева надлежна власт.

(б) Уз дозволу се користи важеће лекарско уверење, осим у случају када се користе само *STDI* права.

(ц) Материјал. Мора да се користи папир високог квалитета и/или други одговарајући материјал, укључујући пластичне картице, како би се спречила или била видљива свака измена или брисање. Надлежна власт мора јасно да одобри сваки упис или брисање у обрасцу.

(д) Језик. Дозволе морају да буду написане на енглеском језику и, уколико држава чланица жели, на националном језику и другим језицима уколико се сматра потребним.

<p>Назив надлежне власти и лого <i>Competent authority's name and logo</i></p> <p>ДОЗВОЛА (СТУДЕНТА) КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА <i>(STUDENT) AIR TRAFFIC CONTROLLER LICENCE</i></p> <p>Издата у складу са Уредбом Комисије (ЕУ) 2015/340 <i>Issued in accordance with Commission Regulation (EU) 2015/340</i></p> <p>Ова дозвола испуњава <i>ICAO</i> стандарде <i>This licence complies with the ICAO Standards</i></p> <p><i>EASA</i> образац 152 - Издање 1 <i>EASA Form 152 - Issue 1</i></p>	<p>Захтеви</p> <p>Величина сваке стране мора да буде једна осмина формата А4.</p>
--	---

⁽¹⁾Захтеви:

Стране које се односе на упутства о начину попуњавања дозволе (студента) контролора летења су намењене за надлежну власт или процењивача који је посебно овлашћен да продужава или обнавља посебна овлашћења за локацију. Иницијално издавање овлашћења, додатних овлашћења, посебних језичких овлашћења, посебног овлашћења инструктора и процењивача увек уноси надлежна власт. Продужење или обнову посебног овлашћења за локацију уноси надлежна власт или овлашћени процењивачи.

I	Држава издавања: <i>State of issue:</i>	Захтеви:
II	Назив дозволе: <i>Title of licence:</i>	
III	Серијски број дозволе: <i>Serial number of the licence:</i>	Серијски број дозволе увек почиње са ознаком државе УН која је издала дозволу након чега следи „Дозвола (студента) контролора летења”.
IV	Име и презиме имаоца: <i>Name of the holder in full:</i>	
IVa	Датум рођења: <i>Date of birth:</i>	Користи се стандардни формат датума, нпр. дан/месец/година (нпр. 31.01.2010)
XIV	Место рођења: <i>Place of birth:</i>	
V	Адреса имаоца, уколико захтева надлежна власт: Улица, град, област, поштански број <i>Holder's address, if desired by the competent authority:</i> <i>Street, town, area, postal code</i>	
VI	Држављанство имаоца: <i>Nationality of holder:</i>	Назначено УН ознаком државе
VII	Потпис имаоца: <i>Signature of holder:</i>	
VIII	Надлежна власт: <i>Competent Authority:</i>	
X	Потпис службеног лица које издаје дозволу и датум издавања <i>Signature of officer issuing the licence and date of issue</i>	
XI	Печат или жиг надлежне власти <i>Seal or stamp of issuing competent authority</i>	

IX	<p>Важење права: Ималац има право да обавља послове на основу следећег(их) овлашћења и додатног(их) овлашћења, након потврђивања важења:</p> <p>Validity of privileges: <i>The holder is entitled to exercise the privileges of the following rating(s) and rating endorsement(s), when validated:</i></p> <table border="1" data-bbox="359 436 882 667"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Овлашћење(а) <i>Rating(s)</i></th> <th style="text-align: center;">Датум првог издавања <i>Date of first issue</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table> <table border="1" data-bbox="359 689 882 969"> <thead> <tr> <th style="text-align: center;">Додатно овлашћење(а) <i>Rating endorsement(s)</i></th> <th style="text-align: center;">Датум првог издавања <i>Date of first issue</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> <tr><td> </td><td> </td></tr> </tbody> </table>	Овлашћење(а) <i>Rating(s)</i>	Датум првог издавања <i>Date of first issue</i>															Додатно овлашћење(а) <i>Rating endorsement(s)</i>	Датум првог издавања <i>Date of first issue</i>																	<p>Захтеви:</p> <p>Енглески и језик(зици) које одреди надлежна власт.</p> <p>Датум првог издавања овлашћења и/или додатног овлашћења мора да буде датум успешног завршетка обуке која је релевантна за то овлашћење и/или додатно овлашћење.</p>
Овлашћење(а) <i>Rating(s)</i>	Датум првог издавања <i>Date of first issue</i>																																			
Додатно овлашћење(а) <i>Rating endorsement(s)</i>	Датум првог издавања <i>Date of first issue</i>																																			

Скраћенице / Abbreviations

Овлашћења контролора летења <i>Air traffic controller ratings</i>		Захтеви: није применљиво
ADV	Аеродромска контрола визуелна <i>Aerodrome Control Visual</i>	
ADI	Аеродромска контрола инструментална <i>Aerodrome Control Instrument</i>	
APP	Прилазна контрола процедурална <i>Approach Control Procedural</i>	
APS	Прилазна контрола надзорна <i>Approach Control Surveillance</i>	
ACP	Обласна контрола процедурална <i>Area Control Procedural</i>	
ACS	Обласна контрола надзорна <i>Area Control Surveillance</i>	
Додатна овлашћења <i>Rating endorsements</i>		
AIR	Контрола у ваздуху <i>Air Control</i>	
GMC	Контрола кретања на земљи <i>Ground Movement Control</i>	
TWR	Торањска контрола <i>Tower Control</i>	
GMS	Контрола кретања на земљи са надзорном компонентом <i>Ground Movement Surveillance</i>	
RAD	Аеродромска радарска контрола <i>Aerodrome Radar Control</i>	
PAR	Прецизни прилазни радар <i>Precision Approach Radar</i>	
SRA	Прилаз по надзорном радару <i>Surveillance Radar Approach</i>	
TCL	Терминална контрола <i>Terminal Control</i>	
OCN	Океанска контрола <i>Oceanic Control</i>	
Посебна овлашћења дозволе <i>Licence endorsements</i>		
OJTI	Инструктор за обуку на радном месту <i>On-the-job training instructor</i>	
STDI	Инструктор за обуку на синтетичком уређају за обуку <i>Synthetic training device instructor</i>	
Assessor	Процењивач <i>Assessor</i>	

Додатак 2 Анекса II

СЕРТИФИКАТ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА (ATCO TOs)
CERTIFICATE FOR AIR TRAFFIC CONTROLLER TRAINING ORGANIZATIONS (ATCO TOs)

Надлежна власт
Competent authority

СЕРТИФИКАТ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
(БРОЈ СЕРТИФИКАТА/ВЕЗА)
AIR TRAFFIC CONTROLLERS TRAINING ORGANISATION CERTIFICATE
(CERTIFICATE NUMBER/REFERENCE)

У складу са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 и сходно условима који су наведени доле,
[надлежна власт] овим потврђује
Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions specified below, the
[competent authority] hereby certifies

[НАЗИВ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ]
[NAME OF THE TRAINING ORGANISATION]

[АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ]
[ADDRESS OF THE TRAINING ORGANISATION]

организација за обуку је сертифицивана у складу са Делом ATCO.OR са правом да спроводи обуку
у складу са Делом ATCO, као што је наведено у приложеном одобрењу за обуку.
as a Part ATCO.OR certified training organization with the privilege to provide Part ATCO training, as
listed in the attached training approval.

Услови одобрења и права:
Terms of approval and privileges:

Овај сертификат је ограничен на права и обим спровођења обуке као што је наведено у одобрењу
за обуку.
This certificate is limited to the privileges and the scope of providing training as listed in the attached
training approval.

Овај сертификат важи док је сертифицивана организација усаглашена са Делом ATCO.OR, Делом
ATCO и осталим важећим прописима.
This certificate is valid whilst the certified organization remains in compliance with Part ATCO.OR, Part
ATCO and other applicable regulations.

Овај сертификат важи сходно усаглашености са претходно наведеним условима одобрења и
правима, осим у случају када је сертификат враћен, замењен, ограничен, суспендован или стављен
ван снаге.
Subject to compliance with the foregoing terms of approval and privileges, this certificate shall remain
valid unless the certificate has been surrendered, superseded, limited, suspended or revoked.

Датум издавања:
Date of issue:

Потписао: [Надлежна власт]
Signed: [Competent authority]

**СЕРТИФИКАТ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА
ОДОБРЕЊЕ ЗА ОБУКУ
AIR TRAFFIC CONTROLLERS TRAINING ORGANISATION CERTIFICATE
TRAINING APPROVAL**

Прилог уз број *ATCO TO* сертификата:
Attachment to ATCO TO certificate number:

[БРОЈ СЕРТИФИКАТА/ВЕЗА]
[CERTIFICATE NUMBER/REFERENCE]
[НАЗИВ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ]
[NAME OF THE TRAINING ORGANISATION]

је добила права да спроводи следећу обуку у складу са Делом *ATCO*:
has obtained the privileges to provide and conduct the following training in accordance with Part ATCO:

ВРСТА(Е) ОБУКЕ TYPE(S) OF TRAINING			
Врста обуке Type of training	Програм обуке Course	Додатна овлашћења⁽¹⁾ Rating endorsements⁽¹⁾	Примедбе⁽²⁾ Remarks⁽²⁾
☐ Почетна обука КЛ <i>ATCO Initial training</i>	☐ Основна обука <i>Basic training</i>	није применљиво <i>n/a</i>	
	☐ Обука за овлашћење ⁽³⁾ <i>Rating training⁽³⁾</i>		
☐ Обука КЛ у јединици <i>ATCO Unit training</i>	..... ⁽⁴⁾		
☐ Континуирана обука КЛ <i>ATCO Continuation training</i>	☐ Обука освежења знања КЛ <i>ATCO Refresher training</i>	није применљиво <i>n/a</i>	
	☐ Дообука КЛ ⁽⁵⁾ <i>ATCO Conversion training⁽⁵⁾</i>	није применљиво <i>n/a</i>	
☐ Обука инструктора за практичну обуку <i>Practical instructor training</i>	није применљиво <i>n/a</i>	није применљиво <i>n/a</i>	
		није применљиво <i>n/a</i>	
☐ Обука процењивача <i>Assessor training</i>	није применљиво <i>n/a</i>	није применљиво <i>n/a</i>	
		није применљиво <i>n/a</i>	

Одобрење за овај програм обуке важи док:

- (a) *ATCO TO* сертификат није враћен, замењен, ограничен, суспендован или стављен ван снаге; и
- (b) се све активности спровode у складу са Делом *ATCO.OR*, Делом *ATCO*, другим важећим прописима, и, када је релевантно, са процедурама у документацији организације као што се захтева Делом *ATCO.OR*.

This training course approval is valid as long as:

- (a) *the ATCO TO certificate has not been surrendered, superseded, limited, suspended or revoked; and*
- (b) *all operations are conducted in compliance with Part ATCO.OR, Part ATCO, other applicable regulations, and, when relevant, with the procedures in the organisation's documentation as required by Part ATCO.OR.*

Датум издавања:
Date of issue:

Потписао: [Надлежна власт]
Signed: [Competent authority]

EASA Form 153 - Issue 1, Page 2/2
EASA образац 153 - Издање 1, страна 2/2

⁽¹⁾ Надлежна власт мора да наведе додатна овлашћења у складу са *ATCO.B.015* за која се спроводи обука, уколико је одговарајуће.
⁽²⁾ Кад год је потребно.
⁽³⁾ Надлежна власт мора да наведе овлашћења у складу са *ATCO.B.010* за која се спроводи обука.
⁽⁴⁾ Надлежна власт мора да наведе посебно овлашћење(а) за локацију за које се спроводи обука.
⁽⁵⁾ Није општа обука; спроводи се према потреби након посебног одобрења од надлежне власти.

Додатак 3 Анекса II

СЕРТИФИКАТ ЗА ОВЛАШЋЕНЕ ЛЕКАРЕ (AMEs)
CERTIFICATE FOR AERO-MEDICAL EXAMINERS (AMEs)

Надлежна власт
Competent authority

СЕРТИФИКАТ ОВЛАШЋЕНОГ ЛЕКАРА
AERO-MEDICAL EXAMINER CERTIFICATE

СЕРТИФИКАТ [БРОЈ/ВЕЗА]:
CERTIFICATE [NUMBER/REFERENCE]:

У складу са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 и сходно доле наведеним условима,
[надлежна власт] овим потврђује
Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions specified below, the
[competent authority] hereby certifies

[ИМЕ И ПРЕЗИМЕ ОВЛАШЋЕНОГ ЛЕКАРА]
[NAME OF THE AERO-MEDICAL EXAMINER]

[АДРЕСА ОВЛАШЋЕНОГ ЛЕКАРА]
[ADDRESS OF THE AERO-MEDICAL EXAMINER]

као овлашћени лекар
as aero-medical examiner

УСЛОВИ:

1. Овај сертификат је ограничен на права која су наведена у прилогу уз овај АМЕ сертификат.
2. Овај сертификат захтева усаглашеност са спроведбеним правилима и процедурама које су наведене у Делу *MED* и/или *ATCO.MED* према потреби.
3. Овај сертификат важи три године до [дд/мм/гггг] сходно усаглашености са захтевима Дела *MED* и/или Дела *ATCO.MED* према потреби осим у случају када је враћен, замењен, суспендован или стављен ван снаге.

CONDITIONS:

1. *This certificate is limited to the privileges specified in the attachment to this AME certificate;*
2. *This certificate requires compliance with the implementing rules and procedures specified in Part MED and/or ATCO.MED as appropriate.*
3. *This certificate shall remain valid for a period of three years until [xx/yy/yyyy] subject to compliance with the requirements of Part MED and/or Part ATCO.MED as appropriate unless it has been surrendered, superseded, suspended or revoked.*

.....
Датум издавања:
Date of issue:

.....
Потпис: [Надлежна власт]
Signature: [Competent authority]

Додатак 3 Анекса II

**СЕРТИФИКАТ ЗА ОВЛАШЋЕНЕ ЛЕКАРЕ (AMEs)
CERTIFICATE FOR AERO-MEDICAL EXAMINERS (AMEs)**

Прилог уз АМЕ сертификат број:
Attachment to AME certificate number:

**ПРАВА И ПРЕДМЕТ И ОБИМ
PRIVILEGES AND SCOPE**

[Име и академска титула овлашћеног лекара] је стекао право(а) да обавља ваздухопловно-медицинске прегледе и оцене за издавање лекарских уверења као што је наведено у табели доле и да издаје ова лекарска уверења за:

[Name and academic title of the aero-medical examiner] has obtained the privilege(s) to undertake aero-medical examinations and assessments for the issuance of medical certificates as stated in the table below and to issue these medical certificates for:

<i>LAPL</i> <i>LAPL</i>	[да/датум] <i>[yes/date]</i>
Класа 2 <i>Class 2</i>	[да/датум] <i>[yes/date]</i>
Продужење/обнова класе 1 <i>Class 1 revalidation/renewal</i>	[да/датум]/[не] <i>[yes/date]/[no]</i>
Продужење/обнова класе 3 <i>Class 3 revalidation/renewal</i>	[да/датум]/[не] <i>[yes/date]/[no]</i>

.....

Датум издавања:
Date of issue:

.....

Потпис: [Надлежна власт]
Signature: [Competent authority]

Додатак 4 Анекса II

**СЕРТИФИКАТ ЗА ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКЕ ЦЕНТРЕ (AeMCs)
CERTIFICATE FOR AERO-MEDICAL CENTRES (AeMCs)**

**Надлежна власт
Competent authority**

**СЕРТИФИКАТ ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКОГ ЦЕНТРА
AERO-MEDICAL CENTRE CERTIFICATE**

ВЕЗА:

У складу са Уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 и сходно условима наведеним доле,
[надлежна власт] овим потврђује

REFERENCE:

*Pursuant to Commission Regulation (EU) No 2015/340 and subject to the conditions specified below,
the [competent authority] hereby certifies*

[НАЗИВ ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
[NAME OF THE ORGANISATION]

[АДРЕСА ОРГАНИЗАЦИЈЕ]
[ADDRESS OF THE ORGANISATION]

ваздухопловно-медицински центар је сертифициван у складу са Делом *ORA* са правима и предметом и обимом активности као што је наведено у приложеним условима одобрења.
as a Part ORA certified aero-medical centre with the privileges and the scope of activities as listed in the attached terms of approval.

УСЛОВИ:

- (1) Овај сертификат је ограничен на предмет и обим одељка одобрења одобреног приручника организације.
- (2) Овај сертификат захтева усаглашеност са процедурама које су наведене у документацији организације у складу са захтевима Дела *ORA*.
- (3) Овај сертификат важи сходно усаглашености са захтевима Дела *ORA* осим у случају када је враћен, замењен, суспендован или стављен ван снаге.

CONDITIONS:

- (1) *This certificate is limited to the scope of approval section of the approved organisation manual.*
- (2) *This certificate requires compliance with the procedures specified in the organisation documentation as required by Part ORA.*
- (3) *This certificate shall remain valid subject to compliance with the requirements of Part ORA unless it has been surrendered, superseded, suspended or revoked.*

.....
Датум издавања:
Date of issue:

.....
Потпис: [Надлежна власт]
Signature: [Competent authority]

АНЕКС III

ДЕО *ATCO.OR*

ЗАХТЕВИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА И ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКЕ ЦЕНТРЕ

ПОДДЕО А

ОПШТИ ЗАХТЕВИ

ATCO.OR.A.001 Предмет и обим

Овај део, прописан у овом анексу, утврђује захтеве који се примењују на организације за обуку контролора летења и ваздухопловно-медицинске центре како би се добио и одржавао сертификат у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и овом уредбом.

ПОДДЕО Б

ЗАХТЕВИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЈЕ ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА

ATCO.OR.B.001 Подношење захтева за сертификат организације за обуку

(а) Захтеви за сертификат организације за обуку морају да се доставе благовремено надлежној власти како би се омогућило надлежној власти да изврши процену захтева. Захтев се доставља у складу са процедуром коју је успоставила надлежна власт.

(б) Подносиоци захтева за иницијалну сертификацију морају да докажу надлежној власти како ће испунити захтеве који су утврђени у Уредби (ЕЗ) бр. 216/2008 и овој уредби.

(ц) Захтев за сертификат организације за обуку мора да садржи следеће информације:

- (1) име и адресу подносиоца захтева;
- (2) адресу пословног седишта (укључујући, где је релевантно, списак *АТС* јединица) уколико се адреса разликује од адресе подносиоца захтева која је наведена у ставу (а) горе;
- (3) имена и контакт детаље:
  - (i) одговорног руководиоца;
  - (ii) руководиоца организације за обуку, уколико није лице наведено под (i) горе;
  - (iii) лице, односно лица које је именовала организација за обуку као координатора, односно координаторе за комуникацију са надлежном влашћу;
- (4) датум почетка активности или промене;
- (5) списак врста обуке које ће се спроводити и најмање по један програм обуке обуке за сваку врсту обуке која намерава да се спроводи;
- (6) изјаву о усаглашености са важећим захтевима мора да потпише одговорни руководиоца, уз навођење испуњености услова организације за обуку за захтевима све време;
- (7) процесе система управљања; и
- (8) датум примене.

ATCO.OR.B.005 Начини усаглашавања

(а) Организација може да користи алтернативне начине усаглашавања у односу на *АМС* које је усвојила Агенција, како би успоставила усаглашеност са Уредбом (ЕЗ) бр. 216/2008 и овом уредбом.

(б) Када организација жели да користи алтернативне начине усаглашавања, мора, пре њихове примене, да достави надлежној власти комплетан опис алтернативних начина усаглашавања. Опис мора да обухвати ревизије приручника или процедура које могу бити релевантне, као и процену која доказује да су испуњени захтеви из Уредбе (ЕЗ) бр. 216/2008 и спроведбених правила.

(ц) Организација може да имплементира ове алтернативне начине усаглашавања уз претходно одобрење надлежне власти и након пријема обавештења, као што је прописано у *ATCO.AR.A.015* (д).

ATCO.OR.V.010 Услови одобрења и права организације за обуку на основу сертификата

(а) Организације за обуку морају да буду усаглашене са предметом и обимом и правима која су дефинисана у условима одобрења које је приложено уз сертификат организације.

(б) Да би се обезбедило да се испуне важећи захтеви из Поддела Д Анекса I (Део *ATCO*), право на спровођење обуке у јединицама контроле летења и континуиране обуке се даје само организацијама које:

- (1) имају сертификат за пружање услуга контроле летења; или
- (2) су закључиле посебан споразум са *АТС* пружаоцем услуга.

ATCO.OR.V.015 Промене у организацији за обуку

(а) Промене у организацији које имају утицаја на сертификат или услове одобрења организације за обуку или неки релевантан елемент система руковођења организацијом за обуку захтевају претходно одобрење од надлежне власти.

(б) Организације за обуку морају да се договоре са надлежном влашћу о променама које захтевају претходно одобрење уз оне које су наведене у тачки (а).

(ц) За сваку промену која захтева претходно одобрење у складу са тач. (а) и (б), организација за обуку мора да поднесе захтев за добијање одобрења које издаје надлежна власт. Захтев мора да се достави пре спровођења сваке овакве промене, како би се омогућило надлежној власти да утврди сталну усаглашеност са овом уредбом и да измени, према потреби, сертификат организације за обуку и одговарајуће услове одобрења које се прилаже уз њега.

Организације за обуку морају да доставе надлежној власти сву релевантну документацију. Промена се може спровести само по пријему званичног одобрења од надлежне власти у складу са *ATCO.AR.E.010*.

Организације за обуку морају да раде у условима које је прописала надлежна власт у току оваквих промена, уколико је применљиво.

(д) Надлежна власт мора одмах да буде обавештена о променама у елементима који су наведени у тачки (а) услед непредвиђених околности, како би се добило одобрење по потреби.

(е) Свим променама које не захтевају претходно одобрење мора да се управља и о њима мора да буде обавештена надлежна власт, како је дефинисано у процедури коју је одобрила надлежна власт у складу са *ATCO.AR.E.010*.

(ф) Организације за обуку морају да обавесте надлежну власт када прекину са својим активностима.

ATCO.OR.V.020 Неограничено важење

(а) Сертификација организације за обуку се сматра важећом све док сертификат није враћен или стављен ван снаге и све док организација за обуку остаје усаглашена са захтевима Уредбе (ЕЗ) 216/2008 и ове уредбе, узимајући у обзир одредбе које се односе на поступање са налазима у складу са *ATCO.OR.V.030*.

(б) Сертификат мора да се врати надлежној власти одмах након његовог стављања ван снаге или престанка свих активности.

ATCO.OR.V.025 Приступ просторијама и подацима организација за обуку

Организације за обуку и подносиоци захтева за сертификате организација за обуку морају да омогуће приступ сваком лицу које је овлашћено или које делује у име надлежне власти у одговарајуће просторије, како би оно прегледало потребну евиденцију, податке, процедуре и други материјал примерено извршавању задатака надлежне власти.

ATCO.OR.V.030 Налази

Након пријема обавештења о налазима које је издала надлежна власт у складу са *ATCO.AR.E.015*, организација за обуку мора да:

- (а) утврди узрок налаза;
- (б) дефинише акциони план корективних мера; и
- (ц) докаже надлежној власти да су корективне мере одговарајуће спроведене у року који је договорен са том влашћу, као што је дефинисано у *ATCO.AR.E.015*.

ATCO.OR.V.035 Тренутна реакција на безбедносни проблем

Организација за обуку мора да спроведе сваку безбедносну меру коју је наложила надлежна власт у складу са *ATCO.AR.C.001*(а)(3) за активности организација за обуку.

ATCO.OR.V.040 Пријаве догађаја

(а) Организације за обуку које спроводе обуку на радном месту морају да пријављују надлежној власти и свакој другој организацији за коју држава оператера захтева да буде обавештена сваки удес, озбиљну незгоду и догађај, као што је дефинисано у Уредби (ЕУ) бр. 996/2010 Европског парламента и Савета и Уредби (ЕУ) бр. 376/2014, а који произађу из њихових активности обуке.

(б) Пријаве морају да буду достављене што је пре могуће, али у сваком случају у року од 72 часа од када је организација за обуку утврдила стање на које се пријава односи, осим у случају када изузетне околности ово спречавају.

(ц) Ако је то релевантно, организације за обуку морају да израде додатни извештај у којем наводе детаље о мерама које намеравају да предузму како би се спречили слични догађаји у будућности, чим се утврде ове мере.

(д) Не доводећи у питање Уредбу (ЕУ) бр. 996/2010 и Уредбу (ЕУ) бр. 376/2014, пријаве наведене у тач. (а), (б) и (ц) морају да буду урађене у облику и на начин који је успоставила надлежна власт и морају да садрже све важне информације о стању о ком организација за обуку има сазнање.

ПОДДЕО Ц

РУКОВОДЕЋА СТРУКТУРА ОРГАНИЗАЦИЈА ЗА ОБУКУ КОНТРОЛОРА ЛЕТЕЊА

ATCO.OR.C.001 Систем руковођења организација за обуку

Организације за обуку морају да успоставе, спроведу и одржавају систем руковођења који обухвата:

- (а) јасно дефинисане линије дужности и одговорности у целој организацији, укључујући непосредну одговорност одговорног руководиоца за безбедност;

- (б) опис целокупних принципа организације у погледу безбедности, кроз политику безбедности;
- (ц) утврђивање опасности по ваздухопловну безбедност које су последица активности организације за обуку, њихову оцену и управљање пратећим ризицима, укључујући активности за умањење ризика и верификацију њихове ефикасности;
- (д) одржавање обучености и стручности особља за извршавање њихових задатака;
- (е) документацију о свим кључним процесима система руковођења, укључујући процес упознавања особља са њиховим одговорностима и процедуром за измену и допуну ове документације;
- (ф) процес праћења усаглашености организације са релевантним захтевима. Праћење усаглашености мора да обухвати систем повратних информација о налазима одговорном руководиоцу, како би се обезбедило ефективно спровођење корективних мера према потреби;
- (г) систем руковођења мора да буде сразмеран величини организације и њених активности, узимајући у обзир опасности и пратеће ризике који су својствени за ове активности.

АТСО.ОР.С.005 Уговорене активности

- (а) Организације за обуку морају да обезбеде, када уговарају или купују неки део својих активности, да уговорена или купљена активност или део активности буде усаглашен са важећим захтевима.
- (б) Када организација за обуку уговара неки део својих активности са организацијом која није сертифицирана у складу са овом уредбом за обављање таквих активности, уговорна организација мора да ради према условима одобрења које је део сертификата који је издат уговорној организацији за обуку. Уговорна организација за обуку мора да обезбеди да се надлежној власти омогући приступ уговорној организацији, како би утврдила сталну усаглашеност са важећим захтевима.

АТСО.ОР.С.010 Захтеви за особље

- (а) Организације за обуку морају да именују одговорног руководиоца.
- (б) Организација за обуку мора да именује лице или лица која су одговорна за обуку. Овакво лице или лица морају да буду крајње одговорна одговорном руководиоцу.
- (ц) Организације за обуку морају да имају довољно квалификованог особља за планиране задатке и активности који треба да се обављају у складу са важећим захтевима.
- (д) Организације за обуку морају да воде евиденцију о инструкторима теоријске обуке, која обухвата њихове релевантне професионалне квалификације, одговарајуће знање и искуство, као и доказе о томе, процену њихових техника обуке и предмете које имају право да предају.
- (е) Организације за обуку морају да успоставе процедуру за одржавање стручности инструктора теоријске обуке.
- (ф) Организације за обуку морају да обезбеде да инструктори практичне обуке и процењивачи успешно заврше обуку освежења знања како би могли да продуже та овлашћења.
- (г) Организације за обуку морају да воде евиденцију о лицима која су квалификована за процену стручности инструктора практичне обуке и стручности процењивача, у складу са АТСО.С.045, са њиховим одговарајућим овлашћењима.

АТСО.ОР.С.015 Просторије и опрема

- (а) Организације за обуку морају да имају просторије које им омогућавају извођење и руковођење планираним задацима и активностима у складу са овом уредбом.

- (б) Организације за обуку морају да обезбеде да синтетички уређаји за обуку буду усаглашени са важећим спецификацијама и захтевима који су одговарајући за задатак.
- (ц) У току обуке на радном месту, организација за обуку мора да обезбеди да инструктор има исту информацију као и лице које је на *OJT* обуци и механизме да одмах интервенише.

ATCO.OR.C.020 Вођење евиденције

- (а) Организације за обуку морају да чувају детаљну евиденцију о лицима која се обучавају или која су се обучавала, како би показали да су сви захтеви програма обуке испуњени.
- (б) Организације за обуку морају да успоставе и одржавају систем за вођење евиденције о професионалним квалификацијама и проценама инструктора и процењивача из техника обуке, као и о предметима које имају право да предају, уколико је применљиво.
- (ц) Евиденције које се захтевају у тач. (а) и (б) морају да се чувају најмање пет година сходно важећем националном закону о заштити података:
- (1) након што лице које се обучава заврши програм обуке; и
  - (2) након што инструктор или процењивач престане да обавља посао за организацију за обуку, уколико је применљиво.
- (д) Процес архивирања, укључујући формат евиденција мора да буде прецизно наведен у систему руковођења организације за обуку.
- (е) Евиденција мора да се чува на обезбеђен начин.

ATCO.OR.C.025 Финансирање и осигурање

Организације за обуку морају да докажу да имају довољно финансијских средстава на располагању, како би могле да спроводе обуку у складу са овом уредбом и да активности имају довољно покрића за осигурање од штете у складу са природом обуке коју спроводе и да се све активности могу спроводити у складу са овом уредбом.

ПОДДЕО Д

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОГРАМЕ ОБУКЕ И ПЛАНОВЕ ОБУКЕ

ATCO.OR.D.001 Захтеви за програме обуке и планове обуке

Организације за обуку морају да израде:

- (а) планове обуке и програме обуке који су повезани са врстом обуке која се спроводи у складу са захтевима који су прописани у Анексу I (Део *ATCO*), Поддео Д;
- (б) предмете, циљеве предмета, теме и подтеме за додатна овлашћења у складу са захтевима који су прописани у Анексу I (Део *ATCO*);
- (ц) методе процене у складу са *ATCO.D.090(a)(3)* и *ATCO.D.095(a)(3)*.

ATCO.OR.D.005 Резултати испита и процена и сертификати

- (а) Организација за обуку мора да омогући увид кандидату у његове/њене резултате испита и процена и да, на захтев кандидата, изда сертификат са његовим/њеним резултатима испита и процена.
- (б) По успешном завршетку почетне обуке, или обуке за овлашћење за издавање новог овлашћења, организација за обуку мора да изда сертификат.
- (ц) Сертификат о завршетку основне обуке се издаје само на захтев кандидата уколико су сви предмети, теме и подтеме садржани у Додатку 2 Анекса I завршени и уколико је кандидат успешно положио пратеће испите и процене.

ПОДДЕО Е

ЗАХТЕВИ ЗА ВАЗДУХОПЛОВНО-МЕДИЦИНСКЕ ЦЕНТРЕ

АТСО.ОР.Е.001 Ваздухопловно-медицински центри

Ваздухопловно-медицински центри (*AeMCs*) морају да примењују одредбе Подделова *ORA.GEN* и *ORA.AeMC* Анекса VII Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 290/2012, с тим:

- (а) што се сва упућивања на класу 1 замењују класом 3; и
- (б) што се сва упућивања на део *MED* замењују делом *АТСО.МЕД*.

АНЕКС IV

ДЕО *ATCO.MED*

ЗДРАВСТВЕНИ ЗАХТЕВИ ЗА КОНТРОЛОРЕ ЛЕТЕЊА

ПОДДЕО А

ОПШТИ ЗАХТЕВИ

ОДЕЉАК 1

Опште

ATCO.MED.A.001 Надлежна власт

За потребе овог дела, надлежна власт је:

(а) за ваздухопловно-медицинске центре (*AeMCs*):

(1) власт коју је именовала држава чланица у којој *AeMC* има своје пословно седиште;

(2) Агенција, када се *AeMC* налази у трећој земљи;

(б) за овлашћене лекаре (*AMEs*):

(1) власт коју је именовала држава чланица у којој *AMEs* обављају праксу;

(2) власт коју је именовала држава чланица у којој *AME* који обавља праксу у трећој земљи подноси захтев за издавање сертификата.

ATCO.MED.A.005 Предмет и обим

Овај део, прописан у овом анексу, утврђује захтеве за:

(а) издавање, важење, продужење и обнову лекарског уверења које је потребно за коришћење права из дозволе контролора летења или дозволе студента контролора летења са изузетком инструктора за обуку на синтетичком уређају за обуку; и

(б) сертификацију *AMEs* за издавање лекарских уверења класе 3.

ATCO.MED.A.010 Дефиниције

За потребе овог дела, примењују се следеће дефиниције:

(а) „*Акредитован лекарски закључак*” означава закључак добијен од једног или више медицинских експерата који је прихватљив за власт за лиценцирање, на основу објективних и недискриминаторних критеријума, за потребе случаја који је у питању, уз консултацију са оперативним експертима или другим експертима, уколико је потребно, укључујући процену оперативног ризика;

(б) „*Ваздухопловно-медицинска оцена*” означава закључак о здравственој способности кандидата на основу процене медицинске анамнезе кандидата и/или ваздухопловно-медицинских прегледа који се захтевају у овом делу и даље прегледе и медицинска испитивања, уколико је потребно;

(ц) „*Ваздухопловно-медицински преглед*” означава инспекцију, палпацију, перкусију, аускултацију или други начин испитивања посебно за утврђивање здравствене способности за коришћење права из дозволе;

(д) „*Очни специјалиста*” означава офталмолога или квалификованог оптометристу који је обучен да препозна патолошка стања;

(е) „*Испитивање*” означава оцену суспектних патолошких стања кандидата на основу прегледа и испитивања у циљу верификације њиховог присуства или одсуства;

- (ф) „Власт за лиценцирање” означава надлежну власт државе чланице која је издала дозволу или којој лице подноси захтев за издавање дозволе, или, када лице још увек није поднело захтев за издавање дозволе, надлежну власт у складу са овим делом;
- (г) „Ограничење” означава стање наведено у лекарском уверењу у складу с којим мора да се поступа у току коришћења права из дозволе;
- (х) „Грешка рефракције” означава одступање од еметропије која се мери у диоптријама већег аметропног меридијана, мерено стандардним методама.
- (и) „Значајно” означава степен здравственог стања, чији би утицај могао да спречи безбедно коришћење права из дозволе.

АТСО.МЕД.А.015 Лекарска тајна

Сва лица укључена у ваздухопловно-медицински преглед, ваздухопловно-медицинску оцену и сертификацију морају да обезбеде да се лекарска тајна поштује у сваком тренутку.

АТСО.МЕД.А.020 Умањење здравствене способности

- (а) Имаоци дозволе не смеју никад да користе права из дозволе ако:
- (1) су свесни умањења своје здравствене способности које их може онемогућити да безбедно користе ова права;
  - (2) узимају или користе неки преписан или непреписан лек који може да утиче на безбедно коришћење права из дозволе;
  - (3) су подвргнути неком медицинском, хируршком или другом третману који може да утиче на безбедно коришћење права из дозволе.
- (б) Уз то, имаоци лекарског уверења класе 3 морају, одмах и пре коришћења права из дозволе, да затраже ваздухопловно-медицински савет када су:
- (1) били подвргнути хируршкој операцији или инвазивној процедури;
  - (2) започели редовно коришћење лека;
  - (3) имали неку значајну личну повреду која укључује неспособност за коришћење права из дозволе;
  - (4) имали неку значајну болест која укључује неспособност за коришћење права из дозволе;
  - (5) у другом стању;
  - (6) примљени у болницу или на клинику;
  - (7) им по први пут потребна корективна сочива.

У овим случајевима *АеМС* или *АМЕ* мора да оцени здравствену способност имаоца дозволе или студента контролора летења и да одлучи да ли су способни да наставе да обављају своје послове.

АТСО.МЕД.А.025 Обавезе *АеМС* и *АМЕ*

- (а) Приликом обављања ваздухопловно-медицинских прегледа и/или оцена како се захтева у овом делу, *АеМС* или *АМЕ* морају да:
- (1) омогуће да се успостави комуникација са кандидатом без језичких препрека;
  - (2) упознају кандидата са последицама изношења непотпуне, нетачне или лажне изјаве о својој медицинској анамнези;
  - (3) обавесте власт за лиценцирање да ли кандидат износи непотпуне, нетачне или лажне изјаве о својој медицинској анамнези;
  - (4) обавесте власт за лиценцирање да ли је кандидат повукао захтев за лекарско уверење у било којој фази процеса.
- (б) Након завршетка ваздухопловно-медицинског прегледа и оцене, *АеМС* и *АМЕ* морају да:
- (1) обавесте кандидата да ли је способан, неспособан или се упућује на власт за лиценцирање;

- (2) обавесте кандидата о свим ограничењима у лекарском уверењу; и
- (3) уколико је кандидат оцењен као неспособан, обавесте га/је о његовом/њеном праву на преиспитивање одлуке; и
- (4) одмах доставе власти за лицензирање потписан или електронски оверен извештај који садржи детаљне резултате ваздухопловно-медицинског прегледа и оцене за лекарско уверење и копију захтева, лекарског извештаја и лекарског уверења; и
- (5) обавесте кандидата о његовој одговорности у случају умањења здравствене способности, као што је наведено у *ATCO.MED.A.020*.

(ц) *AeMCs* и *AMEs* морају да воде евиденцију са детаљима о извршеним ваздухопловно-медицинским прегледима и оценама који се обављају у складу са овим делом и њиховим резултатима у периоду од најмање 10 година, или у периоду који је утврдило национално законодавство уколико је овај период дужи.

(д) *AeMCs* и *AMEs* морају да доставе медицинском оцењивачу надлежне власти, на захтев, све ваздухопловно-медицинске податке и извештаје, као и све друге релевантне информације када је потребно за:

- (1) издавање лекарског уверења;
- (2) послове надзора.

ОДЕЉАК 2.

Захтеви за лекарска уверења

ATCO.MED.A.030 Лекарска уверења

- (а) Кандидати за стицање и имаоци дозволе контролора летења или дозволе студента контролора летења морају да имају лекарско уверење класе 3.
- (б) Ималац дозволе не сме никад да има више од једног лекарског уверења које је издато у складу са овим делом.

ATCO.MED.A.035 Захтев за лекарско уверење

- (а) Захтеви за лекарско уверење подносе се на обрасцу који је успоставила надлежна власт.
- (б) Кандидати за лекарско уверење морају да доставе *AeMC* или *AME*:
  - (1) доказ идентитета;
  - (2) потписану изјаву:
    - (i) о медицинским чињеницама које се односе на медицинску анамнезу;
    - (ii) да ли су раније подносили захтев за лекарско уверење или да ли су били подвргнути ваздухопловно-медицинском прегледу за лекарско уверење и, уколико јесу, ко је обавио преглед и са којим резултатом;
    - (iii) да ли су икада били оцењени као неспособни или да ли им је лекарско уверење било суспендовано или стављено ван снаге.

(ц) Приликом подношења захтева за продужење или обнову лекарског уверења, кандидати пре почетка одговарајућег ваздухопловно-медицинског прегледа морају да доставе последње лекарско уверење *AeMC* или *AME*.

ATCO.MED.A.040 Издавање, продужење и обнова лекарских уверења

- (а) Лекарско уверење се издаје, обнавља или продужава само након завршетка захтеваних ваздухопловно-медицинских прегледа и оцена и након доношења оцене да је кандидат способан.
- (б) Иницијално издавање:
  - Иницијална лекарска уверења класе 3 издаје *AeMC*.
- (ц) Продужење и обнова

Лекарска уверења класе 3 продужава или обнавља *АеМС* или *АМЕ*.

(д) Само *АеМС* или *АМЕ* издаје, продужава или обнавља лекарско уверење ако је:

(1) кандидат доставио комплетну медицинску анамнезу и, уколико *АеМС* или *АМЕ* захтева, резултате ваздухопловно-медицинских прегледа и испитивања које је обавио изабрани лекар кандидата или неки други лекар специјалиста;

(2) *АеМС* или *АМЕ* извршио ваздухопловно-медицинску оцену на основу ваздухопловно-медицинских прегледа и испитивања који се захтевају како би верификовао да кандидат испуњава све релевантне захтеве овог дела.

(е) *АМЕ*, *АеМС* или, у случају упућивања, власт за лиценцирање може да захтева да се кандидат подвргне додатним медицинским прегледима и испитивањима када је то клинички индиковано, пре издавања, продужења или обнове лекарског уверења.

(ф) Власт за лиценцирање може, у зависности шта је применљиво, да изда или поново изда лекарско уверење:

(1) ако јој је случај упућен;

(2) ако је утврдила да су потребне корекције информација у лекарском уверењу, при чему се нетачно лекарско уверење ставља ван снаге.

АТСО.МЕД.А.045 Важење, продужење и обнова лекарских уверења

(а) Важење

(1) Лекарска уверења класе 3 важе 24 месеца.

(2) Рок важења лекарских уверења класе 3 се скраћује на 12 месеци имаоцима дозвола који су напунили 40 година. Лекарска уверења издата пре напуњених 40 година престају да важе када ималац дозволе напуни 41 годину.

(3) Рок важења лекарског уверења, укључујући неки пратећи преглед или посебно испитивање се:

(i) одређује у зависности од старости кандидата на дан обављања ваздухопловно-медицинског прегледа;

(ii) рачуна од дана обављања ваздухопловно-медицинског прегледа у случају иницијалног издавања и обнове, и од датума истека важења претходног лекарског уверења у случају продужења.

(б) Продужење

Ваздухопловно-медицински прегледи и оцене за продужење лекарског уверења могу да буду обављени до 45 дана пре датума истека важења лекарског уверења.

(ц) Обнова

(1) Ако ималац лекарског уверења не испуњава услове наведене у тачки (б), потребно је захтевати ваздухопловно-медицински преглед и оцену за обнову.

(2) У случају истека рока лекарског уверења:

(i) мање од две године, мора да се обави рутински ваздухопловно-медицински преглед за продужење;

(ii) више од две године, *АеМС* или *АМЕ* мора да, након оцене ваздухопловно-медицинских података кандидата, обави само ваздухопловно-медицински преглед за обнову;

(iii) више од пет година, примењују се захтеви за ваздухопловно-медицинске прегледе за иницијално издавање, а оцена мора да се заснива на захтевима за продужење.

АТСО.МЕД.А.046 Суспензија или стављање ван снаге лекарског уверења

(а) Након стављања ван снаге лекарског уверења, ималац мора одмах да врати лекарско уверење власти за лиценцирање.

(б) Након суспензије лекарског уверења, ималац мора одмах да врати лекарско уверење власти за лиценцирање, на захтев власти.

ATCO.MED.A.050 Упућивање

Ако је кандидат за лекарско уверење класе 3 упућен на власт за лиценцирање у складу са *ATCO.MED.B.001*, *АеМС* или *АМЕ* мора да проследи власти за лиценцирање одговарајућу медицинску документацију.

ПОДДЕО Б

ЗАХТЕВИ ЗА ЛЕКАРСКА УВЕРЕЊА ЗА КОНТРОЛОРЕ ЛЕТЕЊА

ОДЕЉАК 1.

ОПШТЕ

ATCO.MED.B.001 Ограничења лекарских уверења

(а) Ограничења лекарских уверења класе 3

(1) Ако кандидат не испуњава у потпуности захтеве за лекарско уверење класе 3, али се сматра да не угрожава безбедно коришћење права из дозволе, *АеМС* или *АМЕ* мора да:

(i) упути кандидата на власт за лиценцирање ради доношења одлуке о његовој здравственој способности, као што је наведено у овом подделу;

(ii) у случајевима када упућивање на власт за лиценцирање није дефинисано у овом подделу, процени да ли је кандидат способан да безбедно обавља своје дужности у складу са једним или више ограничења која су наведена у лекарском уверењу и према потреби изда лекарско уверење са ограничењем, односно ограничењима;

(2) *АеМС* или *АМЕ* може да продужи или обнови лекарско уверење са истим ограничењем без упућивања кандидата на власт за лиценцирање.

(б) Приликом оцене да ли је ограничење потребно, посебно треба размотрити:

(1) да ли акредитовани лекарски закључак указује да у посебним околностима кандидат не испуњава неки од захтева, бројчани или други, на начин да коришћење права из дозволе не угрожава безбедно коришћење права из дозволе;

(2) искуство кандидата које је релевантно за посао који треба да обавља.

(ц) Оперативна ограничења

(1) Надлежна власт, заједно са пружаоцем услуга у ваздушној пловидби, мора да утврди оперативна ограничења која су применљива у специфичним оперативним условима који су у питању.

(2) Само власт за лиценцирање уноси одговарајућа оперативна ограничења у лекарско уверење.

(д) Свако друго ограничење се може увести имаоцу лекарског уверења уколико је потребно како би се осигурало безбедно коришћење права из дозволе.

(е) Свако ограничење које је уведено имаоцу лекарског уверења мора да буде наведено у лекарском уверењу.

ОДЕЉАК 2.

Здравствени захтеви за лекарска уверења класе 3

ATCO.MED.B.005 Опште

Кандидати за лекарско уверење не смеју да имају ниједно од наведеног што би изазвало одређени степен функционалне неспособности која би утицала на безбедно обављање

послова или која би могла да изненада онеспособи кандидата да безбедно користи права из дозволе:

- (1) абнормалност, урођену или стечену;
- (2) активно, латентно, акутно или хронично обољење или неспособност;
- (3) рану, повреду или последицу операције;
- (4) дејство или нежељени ефекат неких преписаних или неписаних терапеутских, дијагностичких или превентивних лекова које користе.

АТСО.МЕД.В.010 Кардиоваскуларни систем

(а) Преглед

- (1) Стандардни 12-канални електрокардиограм (*ECG*) у мировању и извештај морају да се ураде приликом прегледа за иницијално издавање лекарског уверења, и затим:
  - (i) сваке четири године до навршених 30 година;
  - (ii) након тога приликом сваког прегледа за продужење или обнову; и
  - (iii) када је клинички индиковано.
- (2) комплетна кардиоваскуларна оцена мора да се уради:
  - (i) приликом прегледа за прво продужење или обнову након навршених 65 година;
  - (ii) после тога сваке четири године;
  - (iii) када је клинички индиковано.
- (3) Процена серум липида, укључујући холестерол, мора да се захтева приликом прегледа за иницијално издавање лекарског уверења, приликом првог прегледа након навршених 40 година и када је клинички индиковано.

(б) Кардиоваскуларни систем - Опште

- (1) Кандидати за лекарско уверење класе 3 са неким од доле наведених стања морају да буду оцењени као неспособни:
  - (i) анеуризма грудне или надбубрежне аорте пре операције;
  - (ii) значајна функционална или симптоматска абнормалност било ког срчаног залиска;
  - (iii) трансплантација срца или срца/плућа.
- (2) Кандидати за лекарско уверење класе 3 са установљеном анамнезом или дијагнозом неког од доле наведених стања морају да буду упућени на власт за лиценцирање пре доношења оцене способан:
  - (i) болест периферних артерија, пре или после операције;
  - (ii) анеуризма грудне или надбубрежне аорте после операције;
  - (iii) анеуризма инфра-реналне абдоминалне аорте пре или после операције;
  - (iv) функционално безначајна абнормалност срчаних залистака;
  - (v) након операције срчаних залистака;
  - (vi) абнормалност перикарда, миокарда или ендокарда;
  - (vii) урођена срчана мана, пре или после корективне операције;
  - (viii) повратна вазовагална синкопа;
  - (ix) тромбоза артерија или вена;
  - (x) плућна емболија;
  - (xi) кардиоваскуларно стање које захтева систематску антикоагулантну терапију.

(ц) Крвни притисак

- (1) Крвни притисак мора да буде измерен приликом сваког прегледа.
- (2) Крвни притисак кандидата мора да буде у нормалним границама.
- (3) Кандидати морају да буду оцењени као неспособни када:
  - (i) имају симптоматску хипотензију, или
  - (ii) чији крвни притисак приликом прегледа константно прелази 160 *mmHg* систолни и/или 95 *mmHg* дијастолни, са или без терапије.

(4) Иницирање терапијске контроле крвног притиска мора да захтева период оцене привремене неспособности ради утврђивања одсуства значајних нежељених ефеката.

(д) Болест коронарних артерија

(1) Кандидати са неким од следећих стања морају да буду оцењени као неспособни:

- (i) симптоматска болест коронарних артерија;
- (ii) симптоми болести коронарних артерија контролисани лековима.

(2) Кандидати са неким од следећих стања морају да буду упућени на власт за лиценцирање и морају да прођу кардиолошку процену у циљу искључивања исхемије миокарда пре доношења оцене способан:

- (i) суспектна исхемија миокарда,
- (ii) асимптоматско мање обољење коронарних артерија које не захтева анти-ангинално лечење.

(3) Кандидати са анамнезом или дијагнозама неких од следећих стања морају да буду упућени на власт за лиценцирање и морају да прођу кардиолошку процену пре доношења оцене способан:

- (i) исхемија миокарда;
- (ii) инфаркт миокарда;
- (iii) реваскуларизација и стентовање због болести коронарних артерија.

(е) Поремећаји ритма/спровођења

(1) Кандидати за лекарско уверење класе 3 који имају неки значајан поремећај срчаног спровођења или ритма, повремен или сталан, укључујући неки од доле наведених случајева, морају да буду упућени на власт за лиценцирање и морају да прођу кардиолошку процену са задовољавајућим резултатима пре доношења оцене способан:

- (i) сметње суправентрикуларног ритма, укључујући повремену или сталну синоатријалну дисфункцију, атријалну фибрилацију и/или флатер и/или асимптоматску синус паузу;
- (ii) комплетан блок леве гране;
- (iii) *Mobitz 2* атриовентрикуларни блок;
- (iv) опсежна и/или кратка комплексна тахикардија;
- (v) вентрикуларна пре-ексцитација;
- (vi) асимптоматски продужени *QT* интервал;
- (vii) електрокардиографски доказан *Brugada* синдром.

(2) Кандидати са неким од наведених стања у тач. (i)-(viii) могу да се оцене као способни, уколико не постоје друге абнормалности и уз задовољавајућу кардиолошку процену:

- (i) некомплетан блок леве гране;
- (ii) комплетан блок десне гране;
- (iii) стабилна девијација леве осе;
- (iv) асимптоматска синус брадикардија;
- (v) асимптоматска синус тахикардија;
- (vi) асимптоматски изоловани униформни суправентрикуларни или вентрикуларни ектопични комплекси;
- (vii) атриовентрикуларни блок првог степена;
- (viii) *Mobitz 1* атриовентрикуларни блок;

(3) Кандидати са анамнезом неког од наведених стања морају да буду упућени на власт за лиценцирање и да прођу кардиоваскуларну процену са задовољавајућим резултатима пре доношења оцене способан:

- (i) аблациона терапија;
- (ii) уграђен пејсмејкер;

(4) Кандидати са неким од наведених стања морају да буду оцењени као неспособни:

- (i) симптоматска синоатријална болест;

- (ii) комплетан атриовентрикуларни блок;
- (iii) симптоматски продужени *QT* интервал;
- (iv) аутоматски имплантабилни систем дефибрилације;
- (v) вентрикуларни анти-тахикардни пејсмејкер.

АТСО.МЕД.В.015 Респираторни систем

(а) Кандидати са значајним оштећењем плућних функција морају да буду упућени на власт за лицензирање за ваздухопловно-медицинску оцену. Када се плућна функција успостави и када је задовољавајућа доноси се оцена способан.

(б) Преглед

Испитивања плућне функције су потребна приликом иницијалног прегледа и на основу клиничке индикације.

(ц) Кандидати са анамнезом или утврђеном дијагнозом астме која захтева лечење морају да прођу успешну респираторну процену. Уколико је кандидат асимптоматичан и лечење не утиче на безбедност може се оценити као способан.

(д) Кандидати са анамнезом или утврђеном неком од следећих дијагноза морају да буду упућени на власт за лицензирање и морају да прођу респираторну процену са задовољавајућим резултатом пре доношења оцене способан:

- (1) активно инфламаторно обољење респираторног система;
- (2) активна саркоидоза;
- (3) пнеумоторакс;
- (4) синдром прекида дисања у спавању;
- (5) већа операције грудног коша;
- (6) хронична обструктивна пулмонарна болести;
- (7) трансплатација плућа.

АТСО.МЕД.В.020 Дигестивни систем

(а) Кандидати са неком последицом болести или хируршког захвата у било ком делу дигестивног система или његових аднекса која би могла да изазове губитак способности, посебно неком врстом опструкције која је настала услед стриктуре или компресије, морају да буду оцењени као неспособни.

(б) Кандидати не смеју да имају хернију која би могла да доведе до симптома губитка способности.

(ц) Кандидати са поремећајем дигестивног система, укључујући оне у тач. (1)-(5) могу да буду оцењени као способни сходно задовољавајућој гастроентеролошкој процени након успешног лечења или потпуног опоравка после операције:

- (1) рекурентни диспептички поремећај контролисан лековима;
- (2) панкреатитис;
- (3) симптоматски каменци у жучној кеси;
- (4) утврђена дијагноза или анамнеза хроничне инфламаторне болести црева;
- (5) стање после операције на дигестивном систему или његовим аднексима, укључујући операцију делимичног или потпуног одвајања или одстрањивања било ког наведеног органа.

АТСО.МЕД.В.025 Метаболички и едокрини систем

(а) Кандидати са метаболичком, нутритивном или ендокрином дисфункцијом могу да буду оцењени као способни сходно стабилном стању и задовољавајућој ваздухопловно-медицинској процени.

(б) Шећерна болест:

- (1) Кандидати који имају шећерну болест која захтева инсулин морају да буду оцењени као неспособни.

(2) Кандидати који имају шећерну болест која захтева коришћење других лекова за контролу шећера у крви морају да буду упућени на власт за лиценцирање. Уколико се покаже да је контрола шећера у крви постигнута и стабилна кандидат се може оценити као способан.

АТСО.МЕД.В.030 Хематологија

(а) Тестирање крви, уколико је потребно, утврђује *АМЕ* или *АеМС* узимајући у обзир медицинску анамнезу и након физичког прегледа.

(б) Кандидати са хематолошким стањем, као што је:

- (1) поремећај коагулације, хеморагија или тромбоза;
- (2) хронична леукемија;
- (3) поремећај хемоглобина, који укључује али није ограничен на анемију, еритроцитозу или хемоглобинопатију;
- (4) значајно увећање лимфних жлезда;
- (5) увећање слезине,

морају да буду упућени на власт за лиценцирање. Могу да буду оцењени као способни након задовољавајуће ваздухопловно-медицинске процене.

(ц) Кандидати са стањем акутне леукемије морају да буду оцењени као неспособни.

АТСО.МЕД.В.035 Генитоуринарни систем

(а) Анализа урина мора да буде део сваког ваздухопловно-медицинског прегледа. Урин не сме да садржи ниједан патолошки значајан абнормални елеменат.

(б) Кандидати са неком последицом болести или хируршког захвата на генитоуринарном систему или његовим аднексима која би могла да изазове губитак способности, посебно са неком опструкцијом услед стриктуре или компресије, морају да буду оцењени као неспособни.

(ц) Кандидати са генитоуринарним поремећајима, као што су:

- (1) обољење бубрега;
- (2) један или више каменаца у бубрегу,
могу да буду оцењени као способни након задовољавајуће нефролошке/уролошке процене.

(д) Кандидати који су били подвргнути:

- (1) већој операцији на генитоуринарном систему или његовим аднексима који укључују делимично или потпуно одвајање или одстрањивање неког од његових органа; или
- (2) већој уролошкој операцији,
морају да буду упућени на власт за издавање дозвола на ваздухопловно-медицинску оцену након потпуног опоравка пре него што буду оцењени као способни.

АТСО.МЕД.В.040 Инфективне болести

(а) Кандидати који су *HIV* позитивни морају да буду упућени на власт за лиценцирање и могу да буду оцењени као способни након задовољавајуће специјалистичке процене и под условом да власт за лиценцирање има довољно доказа да терапија не угрожава безбедно коришћење права из дозволе.

(б) Кандидати који имају дијагнозу или симптоме инфективне болести као што су:

- (1) акутни сифилис;
- (2) активна туберкулоза;
- (3) инфективни хепатитис;
- (4) тропске болести,

морају да буду упућени на власт за лиценцирање на ваздухопловно-медицинску оцену. Кандидати могу да буду оцењени као способни након потпуног опоравка и процене

специјалисте под условом да власт за лиценцирање има довољно доказа да терапија не угрожава безбедно коришћење права из дозволе.

АТСО.МЕД.В.045 Акушерство и гинекологија

(а) Кандидаткиње које су биле подвргнуте већој гинеколошкој операцији морају да буду оцењене као неспособне до потпуног опоравка.

(б) Трудноћа

У случају трудноће, ако *АеМС* или *АМЕ* сматра да је ималац дозволе способан да користи права, он/она мора да ограничи рок важења лекарског уверења до краја 34. недеље трудноће. Ималац дозволе мора да прође ваздухопловно-медицински преглед или оцену за продужење након потпуног опоравка после трудноће.

АТСО.МЕД.В.050 Мишићно-скелетни систем

(а) Кандидати морају да имају задовољавајући ниво функционалности мишићно-скелетног система који им омогућава безбедно коришћење права из дозволе.

(б) Кандидати који имају статичка или прогресивна мишићно-скелетна или реуматолошка стања која би могла да утичу на безбедно коришћење права из дозволе морају да буду упућени на власт за лиценцирање. Кандидат може да буде оцењен као способан након задовољавајуће процене специјалисте.

АТСО.МЕД.В.055 Психијатрија

(а) Кандидати са менталним или поремећајем у понашању које је условљено употребом алкохола или злоупотребом психоактивних супстанци, укључујући рекреативне дроге са или без зависности, морају да буду оцењени као неспособни до документованог опоравка или престанка употребе или злоупотребе супстанци и до добијања задовољавајуће психијатријске процене након успешног лечења. Кандидати морају да буду упућени на власт за лиценцирање.

(б) Кандидати са психијатријским стањем као што је:

- (1) поремећај расположења;
- (2) неуротски поремећај;
- (3) поремећај личности;
- (4) ментални или поремећај понашања,

морају да прођу задовољавајућу психијатријску процену пре доношења оцене способан. Кандидати морају да буду упућени на власт за лиценцирање ради оцене њихове здравствене способности.

(ц) Кандидати са анамнестичким податком о појединачним или понављаним актима самоповређивања морају да буду оцењени као неспособни. Кандидати морају да буду упућени на власт за лиценцирање и морају да прођу задовољавајућу психијатријску процену пре доношења оцене способан.

(д) Кандидати са анамнестичким податком или клиничком дијагнозом шизофреније, шизопатских поремећаја, поремећаја са суманутошћу или манијама морају да буду оцењени као неспособни.

АТСО.МЕД.В.060 Психологија

(а) Кандидати који имају симптоме стреса који би могли да утичу на способност безбедног коришћења права из дозволе морају да буду упућени на власт за лиценцирање. Могу да буду оцењени као способни након психолошке и/или психијатријске процене која показује да се кандидат опоравио од симптома стреса.

(б) Психолошка процена може да се захтева као део или допуна специјалистичког психијатријског или неуролошког прегледа.

АТСО.МЕД.В.065 Неурологија

(а) Кандидати са анамнезом или клиничком дијагнозом неког од следећих стања морају да буду оцењени као неспособни:

- (1) епилепсије, осим у случајевима који су наведени у тач. (б)(1) и (2) које следе;
- (2) поновљених поремећаја свести непознатог узрока;
- (3) стања склоности ка церебралном поремећају.

(б) Кандидати са анамнезом или клиничком дијагнозом неког од следећих стања морају да буду упућени на власт за лиценцирање и морају да прођу додатну процену пре него што буду оцењени као способни:

- (1) епилепсија без рецидива након навршених пет година;
- (2) епилепсија без рецидива и без медицинског третмана дуже од 10 година;
- (3) епилептиформне *EEG* абнормалности и спори фокални таласи;
- (4) прогресивне или непрогресивне болести нервног система;
- (5) једна епизода поремећаја или губитка свести;
- (6) повреда мозга;
- (7) повреда спиналних или периферних нерава;
- (8) поремећај нервног система услед васкуларних недостатака укључујући хеморагијске и исхемијске догађаје.

АТСО.МЕД.В.070 Офталмологија

(а) Преглед:

- (1) Свеобухватан офталмолошки преглед мора да буде део иницијалног прегледа и спроведен периодично у зависности од рефракције и видних функција;
- (2) Рутински преглед ока мора да буде део сваког прегледа за продужење и обнову.
- (3) Кандидати морају да прођу тонометрију приликом прегледа за прво продужење након 40 година старости, код клиничке индикације и уколико је индиковано породичном анамнезом.
- (4) Кандидати морају да доставе *AeMC* или *AME* извештај о офталмолошком прегледу у случајевима када:
  - (i) видне функције показују значајне промене;
  - (ii) визуелни стандарди на даљину могу да се постигну само са корективним сочивима;
- (5) Кандидати са великом рефрактивном грешком морају да буду упућени на власт за лиценцирање.

(б) Оштрина вида на даљину, са или без корекције, мора да буде 6/9 (0,7) или боља на сваком оку посебно, а оштрина вида са оба ока мора да буде 6/6 (1,0) или боља.

(ц) Кандидати код иницијалног прегледа који имају монокуларни или функционални монокуларни вид, укључујући проблеме са балансом мишића ока, морају да буду оцењени као неспособни. Код прегледа приликом продужења или обнове кандидат може бити оцењен као способан под условом да је офталмолошки преглед задовољавајући. Кандидат мора да буде упућен на власт за лиценцирање.

(д) Кандидати за издавање иницијалног лекарског уверења са стеченим субстандардним видом једног ока морају да буду оцењени као неспособни. Приликом прегледа за продужење или обнову кандидат мора да буде упућен на власт за лиценцирање и може да буде оцењен као способан под условом да је офталмолошки преглед задовољавајући.

(е) Кандидати морају да буду у могућности да прочитају *N5* таблицу или еквивалент на удаљености од 30-50 *cm* и *N14* таблицу или еквивалент на удаљености од 60-100 *cm*, са корекцијом, уколико је потребна.

(ф) Кандидати морају имају нормална видна поља и нормалну бинокуларну функцију.

(г) Кандидати који су имали операцију ока морају да буду оцењени као неспособни до потпуног опоравка видних функција. Власт за лиценцирање може да донесе оцену способан након успешне офталмолошке процене.

(х) Кандидати са клиничком дијагнозом кератоконуса морају да буду упућени на власт за лиценцирање и могу да буду оцењени као способни након задовољавајућег прегледа офталмолога.

(и) Кандидати са диплопијом морају да буду оцењени као неспособни.

(ј) Наочаре и контактна сочива

(1) Уколико се задовољавајућа оштрина вида за одређене дужности постиже само уз употребу корекције, наочаре или контактна сочива морају да обезбеде оптималну функцију вида, да се добро подносе и да буду одговарајуће за потребе контролора летења.

(2) Не сме да се користи више од једног пара наочара, током коришћења права из дозволе, како би се испунили захтеви за оштрину вида на свим удаљеностима.

(3) Резервни комплет сличних корективних наочара мора да буде на располагању за тренутну употребу током коришћења права из дозволе;

(4) Контактна сочива која се носе током коришћења права из дозволе, морају да буду монофокална, безбојна и не смеју да буду ортокератологијска.

(5) Кандидати са великом грешком рефракције морају да користе контактна сочива или наочаре са стаклима великог индекса преламања.

АТСО.МЕД.В.075 Колорни вид

Кандидати морају да буду нормални трихромати.

АТСО.МЕД.В.080 Оториноларингологија

(а) Преглед

(1) Рутински оториноларинголошки преглед мора да буде део прегледа за иницијално издавање лекарског уверења, продужење и обнову.

(2) Слух мора да се тестира на сваком прегледу. Кандидат мора јасно да разуме конверзацијски говор када се тестира свако уво на удаљености од два метра од и са леђима окренутим према АМЕ.

(3) Слух мора да се тестира чистом тоналном аудиометријом на иницијалном прегледу и на сваком следећем прегледу за продужење или обнову сваке четири године до навршених 40 година старости и сваке две године након тога.

(4) Чиста тонална аудиометрија

(i) Кандидати за лекарско уверење класе 3 не смеју да имају губитак слуха, на било ком уву одвојено, већи од 35 dB на фреквенцијама од 500, 1.000 и 2.000 Hz, или више од 50 dB на фреквенцији од 3.000 Hz.

(ii) Кандидати који не испуњавају критеријуме слуха који су напред наведени морају да буду упућени на власт за лиценцирање и да прођу оцену специјалисте пре него што буду оцењени као способни. Приликом иницијалног прегледа морају да прођу тест разликовања говора. Кандидати за продужење или обнову лекарског уверења класе 3 морају да прођу тест функционалне способности слуха у радним условима.

(5) Слушни апарати:

(i) Иницијални преглед: потреба за слушним апаратима у циљу испуњења захтева за способност слуха има за последицу оцену неспособан.

(ii) Прегледи за продужење и обнову: кандидат може да буде оцењен као способан уколико коришћење апарата за слух или одговарајућег протетичког средства побољша слух тако да се постиже нормалан стандард као и код оцене помоћу комплетног функционалног тестирања у радним условима.

(iii) Уколико је потребно протетичко средство да би се постигао нормалан стандард слуха, резервни комплет уређаја или прибора, као што су батерије, мора да буде на располагању када се користе права из дозволе.

(б) Кандидати са:

- (1) активним хроничним патолошким процесом унутрашњег или средњег ува;
- (2) незараслом перфорацијом или дисфункцијом бубне опне;
- (3) поремећајем вестибуларне функције;
- (4) значајном малформацијом или значајном хроничном инфекцијом усне дупље или горњих дисајних путева;
- (5) значајним поремећајем говора или гласа што умањује могућност разумевања;

морају да буду упућени на власт за лиценцирање и прођу додатни *ORL* преглед и оцену како би се утврдило да то стање не утиче на безбедно коришћење права из дозволе.

АТСО.МЕД.В.085 Дерматологија

Кандидати не смеју да имају ни једно утврђено дерматолошко стање које би могло да утиче на безбедно коришћење права из дозволе.

АТСО.МЕД.В.090 Онкологија

(а) Након дијагнозе примарне или секундарне малигне болести, кандидати морају да буду упућени на власт за лиценцирање и да прођу задовољавајућу онколошку процену пре него што буду оцењени као способни.

(б) Кандидати са утврђеном анамнезом или клиничком дијагнозом интрацеребралног малигног тумора морају да буду оцењени као неспособни.

ПОДДЕО Ц

ОВЛАШЋЕНИ ЛЕКАРИ (*AMEs*)

АТСО.МЕД.С.001 Права

(а) У складу са овим делом, права *AME* су да продужава и обнавља лекарска уверења класе 3 и да обавља одговарајуће ваздухопловно-медицинске прегледе и оцене.

(б) Предмет и обим права *AME*, и сваког услова који из њих проистекне, мора да буде наведен у уверењу.

(ц) Имаоци *AME* сертификата не смеју да обављају ваздухопловно-медицинске прегледе и оцене у држави чланици која није држава чланица која им је издала сертификат, осим у случају када:

- (1) им та друга држава чланица одобри да извршавају своје професионалне активности као лекари специјалисти;
- (2) обавесте надлежну власт друге државе чланице о својој намери да обављају ваздухопловно-медицинске прегледе и оцене и да издају лекарска уверења у оквиру права *AME*; и
- (3) добију инструкције од надлежне власти друге државе чланице.

АТСО.МЕД.С.005 Подношење захтева

(а) Захтев за добијање *AME* сертификата се подноси у складу са процедуром коју је успоставила надлежна власт.

(б) Подносиоци захтева за добијање *AME* сертификата морају да доставе надлежној власти:

- (1) личне податке и адресу послодавца;
- (2) документацију којом потврђују да испуњавају услове утврђене у *АТСО.МЕД.С.010*, укључујући уверење о завршеним програмима обуке из области ваздухопловне медицине која одговара правима за која подносе захтев;

(3) писану изјаву да ће *AME* издавати лекарска уверења на основу захтева наведених у овом делу.

(ц) Када *AME* обавља ваздухопловно-медицинске прегледе на више локација, мора да достави надлежној власти одговарајуће информације које се односе на све локације на којима обавља праксу.

АТСО.МЕД.С.010 Захтеви за издавање *AME* сертификата

Кандидати за *AME* сертификат са правима за продужење и обнову лекарских уверења класе 3 морају да:

(а) буду потпуно квалификовани и лиценцирани за медицинску праксу и морају да имају диплому или доказ о завршеној специјализацији;

(б) имају завршене програме основне и напредне обуке из ваздухопловне медицине, укључујући посебне модуле за ваздухопловно-медицинску оцену контролора летења и посебне услове у контроли летења;

(ц) докажу надлежној власти да:

(1) имају одговарајуће просторије, процедуре, документацију и функционалну опрему за ваздухопловно-медицинске прегледе; и

(2) имају успостављене потребне процедуре и услове како би се поштовала лекарска тајна.

АТСО.МЕД.С.015 Програми обуке из ваздухопловне медицине

(а) Програме обуке из ваздухопловне медицине мора да одобри надлежна власт државе чланице у којој организација која је спроводи обуку има своје пословно седиште. Организација која спроводи обуку мора да докаже да програм обуке садржи циљеве обуке за стицање потребне стручности и да лица која су задужена за спровођење обуке имају одговарајуће знање и искуство.

(б) Осим у случају обуке за освежење знања, програми обуке морају да се завршавају испитом у писаној форми из предмета који су обухваћени садржајем програма обуке.

(ц) Организација за обуку мора да изда сертификат о завршетку обуке кандидату који је положио испит.

АТСО.МЕД.С.020 Измене *AME* сертификата

(а) *AMEs* морају да обавесте надлежну власт о следећим околностима које могу да утичу на њихове сертификате:

(1) када је против *AME* покренут дисциплински поступак или истрага од стране медицинског регулаторног тела;

(2) када постоје промене у условима под којима је сертификат издат, укључујући садржај изјава датих приликом подношења захтева;

(3) када више не испуњава захтеве за издавање *AME* сертификата;

(4) када је дошло до промене локације на којој се обавља ваздухопловно-медицинска пракса или је промењена контакт адреса.

(б) Пропуст да се обавести надлежна власт мора да има за последицу суспензију или стављање ван снаге права добијених *AME* сертификатом, на основу одлуке надлежне власти која суспендује или ставља ван снаге сертификат.

АТСО.МЕД.С.025 Важење *AME* сертификата

AME сертификат се издаје на период који не прекорачује три године. Може да буде продужен под условом да ималац:

(а) и даље испуњава опште услове за медицинску праксу и да је регистрован у складу са националним законом;

- (б) има завршену обуку освежења знања из ваздухопловне медицине и о радним условима контролора летења током претходне три године;
- (ц) има најмање 10 обављених ваздухопловно-медицинских прегледа сваке године; Овај број прегледа може да смањи само надлежна власт у оправданим околностима;
- (д) и даље испуњава услове за издавање *АМЕ* сертификата; и
- (е) користи *АМЕ* права у складу са овим делом.

Овај прилог садржи допунске услове за примену Анекса I-II Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 2015/340 у Републици Србији.

Члан 1.

Анекс I, Део АТСО, Поддео А, АТСО.А.005(а)

Захтев за прво издавање дозволе контролора летења подноси се у року од 45 дана од дана испуњења услова за издавање дозволе.

Ако кандидат не достави захтев у року од 45 дана од дана испуњења услова за издавање дозволе, процењивач мора да изврши процену стручности кандидата, а ако не достави захтев у року од 90 дана од дана испуњења услова за издавање дозволе, кандидат мора да заврши допунску обуку за утврђивање овлашћења.

Члан 2.

Анекс I, Део АТСО, Поддео Б, АТСО.В.005(ц)

Подносилац захтева за прво издавање дозволе контролора летења мора да има навршену 21 годину старости.

Члан 3.

Анекс I, Део АТСО, Поддео Б, АТСО.В.020(е)

Посебно овлашћење за локацију важи 12 месеци.

Члан 4.

Анекс I, Део АТСО, Поддео Б, АТСО.В.025(а)(2)

Ако у току важења посебног овлашћења за локацију ималац дозволе има прекид у раду који је:

1) дужи од 45, а краћи од 90 дана, процењивач мора да изврши процену стручности имаоца дозволе;

2) дужи од 90 дана, ималац дозволе мора да заврши допунску обуку за утврђивање овлашћења.

Ако ималац дозволе има прекид у раду дужи од годину дана, а краћи од четири године, он мора да заврши допунску обуку за обнављање овлашћења.

Члан 5.

Анекс I, Део АТСО, Поддео Б, АТСО.В.040

Директорат одобрава тест за проверу знања енглеског језика који се користи у ваздухопловној комуникацији, издаје центру за обуку контролора летења овлашћење за спровођење тестирања енглеског језика који се користи у ваздухопловној комуникацији и издаје овлашћење телу за спровођење тестирања енглеског језика, у складу са захтевима Анекса I Чикашке конвенције, ICAO документа 9835 и ICAO Cir 318 AN/180.

Члан 6.

Анекс I, Део АТСО, Поддео Б, АТСО.В.030(а)

Контролор летења који пружа услуге контроле летења домаћем ваздухоплову који лети по правилима оперативног ваздушног саобраћаја, може да користи права из дозволе ако, поред посебног језичког овлашћења из енглеског језика, има и посебно језичко овлашћење из српског језика.

Контролору летења коме је српски језик матерњи језик уписује се ниво знања 6 српског језика.

Члан 7.

Анекс I, Део ATCO, Поддео Ц, ATCO.C.065(ц)

Рок важења привремене ауторизације процењивача је 12 месеци.

Члан 8.

Анекс I, Део ATCO, Поддео Д, ATCO.D.030(ф)

Фразеологија на енглеском језику се користи у складу са ICAO документом број 4444 (*Air Traffic Management*) који је доступан на званичној интернет страници ICAO.

Члан 9.

Анекс I, Део ATCO, Поддео Д, ATCO.D.060(а)

Програм обуке за посебно овлашћење за локацију мора да садржи и фазу припремне обуке.

Члан 10.

Анекс I, Део ATCO, Поддео Д, ATCO.D.060(ф)

Програм обуке за посебно овлашћење за локацију коју кандидат похађа након замене дозволе мора да одобри Директорат.

Члан 11.

Анекс II, Део ATCO.AR, Поддео Д, ATCO.AR.D.001(а)(2)

Продужење и обнову посебног овлашћења за локацију у дозволу уписује Директорат.